

Съвременна американска фантастика

ИЗГУБЕНОТО БЪДЕЩЕ

SF разкази и новели

Рей
Бредбъри

Филип
К. Дик

Стивън
Кинг

Урсула
Ле Гуин

Филип
Хосе Фармър

Майкъл
Кесъл

Майкъл
Блумлайн

Робърт
Силвърбърг

Робърт
Шекли

Вонга
Макинтайър

Алан
Нурс

Дейвид
Брин

ИЗГУБЕНОТО БЪДЕЩЕ СЪВРЕМЕННА АМЕРИКАНСКА ФАНТАСТИКА

Превод: Виолета Чушкова, Емануел Икономов, Димитър Икономов,
Юлиан Стойнов, Харалампи Аничкин, Станислав Семерджиев,
Димитрина Гоцева, Татяна Костадинова-Минковска

chitanka.info

РЕЙ БРЕДЪРИ

НЕЩОТО ГОРЕ НА СТЬЛБИТЕ

Чакаше между два влака.

Беше слязъл в Чикаго само за да открие, че има четири часа престой.

Помисли си дали да не се запъти към музея. Картините на Реноар и Моне винаги бяха задържали погледа му и докосвали съзнанието му. Но не намираше покой. Опашката от таксита пред гарата го сепна.

„Защо да не взема едно такси — запита се той — и да отида тридесет мили на север, да прекарам час в родния си град, после да се сбогувам с него за втори път в живота си, да се върна бавно на юг и да отпътувам с влака за Ню Йорк по-щастлив и може би по-мъдър?“

Много пари за неколкочасов каприз, но какво от това? Отвори вратата на едно такси, хвърли вътре куфара си и каза:

— До Грийн Таун и обратно.

Шофьорът се усмихна широко и включи брояча, докато Емил Крамър скочи на задната седалка и хлопна вратата.

„Грийн Таун — рече си той — и...“

„Нещото горе на стълбите.“

„Какво!?“

„Боже мой — помисли си той — какво ме накара да си спомня това в такъв хубав пролетен следобед?“

Пътуваха на север, последвани от облаци, и стигнаха на Главната улица на Грийн Таун в три часа. Слезе, даде на шофьора на таксита петдесет долара капаро, каза му да чака и погледна нагоре.

Върху рекламното табло на стария театър „Дженеси“ с кървавочервени букви бе изписано:

ДВЕ СТРАШНИ ИСТОРИИ. КЪЩАТА НА МАНИАКА. Д-Р СМЪРТ.

ЗАПОВЯДАЙТЕ! НО НЕ СЕ ОПИТВАЙТЕ ДА СИ ОТИДЕТЕ!

„Не, не — реши Крамър, — Фантома беше по-добър. Когато бях на шест години, всичко, което се искаше от него, беше да се наежи, да се завърти, да зине и да протегне ръка към камерата, показвайки мъртвешкото си лице. Това беше ужас!“

„Чудя се — разсъждаваше той — дали Фантома, плюс Гърбавия, плюс Прилепа не направиха толкова нещастни всички нощи на детството ми?“

И както вървеше из града, се засмя тихо при този спомен...

Какъв поглед отправяше към него майка му сутрин над царевичната закуска!

„Какво се случи през нощта? Видя ли го? Беше ли там, горе в мрака? Колко беше високо, какъв цвят имаше? Успя ли да не изпищис този път и да не събудиш баща си? Какво, какво?“

Докато баща му ги наблюдаваше иззад края на вестника си и поглеждаше към кожения каиш, закачен до кухненската мивка, тръпнещ да бъде използван.

И той, Емил Крамър, шестгодишен, седеше там, спомняйки си острата болка в малките си рачешки слабини, ако не успееше да се качи горе навреме, покрай Чудовищния звяр, спотаил се в таванската нощ на къщата, ако изпищеше в последния момент и паднеше надолу като уплашено куче или опърлена котка, а после лежеше свит и сляп в подножието на стълбите и ридаеше.

„Защо? Защо то е там? Защо съм наказан? Какво съм сторил?“

И лазеше, пропълзваше назад през тъмния коридор, за да се напъха в леглото си и да лежи в агонията на рукналата течност, в молби да са съмне, когато нещото може да престане да го чака и да се процеди през изцапаните тапети или да се просмуче в пукнатините под таванския под.

Веднъж се бе опитал да скрие нощно гърне под леглото. Но го намериха, хвърлиха го и го счупиха. Друг път беше пуснал водата в кухненската мивка и се беше опитал да я използва, но радиоушите на баща му, винаги настроени, го чуха и той стана, крещейки бясно.

„Да, да“ — каза си той, като продължаваше да върви, а денят ставаше буреносен. Достигна улицата, на която бе живял едно време.

Слънцето угасна. Небето беше тъмно като през зимата. Той ахна.

Защото самотна капка студен дъжд го удари по носа.

— Господи! — възкликна той. — Ето я там. Моята къща!

Беше празна и до пътната врата стоеше табела „ПРОДАВА СЕ“.

Там беше бялата дъсчена фасада, с голяма веранда от едната страна и по-малка отпред. Там беше входната врата и зад нея всекидневната, в която бе лежал с брат си на сгъваемото легло, потейки се през нощните часове, докато всички други спяха и сънуваха. А вдясно трапезарията и вратата, която водеше към коридора и стълбите, изкачващи се във вечната нощ.

Мина по пътеката към страничната врата на верандата.

„Ами нещото, каква форма имаше, какво беше на цвят и големина? Имаше ли тебеширено лице, огромни зъби и баскервилски очи, горящи с адски огън? Шептеше ли, мърмореше или стенеше?...“

Поклати глава.

„В края на краищата нещото никога не бе съществувало в действителност, нали?“

Точно поради това зъбите на баща му скръцваха всеки път, когато погледнеше мекушавото си синче! Не виждаше ли детето, че коридорът беше празен, *празен!*? Не знаеше ли проклетото момче, че собствената му киномашина за кошмари, затворена в главата му, изпълваше нощта със снежни вихрушки от ужас, разтапящи се в страшния въздух?

Дум-щрак! Кокалчетата на баща му го удряха по веждата, за да прогонят злия дух. Щрак-дум!

Емил Крамър ококори очи, учуден, че ги е бил затворил. Качи се на малката странична веранда.

Докосна дръжката на вратата.

„Боже мой!“ — стресна се той.

Тъй като вратата, останала незаключена, тихо се отвори.

Къщата и тъмният коридор стояха празни и чакаха.

Бутна вратата, която се отмести навътре с лека въздишка на пантите си.

Същата нощ, която бе висяла тук като завеса в погребална зала, все още заемаше тесния като ковчег коридор. Миришеше на дъждове от минали години и беше изпълнена със сумрак, дошъл на гости и останал завинаги...

Той влезе.

В същия момент навън заваля дъжд. Пороят скри света. Водата заля пода на верандата и удави дъха му.

Направи още една крачка в пълната нощ.

Никаква светлина не гореше в другия край на коридора, три стъпала по-нагоре...

Да! Това бе проблемът!

За да се пестят пари, проклетата крушка никога не се оставяше да свети!

За да прогониш Нещото, трябваше да се затичаш, да скочиш, да хванеш шнура и да го дръпнеш, за да запалиш лампата!

Така, сляп и блъскащ се в стените, ти скачаш. Но никога не стигааш шнура!

„Не гледай нагоре! — казваш си ти. — Ако Го видиш и То те види! Не, не!“

Но тогава главата ти се повдига. Поглеждаш. Пициш! Защото тъмното Нещо се накланя напред във въздуха, за да се стовари като капак на гробница върху писъка ти!

— *Има ли някой?*... — извика той слабо.

Влажен вятър подухна отгоре. Дъх на пръст и таванска прах докосна бузите му.

— Готов или не — прошепна той, — аз съм тук.

Зад гърба му входната врата бавно, тихо се помести, изпъшка и се затвори.

Той замръзна.

След това се принуди да направи още една крачка, после още една.

И, о Боже, стори му се, че чувства как се... смаява. Стопява се сантиметър по сантиметър, превръща се във все по-малък и по-малък, докато дори кожата на лицето му се свива и костюмът и обувките му стават твърде големи...

„Какво *правя* тук? — запита се той. — Какво търся?“

Отговор. Да. Това е. Отговор.

Дясната му обувка докосна...

Най-долното стъпало.

Сепна се. Кракът му се отдръпна назад. После бавно той го накара да докосне отново стъпалото.

„Спокойно. Само не гледай нагоре“ — каза си той.

„Глупак! — помисли си. — Нали затова си тук. Стълбите. И горе на стълбите. Това е то!“

Сега...

Много спокойно повдигна главата си.

За да види тъмната крушка, потънала в мъртвешкобялата си фасонка на два метра над него.

Беше толкова далеч, колкото Луната.

Пръстите му потрепнаха.

Някъде в стените на къщата майка му се обърна в съня си, брат му лежеше прострян върху бледия покров, баща му спря хъркането, за да... слуша.

Бързо! Преди да се събуди. Скачай!

Със страховтно ръмжене той се хвърли нагоре. Кракът му стъпи на третото стъпало. Ръката му се протегна да хване шнура на лампата там. *Дръпни! И още веднъж.*

„Изгоряла! О, Боже. Няма светлина. Изгоряла! Както през всичките изгубени години.“

Шнурът се изплъзна като змия от пръстите му. Ръката му се отпусна.

Нощ. Мрак.

Навън студеният дъжд валеше зад затворената като на рудник врата.

Отвори очите си, затвори ги, отвори, затвори, като че ли мигането можеше да дръпне шнура, да запали лампата! Сърцето му биеше не само в гърдите, усещаше ударите му също в мишците и в слабините, които го боляха.

Олюля се. Залитна.

„Не — извика той без глас. — Освободи се! Погледни! *Виж!*“

Най-накрая извърна глава, за да погледне нагоре и по-нагоре към мрака, обгърнат в мрак.

— Нещо?... — прошепна той. — Там ли си?

Къщата се наклони като гигантска везна под тежестта му.

Високо в нощния въздух черен флаг, свито тъмно знаме разгърна погребалните си поли, шумящия си креп.

„Навън — мислеше си той — не *забравяй!* — е пролетен ден.“

Дъждът спокойно почукваше по вратата зад него.

— Сега — промълви той.

И като пазеше равновесие между студените, потни стени на стълбището, започна да се изкачва.

— На четвъртото стъпало съм — прошепна пой.

— Сега съм на петото...

— Шестото! Чуваш ли? Там горе!?

Тишина. Мрак.

„Боже! — помисли си той — бягай, скачай, изтичай на дъжда, на светлина!...“

„Не!“

— Седмото! Осмото!

Сърцата биеха под мишниците му, между краката му.

— Десетото...

Гласът му потрепери. Пое дълбоко дъх и...

Се засмя! Боже, да! Засмя се!

Беше като да счупиш стъкло. Страхът му се разпръсна, изчезна.

— Единадесет!!! — извика той. — Дванадесет!!! — изкрещя той.
— Тринадесет!!! — изрева той. — Проклето да си! По дяволите, о Боже, по дяволите, да, по дяволите! Четиринадесет!

Защо не се бе сетил за това по-рано, когато беше на шест години!? Просто да се качи горе, като се смее, за да убие това Нещо завинаги!?

— Петнадесет! — изсумтя той и почти нададе вик от радост. Последен удивителен скок.

— Шестнадесет!

Спря се, но не можеше да престане да се смее.

Замахна с юмрук право напред в плътния тъмен студен въздух.

Смехът му секна, викът му заседна на гърлото.

Усети ледения лъх на зимната нощ.

„Защо? — отекна детски глас някъде далеч долу в друго време.

— Защо съм наказан? Какво съм сторил?“

Сърцето му спря, после продължи.

Слабините му се свиха. Залп от вряла вода се изля и потече гореща и ужасяваща надолу по краката му.

— Не! — изписка той.

Тъй като пръстите му бяха докоснали нещо...

Това беше Нещото горе на стълбите.

Коего се бе чудило къде е той.
Беше чакало през тези дълги години...
Той да се завърне у дома.

СТИВЪН КИНГ

ТЕКСТООБРАБОТВАЩИЯТ КОМПЮТЪР НА БОГОВЕТЕ

На пръв поглед изглеждаше като компютър за текстообработка „Ванг“ — имаше същата клавиатура, а и корпусът му бе от „Ванг“. Едва при повторно вглеждане Ричард Хегстръм забеляза, че кутията на монитора е била разцепена (и то не съвсем внимателно, защото работата очевидно е била свършена с трион), за да се помести в нея малко по-широк кинескоп на Ай Би Ем. Дискетите за архивиране, пристигнали с този странен мелез, не се огъваха леко като флопидисковете, а бяха твърди като плочите на 45 оборота, които Ричард бе слушал като дете.

— Какво, в името на Бога, е това? — запита Лина, докато той и г-н Нордхоф го пренасяха парче по парче в кабинета му. Г-н Нордхоф и семейството на брата на Ричард Хегстръм бяха съседни... там, където бяха живели Роджър, Белинда и момчето им Джонатан.

— Нещо, което е направил Джон — отговори Ричард. — Било предназначено за мен, както твърди г-н Нордхоф. Прилича на компютър за текстообработка.

— А, да — рече г-н Нордхоф. Вече бе прехвърлил седемдесетте и едва му достигаше въздух. — Това е, каквото ми каза Джон, бедното момче... Мислите ли, че можем да го оставим на земята за момент, г-н Хегстръм? Издъхвам.

— Веднага, разбира се, — отвърна Ричард и викна по име сина си Сет, занимаващ се с изтръгване на странни, атонални акорди от китарата си „Фендър“ в хола на долния етаж — стаята, която си бе представял като един вид „семеино огнище“, когато я бе тапицирал за пръв път, бе станала вместо това „зала за репетиции“ на сина му.

— Сет! — изрева той. — Ела да ни помогнеш!

Долу в хола Сет просто продължи да скубе акорди от фендъра си. Ричард погледна г-н Нордхоф и вдигна рамене, засрамен, без да може

да го скрие. Нордхоф също вдигна рамене, сякаш отговаряйки: „Деца! Кой очаква днес нещо по-добро от тях?“ — макар и двамата да знаеха, че Джон — бедният, обречен да умре Джон Хегстръм, синът на лудия му брат, — се бе проявил като по-добър.

— Бяхте толкова мил да ми помогнете — каза Ричард.

Нордхоф махна с ръка.

— Какво друго му остава на един стар човек да прави с времето си? А смятам, че бе най-малкото, което бих могъл да сторя за Джони. Той ми косеше градината безплатно, знаете ли това? Исках да му платя, но момчето не желаше да вземе парите. Толкова добро беше. — Нордхоф още не можеше да си поеме дъх. — Може ли да ви помоля за чаша вода, г-н Хегстръм?

— Веднага, разбира се. — Донесе я сам, след като съпругата му не се помръдна от кухненската маса, на която четеше книжка, с жена с готов да се пръсне корсет на меката корица, и ядеше бисквити. — Сет! — провикна се той отново. — Ще дойдеш ли да ни помогнеш?

Но Сет така и не спря да свири глухи и доста дразнещи груби акорди на фендъра, който Ричард все още изплащаше.

Покани Нордхоф да остане за вечеря, но той учтиво отказа. Ричард кимна, отново притеснен, но навярно криещ го малко по-добре този път. „Какво прави свестен човек като теб със семейство като това?“ — веднъж го бе запитал приятелят му Бърни Епщайн, а Ричард бе успял единствено да поклати глава, изпитвайки същото глупаво неудобство, както и сега. Той беше добър човек. Но някак си такъв му бе късметът — възпълна сърдита съпруга, която се чувстваше измамена, че не е получила нищо от хубавите неща на живота и смяташе, че е яхнала губец кон (но тя никога не би му го казала в очите) и необщителен петнадесетгодишен син, който едва креташе в същото училище, където той преподаваше... Син, който дрънкаше странни акорди на китарата си сутрин, обед и вечер (особено вечер) и който изглежда смяташе, че това ще е някак си достатъчно, за да преживее.

— Добре, а няма ли да изпиете една бира? — попита Ричард. Не му се искаше да пусне Нордхоф да си върви — искаше да чуе още нещо за Джон.

— Една бира би ми дошла страшно добре — каза Нордхоф, и Ричард кимна в знак на благодарност.

— Хубаво — рече той, и се върна да вземе две бутилки.

* * *

Кабинетът му бе в малка постройка за гараж, която се намиреше встрани от къщата — обзавел го бе сам, както хола. Но за разлика от хола, тази стая смяташе наистина за своя — място, където можеше да забрави чужденката, за която се бе оженил, и чужденеца, роден от нея.

Лина, естествено, не бе съгласна той да си има собствена стая, но не успя да му попречи — това бе една от редките малки победи, които съумя да извоюва над нея. Ричард предполагаше, че в известен смисъл тя действително бе яхнала губещ кон — когато се ожениха преди шестнадесет години, вярвах, че той ще пише чудесни, доходни романи и скоро те двамата ще се разхождат наоколо с мерцедеси. Но единственият роман, който бе публикувал, не се оказа доходен, а критиците побързаха да покажат, че не бе и чудесен. Лина също бе приела нещата като критиците и оттогава започна отчуждаването им.

Така че учителската работа в гимназията, на която и двамата бяха гледали просто като на стъпало по пътя им към известността, славата и богатството, бе основният им източник на доходи през последните петнадесет години. „Дяволски дълго стъпало“ — мислеше си понякога той. Но никога не се бе отказвал напълно от мечтата си. Пишеше къси разкази и от време на време статии. Като член на Сдружението на авторите имаше добро положение. Всяка година докарваше с пишещата си машина около 5000 долара допълнителен доход и, независимо колко мърмореше Лина, с това бе заслужил правото си на кабинет... особено след като тя бе отказала да работи.

— Хубаво местенце си имате тук — рече Нордхоф, оглеждайки малката стая, на чиито стени висяха разнообразни старомодни репродукции. Мониторът на компютъра-мелез за текстообработка стоеше на бюрото, а основният му корпус под него. Старата електрическа „Оливети“ на Ричард бе изместена временно настрана върху една от ниските библиотеки.

— Върши работа — заяви Ричард. После кимна към компютъра. — Смятате ли, че това нещо може наистина да проработи? Джон бе само на четиринайсет...

— Изглежда странно, нали?

— Именно — съгласи се Ричард.

Нордхоф се засмя.

— Нямате си представа и за половината от нещата, скрити в него — каза той. — Погледнах отзад в кутията на монитора. На някои от елементите пише Ай Би Ем, на други „Рейдио Шак“. Вътре има почти цял телефон на „Уестърн Електрик“. И ако щете вярвайте, използван е малък мотор от „Строител“. — Отпи от бирата си и добави замислено: — Петнайсет. Тъкмо бе навършил петнайсет. Няколко дни преди катастрофата. — Замълча, а после повтори, гледайки надолу към бутилката: — Петнайсет. — Произнесе го едва чуто.

— *Детски* „Строител“? — Ричард погледна недоумяващо стареца.

— Точно така. Измежду тези строители предлагат комплект за електрически модели. Джон имаше такъв, откакто стана... о, може би на шест. Подарих му го една година за Коледа. Още тогава бе луд за подобни играчки. Всякакъв „Строител“ би го зарадвал, а дали този малък набор с електрически моторчета му е харесал? Мисля, че да. Пазил го е почти десет години. Не са много децата, които биха го сторили, г-н Хегстръм.

— Не са — отвърна Ричард, като си припомни кутиите с играчки на Сет, които бе изхвърлил през годините — забравени или безпричинно счупени. Погледна към компютъра. — Значи няма да работи.

— Не бих се обзаложил, преди да сте го включили — рече Нордхоф. — Момчето бе направо истински гений в електротехниката.

— Мисля, че все пак го надценявате. Знам, че го биваше за разни технически играчки и че спечели първа награда на Панаира на науката в щата, когато бе в шести клас...

— Като се е състезавал с деца, доста по-големи от него, някои от тях завършващи гимназия — намеси се Нордхоф. — Така поне каза майка му.

— Вярно е. Всички се гордеехме много с него. — Кое не бе съвсем вярно. Ричард се бе почувствал горд, както и майката на Джон. Бащата на момчето обаче изобщо не се интересуваше от това. — Проектите от Панаира на науката са едно, а да си изградиш собствен хибриден текстообработващ компютър... — Вдигна рамене.

Нордхоф остави бирата си на масата.

— През петдесетте години имало едно момче — започна той, — което измайсторило устройство за разбиване на атома от две супени канчета и електрическо оборудване за около пет долара. Джон ми разправи за него. Каза, че имало друго момче в някакъв затънтен град в Ню Мексико, което през 1954 година открило тахиони — отрицателни частици, за които се предполага, че пътуват назад във времето. Единадесетгодишно момче от Уотърбъри, Кънектикът, направило бомба от целулоида, който изстъргало от гърба на тесте карти. Взривило празна кучешка къщичка с нея. Децата понякога са учудващо изобретателни. Особено суперинтелигентните. Можете да се изненадате.

— Сигурно.

— Беше мило момче, независимо от всичко. Обичали сте го мъничко, нали?

— Г-н Хегстръм — пое дъх Нордхоф, — аз го обичах много. Той наистина бе момче на място.

Ричард се замисли колко странен бе светът — брат му, който от шестгодишен бе голямо лайно, бе случил с чудесна жена и чудесен умен син. А самият Ричард, който винаги се бе опитвал да бъде мил и добър (каквото и да значеше „добър“ в този луд свят), се бе оженил за Лина, превърнала се в мълчалива, затлъстяла жена, за която раждането на Сет бе минало сякаш между другото. Вглеждайки се в честното, уморено лице на Нордхоф, установи, че се питаше как точно е станало всичко това и до каква степен е негова собствена грешка, естествен резултат от безгласната му слабост.

— Да — потвърди Ричард. — Именно такъв беше.

— Не бих се учудил, ако проработи — каза Нордхоф. — Въобще не бих се учудил.

* * *

След като Нордхоф си отиде, Ричард Хегстръм пхна щепсела на компютъра в контакта и го включи. Чу се бръмчене и той почака да види дали буквите Ай Би Ем няма да изплуват на екрана. Но те не се

появиха. Вместо това, тайнствено и зловещо като задгробен глас, като зелени призраци от мрака изникнаха следните думи:

ЧЕСТИТ РОЖДЕН ДЕН, ЧИЧО РИЧАРД! ДЖОН.

— Господи — промълви Ричард, като се сгромоляса на стола. Катастрофата, която бе убила брат му, неговата съпруга и сина им, бе станала преди две седмици — връщали се от някакво едnodневно пътуване и Роджър бил пиан. Да е пиан бе нещо съвсем обикновено в живота на Роджър Хегстръм. Но този път късметът просто изневерил и прашната му стара камионетка скочила през ръба на тридесетметрова пропаст. Разбила се и изгоряла. *Джон бе на четиринайсет — не, на петнайсет. Тъкмо навършил петнайсет няколко дни преди катастрофата, бе казал старецът. Още три години и щеше да се отърве от тази тровава, глупава мечка. Рожденият му ден... и моят съвсем скоро.*

Това правеше всичко някак си още по-лошо. Ричард не можеше да каже точно как или защо, но беше така. Протегна ръка да изключи екрана, но после я отдръпна.

Някакво момче измайсторило устройство за разбиване на атома от две супени канчета и електрическо оборудване за около пет долара.

Да, и канализационната система на Ню Йорк е пълна с алигатори, а американските военновъздушни сили държат замразено тялото на извънземен някъде в Небраска. Кажете ми и други такива. Глупости. Но може би това е нещо, което не искам да знам със сигурност.

Стана, обиколи бюрото, стигна зад монитора и погледна през процепите. Да, беше, както бе казал Нордхоф. Елементи с надпис „Рейдио Шак“, „Направено в Тайван“. Елементи с надписи „Уестърн Илектрик“, „Уестрекс“ и „Строител“, със запазената марка „К.“ в малко кръгче. И забеляза още нещо, нещо, което Нордхоф или е пропуснал, или не е искал да спомене. Вътре имаше трансформатор за влакче „Лайънел“, вързан с кабели като Годеницата на Франкенщайн.

— Господи — каза той, като внезапно се разсмя почти до сълзи. — Господи, Джони, какво си мислил, че правиш?

Знаеше обаче и това. От години бе мечтал и разправял, че иска да притежава компютър за текстообработка, а когато присмехът на Лина стана твърде саркастичен, сподели го с Джон.

— Бих могъл да пиша и да преписвам по-бързо, за да предавам повече разкази — спомни си, че бе казал на Джон миналото лято. Момчето го бе погледнало сериозно със светлосините си очи, интелигентни, но винаги толкова предпазливи и внимателни, увеличени зад очилата му.

— Тогава защо не си вземеш, чичо Рич?

— Те не ги дават просто така — бе отвърнал Ричард, усмихвайки се. — Моделът на „Рейдио Шак“ струва като начало около три бона. Оттам нататък можеш да го надстрояваш в рамките на осемнадесет хиляди долара.

— Е, някой ден може би ще ти построя такъв — бе казал Джон.

— Може би — бе рекъл Ричард и потупал момчето по гърба. И докато не се бе обадил Нордхоф, не бе се сетил повече за това.

Елементи от електрически модели тип „Направи си сам“.

Трансформатор за влакче „Лайънел“.

Господи!

Мина отново отпред с намерението да го изключи, сякаш ако наистина се опиташе да напише нещо на него и не успееше, това щеше да оскверни подаръка, който неговият сериозен, крехък обречен племенник му бе приготвил.

Вместо това натисна клавиша ИЗПЪЛНИ върху клавиатурата. През гръбнака му премина странна студена тръпка, когато го стори — ИЗПЪЛНИ бе особена дума, ако се замислиш. Не беше дума, свързана с писането: беше дума, която той асоциираше с газови камери, електрически столове... и, може би, с прашни стари камионетки, излитащи извън платното на пътя.

ИЗПЪЛНИ присъдата.

Основният корпус бръмчеше по-силно от всеки друг, който бе чувал, когато разглеждаше компютри за текстообработка по витрините. В действителност почти бучеше. *Какво има в паметта, Джон? — запита се той. Пружини от легла? Цяла верига трансформатори за влачетата? Супени канчета?* Припомни си отново очите на Джон,

спокойното му и нежно лице. Не бе ли странно, навярно налудничаво дори, че ревнуваше сина на друг?

А е трябвало да е мой. Знаех го... и мисля, че той също го знаеше. Освен това там бе Белинда, съпругата на Роджър. Белинда, която твърде често носеше слънчеви очила през облачни дни. Големи очила, защото онези синини около очите ѝ имаха лош навик да се разширяват. Понякога я гледаше да седи там, мълчалива и нащрек, под гръмкия чадър на смеха на Роджър и си мислеше почти съвсем същото нещо: *Трябвало е да е моя.*

Тази мисъл бе ужасяваща, защото и двамата познаваха Белинда от гимназията, както и двамата бяха ходили с нея. Разликата във възрастта между него и Роджър бе две години, а Белинда бе точно помежду им, година по-голяма от Ричард и година по-малка от Роджър. На практика Ричард пръв бе започнал да излиза с момичето, което щеше да стане майката на Джон. После се бе намесил Роджър. Роджър, който бе по-голям и по-едър, Роджър, който винаги получаваше това, което иска, Роджър, който би те набил, ако се опиташ да му застанеш на пътя.

Изплаших се. Изплаших се и я оставих да си отиде. Толкова просто ли бе наистина? Мили Боже, помогни ми, мисля, че е било така. Бих искал да не е, но навярно е по-добре да не се лъже за такива неща като страхливостта. И срама.

И ако тези неща бяха истина — ако някак си Лина и Сет бяха принадлежали на непрокопсания му брат и ако някак си Белинда и Джон бяха принадлежали на него самия, какво би доказало това? А как точно се очакваше от мислец човек да се оправи с такава абсурдно балансирана, объркана ситуация? Да се смее ли? Да плаче ли? Да се застреля като куче?

Не бих се учудил, ако проработи. Въобще не бих се учудил.
ИЗПЪЛНИ.

Пръстите му преминаха бързо по клавиатурата. Погледна към екрана и видя следните букви да изникват в зелено върху него:

БРАТ МИ БЕ БЕЗОТГОВОРЕН ПИЯНИЦА.

Текстът стоеше там и Ричард изведнъж се сети за една играчка, която бе имал като дете. Наричаше се „Магическо кълбо“. Задаваш му въпрос, на който може да се отговори с да или не, и после го обръщаш, за да видиш какво ще ти каже по въпроса — измежду фалшивите му, но все пак някак си очарователно загадъчни отговори имаше неща като ПОЧТИ Е СИГУРНО, НЕ БИХ РАЗЧИТАЛ НА ТОВА и ПОПИТАЙ ОТНОВО ПО-КЪСНО.

Роджър му бе завиждал за тази играчка и накрая, след като бе изнудил един ден Ричард да му я даде, я бе ударил в тротоара с такава сила, че тя се бе счупила. Тогава се бе разсмял. Седейки сега тук, слушайки странното накъсано ръмжене на компютъра, който Джон бе измайсторил с подръчни средства, Ричард си спомни как се бе свлякъл на тротоара, плачещ, не можещ да повярва, че брат му бе направил подобно нещо.

— *Вреци, бебе, вреци, бебе, вижте бебето вреци* — беше го дразнил Роджър. — Та това бе просто една евтина, глупава играчка, Ричи. Погледни я, в нея няма нищо друго, освен няколко малки плочки и вода.

— *ЩЕ КАЖА!* — викнал бе колкото сили има Ричард. Главата му бе пламнала. Синусите му се бяха запушили със сълзи от ярост. — *ЩЕ ИМ КАЖА ЗА ТЕБ, РОДЖЪР! ЩЕ КАЖА НА МАМА!*

— *Кажи и ще ти счупя ръката!* — бе отвърнал Роджър и по смразяващата му усмивка Ричард бе разбрал, че ще го направи. Не бе казал.

БРАТ МИ БЕ БЕЗОТГОВОРЕН ПИЯНИЦА.

Добре, съставено по необясним начин или не, изписано бе на екрана. Дали информацията щеше да се запише в паметта, оставаше да се види, но съчетаните от Джон клавиатура на „Ванг“ и екран на Ай Би ЕМ на практика работеха. Просто по случайност бяха извикали някои доста неприятни спомени, обаче Джон едва ли можеше да има нещо общо с това.

Ричард огледа кабинета си и очите му се спряха върху единствената снимка, която не бе правил той и не харесваше. Беше

портрет в цял ръст на Лина, подарък от нея за Коледа преди две години. Искам да си я закачиш в кабинета, бе каза тя и естествено бе сторил точно така. Предполагаше, че това бе начинът ѝ да го държи под око, дори когато я нямаше наоколо. *Не ме забравяй, Ричард. Тук съм. Може да съм яхнала губещ кон, но все още съм тук. И хубаво го запомни.*

С неестествените си цветове портретът в цял ръст не подходдаше особено на приятната комбинация от репродукции на Уистлър, Хоумър и Н. Уайът. Очите на Лина бяха с полуспуснати клепачи, тежката купидонова извивка на устата ѝ замръзнала в нещо, което не бе съвсем усмивка. *Още съм тук, Ричард,* казваше тя. *И не го забравяй.*

Написа:

СНИМКАТА НА МОЯТА СЪПРУГА ВИСИ ВЪРХУ ЗАПАДНАТА СТЕНА НА КАБИНЕТА МИ.

Погледна към думите и те му се понравиха не повече, отколкото самата снимка. Натисна клавиша ИЗТРИЙ. Думите изчезнаха. Сега на екрана не остана нищо друго, освен постоянно мигащият курсор.

Вдигна поглед към стената и видя, че снимката на жена му също бе изчезнала.

* * *

Остана да седи доста дълго време — поне така му се стори — и да гледа към стената, където бе висяла снимката. Това, което го извади от замъглението му след невъобразимия шок, бе миризмата откъм основния корпус на компютъра — миризма, която помнеше от детството си също толкова ясно, колкото и магическото кълбо, което Роджър бе разбил, защото не бе негово. Миризмата на масло от трансформатор за електрическо влакче. Когато я доловиш, трябваше да го изключиш, за да може да изстине.

Така и щеше да направи.

След минута.

Стана и се приближи до стената, стъпвайки на крака, които чувстваше като схванати. Прокара пръсти по тапета. Снимката бе висяла тук, да, точно тук. Но сега я нямаше, нямаше го пирона, на който бе закачена, както и дупката в стената, където го бе забил.

Нямаше ги.

Светът внезапно стана сив и той отстъпи, като залитна. Смътно мислейки си, че ще припадне. Задържа се с върховно усилие, докато светът дойде отново на фокус.

Премести погледа си от празното място на стената, където се бе намирала снимката на Лина, към компютъра за текстообработка, който мъртвият му племенник бе сглобил от налични материали.

Можете да се изненадате — чу Нордхоф да казва в съзнанието му. — Можете да се изненадате, можете да се изненадате, о, да, ако някое дете през петдесетте е могло да открие частици, които пътуват назад във времето, можете да се изненадате какво би могъл да направи вашият гениален племенник с купчина изхвърлени компютърни елементи, жици и електрически моторчета. Можете толкова да се изненадате, та чак да помислите, че сте полудял.

Трансформаторът миришеше Все по-силно и той можеше да види струйките дим, които се издигаха от процепите на гърба на монитора. Шумът от основния корпус също се увеличаваше. Трябваше да го изключи — колкото и да бе умен Джон, явно не бе имал време да отстрани всички грешки в тази налудничава машина.

Но знаел ли е, че ще прави това?

Чувствайки се като плод на собственото си въображение, Ричард седна отново пред екрана и изписа:

СНИМКАТА НА ЖЕНА МИ Е НА СТЕНАТА.

Вгледа се за момент в текста, после отмести поглед към клавиатурата и натисна клавиша ИЗПЪЛНИ.

Вдигна очи към стената.

Снимката на Лина се бе върнала на мястото си, точно където винаги бе висяла.

— Боже — прошепна той. — Боже господи!

Потри с длан бузата си, обърна се към екрана (отново празен, с изключение на курсора) и въведе:

НА ПОДА В КАБИНЕТА МИ ИМА САМО ПРАХ.

После докосна клавиша ВМЪКНИ и дописа:

И ПАМУЧНА ТОРБИЧКА С ДВАНАДЕСЕТ
ДВАДЕСЕТДОЛАРОВИ ЗЛАТНИ МОНЕТИ.

Чукна ИЗПЪЛНИ.

Погледна на пода, където сега лежеше бяла памучна торбичка, вързана с шнур в горния край.

— Мили Боже — чу се да казва с глас, който не бе негов. — Мили Боже, мили добри Боже...

Би могъл да продължи да призовава името на Спасителя минути или часове, ако компютърът не бе започнал да издава непрекъснат тревожен сигнал. В горния край на екрана замига думата ПРЕТОВАРВАНЕ.

Ричард набързо изключи всичко и изскочи от кабинета си, сякаш дяволите от ада бяха по петите му.

Но преди да излезе навън, вдигна от пода торбичката и я пъкна в джоба на панталоните си.

* * *

Когато вечерта се обади на Нордхоф, студен ноемврийски вятър издаваше безразборни звуци — като от гайди, из дърветата навън. Групата на Сет бе долу, убиваща една мелодия на Боб Сийгър. Лина бе отишла в „Нашата господарка на вечната печал“, за да играе бинго^[1].

— Работи ли машината? — попита Нордхоф.

— Да, работи добре — отвърна Ричард. Бръкна в джоба си и извади монета. Беше тежка — по-тежка от часовник „Ролекс“. От

едната ѝ страна бе гравирен суровият профил на орел, заедно с датата 1871.

— Работи, и то така, че не бихте повярвали.

— Бих могъл — рече спокойно Нордхоф. — Той беше доста умно момче и твърде много ви обичаше, г-н Хегстръм. Но внимавайте. Момчето си е момче, умно или не, а любовта може да доведе до грешки. Разбирате ли намека ми?

Ричард изобщо не го разбра. Чувстваше, че гори, че го тресе. Сутрешният вестник определяше борсовата цена на златото на 514 долара за унция. Монетите, премерени на пощенската му теглилка, тежаха око 4,5 унции всяка. При текущата пазарна цена всичките правеха 27 756 долара. А той предполагаше, че това навярно бе само четвърт от сумата, която би получил, ако продадеше тези монети като монети.

— Г-н Нордхоф, можете ли да дойдете при мен? Още тази вечер. Веднага.

— Не — отговори Нордхоф. — Не, мисля, че не трябва да го правя, г-н Хегстръм. Смятам, че нещата трябва да си останат между вас и Джон.

— Но...

— Само не забравяйте какво ви казах. За Бога, внимавайте! — Чу се леко прещракване и гласът на Нордхоф изчезна.

* * *

След около половин час се озова отново в кабинета си, гледайки компютъра за текстообработка. Докосна бутона ВКЛ./ИЗКЛ., но не го включи. Втория път, когато Нордхоф го каза, Ричард чу. *За Бога, внимавайте!* Да. Трябваше да внимава. Машина, която правеше такива неща...

Как можеше една машина да прави такива неща?

Нямаше представа... но по някакъв начин това помагаше да се възприеме по-лесно цялата тази налудничава работа. Той бе учител по английски и писател в свободното си време, а не техник, и можеше да изреди дълъг списък от неща, които не знаеше как функционират: грамофони, двигатели с вътрешно горене, телефони, телевизори,

механизмът за измиване на тоалетната му. През целия си живот бе знаел как да използва нещата, а не принципите им на действие. Каква бе разликата, освен в научната степен?

Включи машината. Както и преди, тя каза: ЧЕСТИТ РОЖДЕН ДЕН, ЧИЧО РИЧАРД! ДЖОН. Натисна клавиша ИЗПЪЛНИ и съобщението от племенника му изчезна.

„Тази машина няма да работи дълго“ — изведнъж си помисли той. Сигурен бе, че Джон все още се бе трудил върху нея, преди да умре, уверен, че ще има достатъчно време. Рожденият ден на чичо му Ричард бе едва след три седмици, в крайна сметка...

Но времето на Джон бе изтекло и този напълно зашеметяващ компютър за текстообработка, който явно можеше да вмъква нови неща или да изтрива стари от реалния свят, миришеше като изгарящ трансформатор на влакче и започваше да пуши само след няколко минути. Джон не е имал възможност да го оправи. Бил е...

Уверен, че ще има време?

Но това не бе така. Това съвсем не бе така. Ричард го знаеше. Спокойното лице на Джон, сериозните внимателни очи зад дебелия очила... в тях нямаше увереност, нямаше вяра в оставащото време. Каква бе думата, която му бе дошла в ума по-рано през деня? Обречен. Тя не бе просто подходяща дума за Джон; тя бе точната дума. Това чувство на обреченост бе висяло над момчето толкова осезаемо, че бе имало моменти, когато на Ричард му се бе искало да го притисне към себе си, да му каже да се развесели малко, че понякога нещата свършваха добре и невинаги добрите умираха млади.

Тогава си помисли за Роджър, който бе ударил магическото му кълбо в тротоара, хвърлил го, колкото сила има. Чу разцепването на пластмасата и видя течността от магическото си кълбо — просто вода в крайна сметка — да се стича по тротоара. И този образ се сля с картината на разнебитената камионетка на Роджър, с надпис ХЕГСТРЪМ — ДОСТАВКИ НА ЕДРО отстрани, излитаща от някаква прашина, ронеща се скала по пътя, падаща на носа си и разбиваща се с шум, който, като самия Роджър, бе нищо особено. Видя — макар и да не искаше — жената на брат си с лице, което се разпада на кръв и кости. Видя Джон да гори в останките от колата, пищящ, почерняващ.

Никаква увереност, никаква истинска надежда. Винаги бе излъчвал чувството, че времето му изтича. И накрая се бе оказал прав.

— Какво означава това? — промърмори Ричард, втренчил се в празния екран.

Как би отговорило на въпроса му магическото кълбо? ПОПИТАЙ ОТНОВО ПО-КЪСНО? РЕЗУЛТАТЪТ Е НЕЯСЕН? Или СИГУРНО Е ТАКА?

Шумът от компютъра започна да се увеличава, и то по-бързо този следобед. Вече можеше да се долови миризмата на загряващия трансформатор за влакче, който Джон бе заложил в машинарията зад екрана.

Магическа машина на мечтите.

Текстообработващ компютър на боговете.

Такова нещо ли бе? Такова нещо ли бе възнамерявал Джон да подари на чичо си за рождения му ден? Съответствието на вълшебна лампа или извор на желанията в космическата ера?

Чу задната врата на къщата да се отваря с трясък и после гласовете на Сет и останалите членове от групата му. Гласовете бяха твърде високи, твърде дрезгави. Трябваше или да са пили, или да са пушили наркотици.

— Къде е старецът ти, Сет? — чу да пита един от тях.

— Мотае се в кабинета си както обикновено, предполагам — отговори Сет. — Мисля, че той... — Вятърът обаче пак се засили, като заглуши останалото, но не заглуши дружния им подигравателен смях.

Ричард седеше и ги слушаше с наклонена настрана глава, после изведнъж написа:

МОЯТ СИН Е СЕТ РОБЪРТ ХЕГСТРЪМ.

Пръстът му увисна над клавиша ИЗТРИЙ.

— *Какво правиш?* — викна съзнанието му. — *Не можеш ли да си по-сериозен? Да не си решил да убиеш собствения си син?*

— Трябва все пак да прави нещо там — обади се друг от групата.

— Проклет тъпанар — отвърна Сет. — Питай майка ми някой път. Тя ще ти каже. Никога...

Няма да го убия. Просто ще го... ИЗТРИЯ.

Пръстът му натисна клавиша.

— ... Не е правил нищо друго, освен...

Думите МОЯТ СИН Е СЕТ РОБЪРТ ХЕГСТРЪМ изчезнаха от екрана.

Навън думите на Сет изчезнаха заедно с тях.

Сега се чуваше само студеният ноемврийски вятър, раздухващ мрачното очакване на зимата.

Ричард изключи компютъра и излезе. Пътеката бе празна. Водещият китарист на групата, някой си Норм, караше чудовищен и сякаш злокобен стар фирмен фургон, с който пренасяха апаратурата си за редките им еднократни ангажименти. Сега камионът не се виждаше на улицата. Може би се намираще все пак някъде по света, носещ се по някое шосе, или спрял на паркинга пред някой мръсен павилион за хамбургери, Норм също се намираще някъде на този свят, както и Дейви, басистът, чиито очи бяха ужасяващо празни, и който носеше безопасна игла, клатушкаща се от едното му ухо, както и барабанистът, който нямаше предни зъби. Всички те бяха някъде на този свят, някъде, но не тук, защото Сет не бе тук, Сет никога не е бил тук.

Сет бе ИЗТРИТ.

— Нямам никакъв син — промълви Ричард. Колко пъти бе чел тази мелодраматична фраза в слаби романи? Сто пъти? Двеста пъти? Никога не му бе звучала като истинска. Но ето, че бе истина. Сега бе истина. О, да.

При следващия порив на вятъра внезапно Ричард бе обхванат от страхотна болка в стомаха, която го накара да се превие на две, задъхвайки се. Изпусна газове с експлозия.

Когато болката премина, влезе в къщата.

* * *

Първото нещо, което забеляза, бе, че парцаливите маратонки на Сет — той имаше четири чифта и отказваше да изхвърли който и да е от тях — бяха изчезнали от антрето. Ричард се приближи до парапета на стълбите и прокара палеца си върху една от колонките. Когато бе десетгодишен (достатъчно голям да разбира нещата, но въпреки това Лина не бе позволила на Ричард да го натупа), Сет бе издълбал инициалите си дълбоко в дървото на този парапет, дърво, което Ричард бе обработвал почти цяло лято. Беше се опитвал да шлифова там

парапета, да го замаже, лакирал го бе отново, но призраците на тези инициали си бяха останали.

Сега ги нямаше.

Горе. Стаята на Сет. Бе подредена и чиста, обстановка, в която не е живяно, суха и лишена от индивидуалност. Би могло дори да има надпис на вратата: СТАЯ ЗА ГОСТИ.

Долу. Именно тук Сет се бе мотал най-много. Плетениците от кабели бяха изчезнали, усилвателите и микрофоните ви нямаше, разхвърляните части от магнетофона, който Сет винаги „щеше да поправи“ липсваха (той нямаше сръчността на Джон, нито трудолюбието му). Вместо това стаята носеше дълбокия (макар и не особено приятен) отпечатък на личността на Лина — тежки претрупани мебели и сладникави кадифени гоблени (на един от тях, изобразяващ „Тайната вечеря“, Христос изглеждаше като Уейн Нютън, друг показваше елен на фона на хоризонта при залез в Аляска), лъскав килим с яркия цвят на артериална кръв. Вече нямаше и най-малката следа, че момче на име Сет Хегстръм е живяло някога в тази стая. В тази или в която и да е от другите в къщата.

Ричард все още стоеше долу и се оглеждаше, когато чу да спира кола на пътеката.

Лина, помисли си той и в него се надигна чувство на почти влудяваща вина. Това е Лина, връщаща се от бингото, и какво ще каже тя, когато види, че Сет го няма? Какво... какво...

— Убиец! — чуваше той пищенето й. — Ти уби момчето ми!

Но Ричард не бе убил Сет.

— Просто го ИЗТРИХ — промърмори той и се кача горе да я посрещне в кухнята.

* * *

Лина бе по-дебела.

Бе изпратил да играе бинго жена, която тежеше деветдесет килограма или някъде толкова. Жената, която се върна, тежеше най-малко сто и петдесет, ако не и повече. Трябваше да се извърне леко настри, за да влезе през задната врата. Слонски ханш и бедра се диплеха на приливи и отливи под полиестерни панталони с цвета на

презрели зелени маслини. Кожата ѝ, само жълтеникава преди три часа, сега изглеждаше болнава и бледа. Въпреки че не бе лекар, Ричард реши, че би могъл да заключи по цвета ѝ за сериозно увреждане на черния дроб или начална сърдечна недостатъчност. Очите ѝ с тежки клепачи гледаха Ричард със спокойно, трайно презрение.

Носеше огромна замразена пуйка в ръката си. Тя се извиваше и обръщаше в целофанената си опаковка като труп от странно самоубийство.

— В какво си се загледал така, Ричард? — запита тя.

В теб, Лина, загледал съм се в теб. Защото ето каква си станала в свят, в който не сме имали деца. Ето каква си станала в свят, в който не е имало обект за любовта ти — колкото и отровна да е твоята любов. Ето на какво изглежда Лина в свят, в който всичко влиза и абсолютно нищо не излиза. В теб, Лина. Ето в какво съм се загледал. В теб.

— Тази птица, Лина — успя да каже накрая. — Това е една от най-големите пуйки, която някога съм виждал.

— Е, не стой така просто да я зяпаш, идиот! Помогни ми!

Ричард взе пуйката и я сложи върху хладилника, усещайки от нея тръпки на мъртвешки студ.

— Не тук! — викна нетърпеливо Лина и посочи към килера. — Няма да се побере! Пъхни я в хладилния шкаф!

— Съжалявам — измънка той. Преди не бяха имали хладилен шкаф за дълбоко замразяване. Никога в света, в който съществуваше Сет.

Отнесе пуйката в килера, където под студените бели флуоресцентни лампи стоеше дълъг хладилен шкаф „Амана“, подобен на леден ковчег. Пъхна я вътре до криогенно запазените трупове на други птици и зверове, после се върна обратно в кухнята. Лина бе извадила от долапа купа с пластмасови чашки, съдържащи течен шоколад и печени фъстъци, и ги ядеше методично, една след друга.

— Играхме бинго за Деня на благодарността — обяви тя. — Направихме го тази седмица, вместо другата, защото през следващата отец Филипс трябва да влезе в болница да му махнат жлъчния мехур. Спечелих всичко. — Усмихна се и по зъбите ѝ протече и закапа кафява смес от шоколад и печени фъстъци.

— Лина — рече Ричард, — никога ли не си съжалявала, че нямаме деца? Тя го изгледа, сякаш бе откачил напълно.

— За какво, за Бога, ще ми е притрябвала ревяща маймуна? — отвърна Лина. Бутна купата, в която чашките с шоколад и фъстъци бяха намалели наполовина, отново в долапа. — Лягам си. Идваш ли, или ще ходиш пак да дремеш над пишещата си машина?

— Мисля, че ще отида за малко — каза той. Гласът му бе учудващо твърд. — Няма да е за дълго.

— Работи ли онази джунджурия?

— Какво... — После разбра и изпита нов пристъп на вина. Тя знаеше за компютъра, естествено, че знаеше. ИЗТРИВАНЕТО на Сет не бе засегнало Роджър и пътя, по който се бе движило семейството на Роджър. — О, не, не. Нищо не може да прави.

Лина кимна, удовлетворена.

— Този твой племенник. Главата му винаги е в облаците. Точно като твоята, Ричард. Ако не бе такъв пъзъл, щях да се чудя дали преди около петнадесет години не си го пъхал там, където не е трябвало. — Изсмя се дрезгаво и необикновено силно — със смеха на застаряваща, цинична проститутка — и той за момент бе готов да я пребие. После усети, че на собствените му устни се изписва усмивка — усмивка тънка, бяла и студена като хладилния шкаф „Амана“, който бе заместил Сет по този нов път на развитие.

— Няма да е за дълго — повтори той. — Искам само да запиша някои идеи.

— Защо не напишеш някой къс разказ, който да спечели Нобелова награда, или нещо подобно? — попита тя заядливо. Дъските на пода заскърцаха и застанаха сърдито, когато заклатушка грамадното си туловище към стълбите. — Все още сме длъжници на специалиста по оптика за очилата ми за четене, а не сме платили и миналата вноска за видеото. Защо не вземеш да изкараш малко пари?

— Не знам, Лина — отговори Ричард. — Но тази вечер имам някои хубави хрумвания. Наистина е така.

Тя се извърна да го погледне, изглежда се канеше да каже нещо саркастично — нещо относно това, че никоя от добрите му идеи не ги бе извела от нищетата, но тя все пак бе останала с него, — после обаче се отказа. Навярно нещо в усмивката му я бе възпряло.

Качи се горе. Ричард постоя, слушайки гръмотевичните й стъпки. Можеше да усети потта върху челото си. Чувстваше се едновременно зле и въодушевен.

Обърна се и излезе, запътил се към кабинета си.

* * *

Този път компютърът не забръмча или забуча, когато го включи, а направо започна да вие с променлив тон. Онази миризма на горещ трансформатор на влакче се разнесе почти веднага откъм задната част на монитора и още щом натисна клавиша ИЗПЪЛНИ, изтривайки съобщението ЧЕСТИТ РОЖДЕН ДЕН, ЧИЧО РИЧАРД!, машината започна да пуши.

Нямам много време, помисли си той. Не... не е така. Нямам никакво време. Джон го е знаел, а сега и аз го знам вече.

Изборът му се свеждаше до две неща: или да върне Сет с клавиша ВМЪКНИ (сигурен бе, че ще стане; щеше да е също толкова лесно, колкото бе и създаването на испанските дублони), или да довърши работата.

Миризмата ставаше все по-силна, по-обезпокояваща. Само след няколко секунди, сигурно не повече, на екрана щеше да замига съобщението ПРЕТОВАРВАНЕ.

Ричард написа:

СЪПРУГАТА МИ Е АДЕЛИНА МЕЙБЪЛ УОРЪН
ХЕГСТРЪМ.

Натисна клавиша ИЗТРИЙ.

Изписа:

АЗ ЖИВЕЯ САМ.

Съобщението започна вече да мига настойчиво в горния десен край на екрана: ПРЕТОВАРВАНЕ, ПРЕТОВАРВАНЕ, ПРЕТОВАРВАНЕ.

Моля те. Моля те остави ме да свърша. Моля, моля, моля...

Димът, излизащ от процепите на монитора, сега стана по-гъст и сив. Погледна надолу към основния корпус на компютъра и видя, че оттам също се издига гъст дим... И всред него успя да забележи зловещия червен блясък на огнена искра.

Магическо кълбо, ще бъда ли здрав, богат и мъдър? Или ще живея сам и навярно ще се убия от мъка? Имам ли достатъчно време?

НЕ МОГА ДА ВИДЯ СЕГА. ОПИТАЙ ОТНОВО ПО-
КЪСНО.

С изключение на това, че нямаше да има по-късно.

Моля те. Моля

Натисна клавиша ВМЪКНИ и екранът потъмня, като на него остана само неизменното съобщение ПРЕТОВАРВАНЕ, което мигаше сега с бясна, заекваща честота.

Написа:

СЪС СЪПРУГАТА СИ БЕЛИНДА И СЪС СИНА СИ
ДЖОНАТАН.

Натисна клавиша ИЗПЪЛНИ.

Екранът побеля. Сякаш в продължение на цяла вечност той остана така, с изключение на ПРЕТОВАРВАНЕ, което мигаше вече толкова бързо, че ако не се смята леката му сянка, изглеждаше неподвижно като при компютър, изпълняващ затворен команден цикъл. Нещо във вътрешността на машината пукна и изпраця, а Ричард изохка.

После на екрана се появиха зелени букви, увиснали мистично върху черния фон:

АЗ ЖИВЕЯ САМ СЪС СЪПРУГАТА СИ БЕЛИНДА
И СЪС СИНА СИ ДЖОНАТАН.

Натисна клавиша ИЗПЪЛНИ два пъти.

Сега — помисли си той. — *Сега ще напиша: ВСИЧКИ ГРЕШКИ В ТОЗИ КОМПЮТЪР ЗА ТЕКСТООБРАБОТКА БЯХА НАПЪЛНО ОТСТРАНЕНИ, ПРЕДИ Г-Н НОРДХОФ ДА ГО ДОНЕСЕ ТУК. Или ще напиша: ИМАМ ИДЕИ ЗА НАЙ-МАЛКО ДВАДЕСЕТ РОМАНА, КОИТО ЩЕ СТАНАТ БЕСТСЕЛЪРИ. Или ще напиша: И ОТТОГАВА ЩЕ ЖИВЕЯ СЪС СЕМЕЙСТВОТО ВЕЧНО И ЩАСТЛИВО. Или ще напиша...*

Но не написа нищо. Пръстите му висяха над клавишите, докато той чувстваше — направо *чувстваше*, — че всичките клетки на мозъка му се бяха задръстили като коли, заклезили се в най-страшното транспортно задръстване в Манхатън през историята на двигателите с вътрешно горене.

Изведнъж екранът се изпълни с думата:

ТОВАРВАНЕПРЕТОВАРВАНЕПРЕТОВАРВАНЕПР
ЕТОВАРВАНЕ

Чу се нов пукот, а после и експлозия в компютъра. От корпуса му се надигнаха пламъци, после се стопиха. Ричард се облегна назад на стола си, като закри лицето си, в случай че екранът избухне. Но не избухна. Само притъмня.

Седеше, гледайки чернотата на екрана.

НЕ МОГА ДА КАЖА СЪС СИГУРНОСТ.
ПОПИТАЙ ОТНОВО ПО-КЪСНО.

— Тате?

Както седеше на стола, се обърна, а сърцето му заби толкова силно, че се почувства така, сякаш то наистина би могло да изскочи от

гърдите му.

Там стоеше Джон, Джон Хегстръм, и лицето му бе същото, но все пак някак си различно — разликата бе фина, но забележима. „Може би — помисли си Ричард — тя се дължеше на разликата в бащинството, на разликата между двама братя. Или навярно бе просто липсата на това изражение на предпазливост и внимание в очите му, леко увеличени от дебелия стъкла на очилата.“ (Сега с метални рамки, забеляза той, а не с грозните изкуствени рогови рамки, които Роджър винаги бе купувал на момчето, защото бяха по-евтини с петнадесет долара.)

Навярно бе още по-просто: бе изчезнало онова чувство на обреченост в очите на момчето.

— Джон? — рече той с дрезгав глас, като се запита дали бе искал нещо повече от това. Вярно ли бе? Изглеждаше смешно, но предполагаше, че хората винаги искаха още нещо. — Джон, ти ли си?

— Че кой друг може да е? — махна с ръка към компютъра за текстообработка. — Не си се наранил, когато това бебе отиде в рая на данните, нали?

Ричард се усмихна.

— Не. Добре съм.

Джон кимна.

— Съжалявам, че не проработи. Не знам какво ме бе прихванало да използвам всички тези боклуци. — Поклати глава. — Честна дума, не знам. Сякаш трябваше... Детска работа.

— Е — каза Ричард, като се приближи до сина си и сложи ръка върху раменете му, — сигурно следващия път ще го направиш по-добре.

— Сигурно. А мога да опитам и нещо друго.

— Може би така ще е по-добре.

— Мама каза, че има какао и за теб, ако искаш.

— Искам — отвърна Ричард и двамата се отправиха заедно към къщата, в която никога не бе влизала никаква замразена пуйка, спечелена като голямата награда на бинго. — Точно сега чаша какао би ми дошла много добре.

— Утре ще измъкна всичко, което си заслужава да се запази от това нещо, а после ще го изхвърля на боклука — обяви Джон.

Ричард кимна.

— Изтрий го от живота ни — рече той и те влязоха в къщата, ухаеща на горещо какао, като се засмяха и двамата.

---

[1] Бинго — вид хазартна игра. — Б.пр. ↑

ФИЛИП ХОСЕ ФАРМЪР ЦАРЯТ НА ЗВЕРОВЕТЕ

Биологът развеждаше високопоставения посетител из зоологическата градина и лабораторията към нея.

— Бюджетът ни — обясняваше той — е твърде ограничен, за да си позволим да възпроизвеждаме всички изчезнали животински видове. Ето защо възпроизвеждаме само онези красиви висши животни, които най-безотговорно са били унищожени. Старая се да компенсирам до някъде жестокостта и глупостта. Може да се каже, че всеки път, когато е изстребвал някой клон от животиското царство, човекът е удралял шамар по лицето Божие.

Той млъкна и двамата се загледаха отвъд рововете и ограничителите на силовите полета. Зебрата се завъртя и препусна — огрениите и от слънцето хълбоци потрепваха от възторг. Веселите мустачета на видрата щъкнаха из под водата. Горилата надзърташе от бамбуковата горичка. Странстващи гълъби ситнеха наперено. Носорогът се носеше плавно като брониран кораб. Жирафът им отпрати нежен поглед и отново се залови да хрупа клонки.

— Ето и птицата Додо. Не е красива, но затова пък е забавна. И много безпомощна. Елате, ще ви покажа самия възпроизводителен процес.

В огромната сграда те тръгнаха между редиците от високи и широки вани. През стъклените им стени и прозрачната желирана течност в тях всичко се виждаше ясно.

— Ето това са ембриони от африкански слон — обясни биологът. — Възнамеряваме да отгледаме голямо стадо слонове и да ги пуснем в новия държавен резерват.

— Амбициите ви са определено големи — рече високопоставеният служител. — Вие май много обичате животните, така ли е?

— Аз обичам всяка живинка.

— Кажете ми — продължи посетителят, — откъде взимате данните за възпроизводство?

— Най-вече от скелети и кожи, които намираме в древните музеи. И от откритите при разкопки книги и филми, които успяхме да реставрираме и преведем. А виждате ли тези огромни яйца? В тях растат пиленцетата на огромната новозеландска птица Моа. А тези тук, които вече са готови да бъдат извадени от ваната, са малките на тигър. Ще станат опасни като пораснат, но дотогава ще бъдат вече в резервата.

Посетителя спря пред последната стъклена вана.

— Само един екземпляр? — запита той. — И какво представлява това?

— Горкичкия — заговори вече тъжно биологът. — Той ще бъде безкрайно самотен. Аз обаче ще му отдам цялата си обич.

— Толкова ли е опасен? — попита посетителят. — По-страшен от тигрите, слоновете и мечките ли?

— Трябваше ми специално разрешение, за да го възпроизведа — гласът на биолога потрепваше.

Посетителят се отрърпна рязко от ваната.

— Тогава това трябва да е... Колко смело от ваша страна!

Биологът кимна.

— Да. Това е човек.

МАЙКЪЛ БЛУМЛАЙН

ДОМИНО

За първи път видях Джейк през една нощ, когато баща ми се прибра пиян. Майка ми също беше вече пияна. Започнаха да се карат, да крещят и тя го удари с бутилка по главата. Косата му почервения, кръвта се стече по очите му, покри цялото му лице. Страшно се изплаших от всичко това. Майка ми се втурна да му помогне, а аз изскочих от апартамента.

Изтичах до стълбите и спрях. Не бях и предполагал, че ще избягам от дома, но сега не бих могъл да се върна обратно. Поех си дълбоко дъх и се озовах на първото стъпало. След като нищо не се случи, направих и втора крачка нагоре. Изведнъж вратата на най-горната площадка се отвори. Оттам се промуши една котка. Имаше уморен вид, беше черно-бяла и с най-дългата козина, която някога бях виждал. Измяука и се стрелна надолу покрай мен. Вратата остана отворена, внезапно иззад нея се появи някакъв човек. Имаше очи на старец и много гъсти вежди, но не беше по-висок от дете.

— Глупава котка — каза човечето. — Мислиш ли, че тя вече разбира какво се случва? — Очите му ме гледаха изпитателно.

Вторачих се в него. Не проумявах за какво става дума, пък и, между другото, нямах навик да разговарям с непознати. Още повече, ако това е човекът, който живее на най-горната стълбищна площадка.

— Ти можеш да прецениш — продължи той. — Ти си достатъчно умен. Сигурен съм, че знаеш. Трябва да знаеш, че точно тази котка би могла да знае какво прави.

— Какво да знае?

— Може би вече е доста стара, обаче аз съм сигурен, че знае. Но може би и тя не може да направи нищо срещу това.

— За какво става дума, господине?

Той съсредоточено примигна. Имаше бакенбарди и разбъркана посивяла коса от двете страни на главата си. Темето му беше напълно плешиво.

— Влез, погледни какво виждаш със собствените си очи, и ми кажи какво мислиш.

Човечето се скри зад вратата, после тя се отвори широко. Цялата вътрешност на апартамента отгатак изглеждаше оранжева. Някакъв глас пееше тихичко, не успях да схвана какво. Пристъпих напред и се ослушах: беше една песничка, която бях чувал в училище и ми харесваше. В нея се разказваше за мравки, маршируващи в колона по една; най-малката от тях спира, за да се позабавлява... Припевът беше „Ура-ура-ура“ и така нататък. Влязох по-навътре, за да послушам, и веднага забелязах човечето. Беше коленичило върху едно килимче, като се взираше в него доста глуповато. Ако наистина беше човекът, който живее на най-горната площадка, не го намирах за много страшен. Във вида му дори имаше нещо печално. Приближих го. Той вдигна ръка:

— Стой! Надяваме се, че не искаш да го настъпиш. Глупава котка, този е най-любимият ми килим.

Погледнах надолу. Там личеше тъмно петно, но не чак толкова тъмно, че да прилича на петно върху килима.

— За това ли става дума, господине?

— Джейк — каза той.

— Това ли е, господин Джейк? Това ли е, което вашата котка е направила?

— Не е моята котка. Тя не е моя котка. Понякога ми се иска да е моя, но тя не е моя котка. И не би могла да бъде.

Не можах да разбера за какво точно става дума.

— Не се прави на глупав. И двамата много добре знаем какво е направила котката. Ти би ли направил такова нещо върху собствения си килим?

Погледнах го и малко се поизплаших, но все пак не чак толкова, и поклатих отрицателно глава.

— Сигурен съм, че няма да направиш такова нещо, та ти си човек с възпитание.

— Понякога и на мен ми се случва да се подмокрят в леглото — признах аз.

— Разбира се, че го правиш! И на мен ми се е случвало да се напикая. Но не и върху килима и не точно върху този килим. Глупава котка!

— Тя може би не е искала. Сигурно е станала грешка.

Джейк отвори уста, за да каже нещо, но се отказа. Въздъхна и седна назад върху петите си.

— Умен си, приятелю. Печалната истина е, че действително е грешка.

— Името ми е Джони.

— Когато ти се напикаваш в леглото си, това означава, че растеш, а когато такива като мен се подмокрят, без да усетят, означава, че остаряват. Горката котка — той въздъхна отново и прекара пръсти през сплъстената си коса.

— Ще ви помогна да го почистите. Знам как става.

— Сериозно ли говориш? Моля те тогава, помогни ми!

— Ще имам нужда от малко сол.

Джейк рязко се изправи и излезе от стаята. Върна се бързо, носейки стар стъклен буркан с надпис NaCl. Махна капачката и ми го подаде.

— Това ли е солта? — попитах.

— От самото Мъртво море, Джон. Ще ми позволиш ли да те наричам така?

Свих рамене и посипах малко сол върху петното. Съвсем скоро жълтото започна да избива. Сипах още малко. И така, докато почти изпразних буркана.

— Ти си много сръчен малък човек, Джон. Трябва да кажа този номер на Арсенио. Убеден съм, че ще му е интересно да го узнае.

— Кой е Арсенио?

— Един мой малък приятел. Допускам, че ще се видите, тоест не съм напълно сигурен, но бих могъл да те запозная с него. А сега... — той се усмихна, навярно защото разбра, че килимът му ще се оправи.

Хвана ме за ръката и започна да марширува из стаята, като ритмично повдигаше краката си. Изведнъж запя песента за мравките, само че този път вместо малката мравка, която иска да се забавлява, в текста се включи Джон, който иска да се позабавлява, и отново мравките, които пък искат да избягат от дъжда. Всеки път, когато трябваше да изпее припева, тропаше силно с крак. Аз също се присъединих към него. Изпяхме песента поне десет пъти. Накрая Джейк се беше задъхал ужасно, предполагам, от маршируването.

Отиде в единия ъгъл на стаята, плъсна се върху купчината възглавници, натрупани на пода, и затвори очи. Очаквах, че нещо ще се случи, но тъй като нищо не стана, реших да поогледам къде се намирам.

Стаята беше претъпкана с боклуци и всякакви вехтории. Разни неща висяха в пълен безпорядък по стените, от масите и дори от облегалките на столовете. Навсякъде по пода имаше разхвърляни кутии. Първото, което си помислих, беше какво ли би казала майка ми, ако моята стая изглеждаше така. Обаче бързо прогоних тази мисъл от главата си, защото не ми се и мислеше по въпроса. Вместо това разгледах кутиите. Всичките бяха дълги и тесни, всичките еднакви и все пак различни. Някои блестяха като слънце, други бяха много тъмни, толкова, че не би могло да се разбере какво има вътре. Върху капака на една от тях бяха нарисувани разни весели животинчета. Почти като тези в зоопарка, ала не съвсем същите. Например имаше кон, с опашка и въобще с всичко, каквото си е редно да притежава един кон, но освен това и с криле; и друг кон, само че с глава на жена с много дълга коса — колкото на едно от момичетата, с които ходех на училище. Върху капака имаше нарисуван дракон и някаква птица, политнала над буен огън. Отначало ми се искаше да ги разгледам по-подробно, но после ми се стори глупаво да се занимавам с животни, които хем са животни, хем не са истински. Избрах си друга кутия. Беше синя и блестяща. Светваше и изгасваше, също като лампите върху покривите на полицейските коли, когато пуснат сирените си. Опитах се да я отворя, обаче не успях и затова само я разклатих. Нещо във вътрешността ѝ започна да трака. Уплаших се, бързо я оставих на мястото ѝ, а после отстъпих настрана. Не ми се щеше Джейк да разбере, че съм я пипал. За щастие очите му продължаваха да са затворени. И все пак не бих могъл да кажа дали спи, или не. Реших да проверя, но стаята действително беше абсолютно претъпкана. Без да искам се спънах в една масичка, ударих си крака, спрях се да го разтъркам. И тогава забелязах *онази* кутия.

Тя беше най-черното нещо, което някога съм виждал. По-черна дори от бенката на моя приятел Джейк. Толкова черна, че се усъмних дали изобщо я има. Беше тъмна като дупка. Протегнах ръка, за да се уверя, че наистина съществува, и точно в този миг Джейк се събуди.

— Не пипай това нещо — каза той. Отдръпнах ръката си и го погледнах.

— Ти си добро момче — пресегна се, взе кутията и я скри под възглавниците. — Какво ще кажеш, да пийнем ли по едно мляко? Малките момчета обичат да пият мляко.

— Трябва да се прибирам.

— Вярно, трябва да си ходиш. Какъв съм поспалив. Родителите ти сигурно отдавна се притесняват. — Джейк се усмихна и бръкна в джоба си. Извади оттам нещо непознато: — Ето един подарък за теб — каза той.

Не очаквах такъв жест от негова страна, но това, което държеше в ръката си, не ми се стори опасно. Взех го. Беше значка — представляваше малка плочка с две бели полета, съединени помежду си с черна черта. Във всяко от тях имаше по няколко точки.

— Домино — каза Джейк. — Можеш ли сам да си я сложиш? Кимнах и му показах, че мога. Накрая се прибрах у дома.

След това известно време не се виждахме с Джейк, но аз непрестанно си мислех за него. Най-често в главата ми се въртеше черната кутия, която той скри от мен. Трудно бих могъл и да го посетя повторно, защото онази нощ майка ми си събра багажа, взе ме и се преместихме при приятелката й Джини. Нейното жилище обаче беше по-малко и от нашето, затова доста скоро тя ни каза, че трябва да си ходим. Майка ми се съгласи бързо, тъй като междувременно пак беше започнала да се среща с баща ми. Те били влюбени един в друг — така твърдеше и татко, когато се събрахме отново. Силно ме прегърна, почти ме заболя.

— Добре дошъл, Джони!

Пригответи ни страхотна закуска — яйца с препечени филийки и палачинки. Подари ми нов оловен войник, а на мама даде чисто нова къса нощничка. Като закусихме, бях помолен да си поиграя за малко самичък. Те двамата се заключиха в спалнята и веднага се разкикотиха. Ясно ми беше какво ще става. Реших да погледам телевизия, но телевизорът не работеше. След това се заиграх с оловния войник и другите, които вече имах, само че много скоро ми писна — тези бойници не можеха да правят нищо друго, освен да се удрят и блъскат и да си разкървавяват главите. През цялото време си мислех за Джейк и кутията.

Това, което се чуваше откъм спалнята, ми подсказа, че няма да липсвам много на родителите си. Заповядах на оловните войници да пазят пълно мълчание и тихичко се измъкнах навън. Когато стигнах до апартамента на Джейк, потърсих с очи бутона за звънеца, но такъв нямаше, нито пък открих на вратата дръжка или поне следа от брава. Не ми се искаше да чукам, защото се страхувах, че ще вдигна шум. Просто не знаех как да постъпя. И в този момент долових тиха музика. Тя идваше отдалече и звучеше много меко. Затворих очи, притиснах се към вратата, но въпреки всичко не чувах добре.

И все пак това бяха „Мравките“. Само че сега маршируваха в колона по четири и вместо онази, която се спира, една от тях започваше да чука по някаква врата. Усетих се, как чукам по вратата. Нищо не се случи. Почуках отново — вратата, без да проскърца, се отвори сама.

— Влез, влез! — обади се някой, но дори и от разстояние аз познах гласа му. Влязох, а вратата се затвори зад гърба ми. Минах през вестибюла и прекрачих прага на оранжевата стая.

— Здравсти — казах аз, щом го видях.

Той ми направи знак да приближа. Беше легнал върху възглавниците и изглеждаше точно така, както и първия път, с тази разлика, че сега имаше лула в устата си. Тя беше много дълга, почти колкото тялото му. Трудно би могъл да я запали самичък, а именно това се опитваше да направи. В ръката си държеше дълга, тънка кибритена клечка. Най-сетне успя да я поднесе над отвора на лулата, но тъкмо тогава тя угасна, така че му се наложи да започне всичко отначало. Накрая все пак запали. Облегна се назад и ме погледна.

— Принуден съм да използвам разни пиротехнически способности. Обаче бих могъл и да запаля къщата. Дай си ръката.

Застанах като омагьосан пред него.

— Дай си ръката! — повтори той. — Ти май не ме чуваш?

Протегнах ръка, или поне мисля, че това беше ръката ми. Джейк запали една кибритена клечка и ми я подаде.

— А сега я постави ето там, над отвора.

Сторих това, което ми каза, и той енергично запафка. В отворието тютюнът гореше с червена светлина. Джейк извади лулата от устата си и духна клечката.

— И аз бих могъл да го направя — казах му.

Джейк си дръпна още няколко пъти от лулата, през цялото време ме наблюдаваше с премрежен поглед. Взе друга кибритена клечка и започна да си играе с нея, като я въртеше между палеца и показалеца си. Щом спря да я върти, тя се запали сама. Аз стоях и я гледах като онемял. Страхотен номер, толкова се смаях, че дори забравих да я угася. Джейк я държа в ръката си, докато опари върха на пръстите му. Чак тогава се усетих и я духнах.

— Извинявай — поде той, — ако ти се струва, че не съм в добро настроение, но котката пак свърши онази поразия. Изглежда, че преди посещенията си ти ѝ влияеш по някакъв особен начин.

— Не съм направил нищо, господин Джейк. Честна дума!

— Разбира се, че нищо не си направил. Така е, Джон. Но хайде вече да ме наричаш само Джейк, а?

— Мога отново да почистя, както миналия път.

— Току-що приключих и тази работа. Или по-точно, Арсенио се зае с нея.

И преди да съм попитал кой е Арсенио, в стаята влезе едно момче. То беше по-малко от мен и имаше вид на богатско дете. Също като онези, които понякога можете да видите в скъпите магазини. Носеше косата си сресана назад, както правят възрастните хора. Тя беше плътно пригладена и много лъщяща, разделена на път точно по средата на челото му. От това цялата му физиономия ставаше доста забавна. Беше облечено в тъмни панталони с подходящо по цвят сако, обувките му бяха не по-малко лъскави от косата, а на всичкото отгоре носеше и папийонка. Много ми приличаше на момчето от една картина в музея.

— Арсенио, това е Джон. Джон, запознай се с Арсенио.

Детето леко се поклони:

— Изключително се радвам да се запозная с теб.

Не знаех какво да направя. Хванах ръката му и силно я разтърсих. Излезе много глупаво. Детето се обърна към Джейк.

— Постъпих точно така, както ми каза. Почти привърших солта, но затова пък петното, мисля, се изчисти.

— Джон е човекът, от когото научих този номер.

— Значи на теб трябва да сме благодарни — ми каза детето. — Адски ми е трудно всеки път да измислям нови начини за чистене.

То не само изглеждаше и говореше странно. Имаше още нещо: все ми се струваше, че вече съм го срещал някъде, или че би трябвало да съм го срещал.

— Арсенио е половината на един чифт двойки — каза Джейк. — Другата половинка е Джудит. Къде ли се е скрила?

— Затворил съм я в килера, онзи със старите дрехи, хартии и цветните моливи.

Джейк кимна и продължи да си пафка лулата.

— А защо не я запознаеш с Джон?

Детето направи такава физиономия, че ако аз я направех вкъщи, непременно щях да си изям боя. Джейк обаче дори не се и помръдна.

— Хайде, вървете — каза.

— Не ми се ще много.

— Виждам, но трябва. Сигурен съм, че вече е направила големи поразии.

— Необходимо ли е?

Джейк подмина този въпрос с огромно безразличие. Просто се облегна назад върху възглавниците и започна да зяпа във въздуха. Арсенио въздъхна, обърна се и тръгна. Последвах го. Излязохме от стаята и попаднахме в коридор с няколко врати. На пода видях купчинка сол, опитах се да не стъпя в нея. Детето спря пред една от вратите и се зае да оправя папийонката си, приглади и косата си с ръце. Никак не му се влизаше вътре и аз го съжалих.

— Живея в този вход — казах му.

— Аз също.

— С майка ми и баща ми живеем в 206-и апартамент.

— А аз живея тук — детето ми посочи коридора.

— Значи ти живееш тук? Заедно с Джейк?

Детето кимна:

— И Джудит живее тук. Ние живеем заедно.

— Тя сестра ли ти е?

— Тя е моята половинка. Живее от другата страна.

— А коя е твоята стая?

Арсенио махна с ръка към оранжевата стая, което много ме учуди. Почти се канех да го попитам къде там е леглото му, когато иззад вратата се чу крясък, силен и уплашен. Арсенио незабавно влетя в помещението. То се оказа напълно разхвърляно, цареше ужасен

безпорядък. Най-отзад, под купчина кутии и стари дрехи, видях момичето — имаше дълга сплетена коса, а лицето му беше мръсно и червено. Сигурно защото плачеше.

— Кракът ми... заклеци се... много ме боли...

Арсенио без колебание скочи между кутиите и дрехите. Освободи заклещения ѝ крак, след което отново поправи папийонката си.

— Джудит, как можеш да създаваш такъв хаос?

— Че какво от това? — отговори тя. Взе някакви хартии от пода и ги подхвърли над главата си. Докато се стелеха наоколо, тя се заизвива като същински червей. След това започна да дърпа и вади дрехи от купчината.

Беше облечена с рокля, но върху нея обу панталон, след това облече една риза, и втора отгоре, а накрая и една жилетка. Извади и няколко чорапа, като независимо че всичките бяха с различни цветове, обу и тях. Сложи си шапка и нахлузи някакви обувки. От вътрешната страна на вратата имаше огледало. Огледа се в него и се ухили. Чак тогава ме забеляза.

— Здравсти — каза тя.

— Здравсти — отговорих аз.

— Аз се казвам Джудит.

— Аз се казвам Джон.

— Искаш ли да ти дам един чорап?

Подаде ми един червен чорап, а след него и един зелен.

После ми хвърли шапката си. И преди да осъзная какво става, беше съблякла всички дрехи, толкова бързо, колкото и ги беше облякла. Сваляше ги от себе си и ги мятеше нагоре. Дрехите падаха, но Арсенио ги улавяше още във въздуха и ги подреждаше грижливо. Тя започна да сваля и бельото си. При това избяга, силно крещейки в коридора.

— А не, само това не! — сепна се Арсенио. — Трябва да я спрем! И хукна след нея. Успя да я хване, но тя му се измъкна и нахълта в оранжевата стая.

— Твърде късно — изпъшка той.

Джудит пресече тичешком стаята. Хвърли се върху възглавниците и започна да се премята по тях през глава, като се

смееше високо и закачаше Джейк, който също се разсмя. Чудех се защо ли Арсенио е такъв глупак, та не се включваме и ние във веселбата.

— Сега се забавляват — унило каза той, — но след малко на него ще му мине. И тогава ще ни върне обратно.

Не издържах и се присъединих към Джудит и Джейк Тримата се търкаляхме и скачахме по възглавниците. Страхотно интересно беше! Скоро обаче Джейк се задъха и отказа да си играе повече с нас. Подвикна ни и ние да престанем. Само че на нас никак не ни се искаше играта да свърши. Джудит продължи да скача, пък и аз не се поколебах да продължа. Джейк повтори да спрем. Напомни на Джудит, че е време да си ходи.

— Не, не! — възкликна тя. — Моля те, не ме превръщай!

— Та ние току-що дойдохме — обади се Арсенио.

— Моля ви! — присъединих се и аз към увещанията. — Не бихме ли могли да поостанем още мъничко поне?

Джейк изпитателно погледна всеки от нас и въздъхна дълбоко. Очите му странно блестяха.

— Е, добре. Ще поиграем малко на домино. Арсенио, донеси го! Много се зарадвахме. Арсенио бързо отиде до масата, където стоеше синята кутия — тази, която ту просветваше, ту угасваше и нещо в нея потракваше, когато я разклатиш. Взе я много внимателно с две ръце и я донесе при нас. Сега тя ми заприлича на морски вълни, облени със слънце.

Джейк придърпа иззад гърба си чаша с вода. Помислих си, че е жаден, но той не я изпи, а я вдигна високо и я изля върху капака на кутията. Тази постъпка ми се стори лекомислена, тъй като означаваше, че после отново ще трябва да се чисти. Но какво беше учудването ми, когато открих, че водата всъщност не се разлива по пода. Бях свидетел на нещо невиждано — щом се докоснеше до него, тя се връщаше обратно към капака и попадеше там, откъдето бликаше синята светлина. Изведнъж отвътре изригна стълб, водна пара, само че студена. Въздухът в стаята се изпълни с нея, замъгли се, а когато картината отново се проясни, забелязах, че кутията е вече отворена. Страшен номер беше! Много ми се искаше да попитам Джейк как го прави, но се разсеях, защото Джудит и Арсенио започнаха да изваждат нещата, които се намираха в кутията, пък аз никога преди не бях виждал истинско домино. Плочките му бяха бели, с черни точки по

тях, като върху някои имаше много точки, а върху други — само по няколко или дори нито една. Предвкусвах хубава игра, но изчаквах да разбера какво ще стане по-нататък.

— Всеки трябва да си избере игра — каза Джейк. — По една за всеки и после си заминавате вкъщи.

Първа се обади Джудит:

— „Керван“ — каза тя.

С Арсенио веднага се заеха да нареждат отделните плочки върху тесните им страни и на известно разстояние една от друга. Аз побързах да направя същото, но те вече бяха толкова напреднали, че за мен останаха най-малко плочки. В края на краищата „керванът“ на Джудит стана най-дълъг, а моят — най-къс, като при това не беше и съвсем правилен; правеше малък завой настрани. Никой обаче не каза нито думичка по този въпрос.

— Ти си първи — подкани ме Джудит.

— Добре — отговорих аз. — Как става?

— Ето как! — и тя побутна с пръст своята най-крайна плочка, така че да падне и удари следващата, която пък удари последващата, и като по верига всички плочки изпопадаха толкова бързо, че едва забелязах движението им. За част от секундата целият „керван“ лежеше на пода. Джудит доволно се провикна, Арсенио се смееше. Аз само седях и гледах. Всичко ми приличаше на някаква магия.

Арсенио направи същото с неговите плочки, ефектът беше както при Джудит. Тогава бутнах и моите, те направиха дори завой. Много ми хареса как паднаха, но най-вече ми стана приятно от звука, който издаваха, когато се докосваха. Всички заръкопляскахме, включително и Джейк.

— А сега е ред на моята игра — заяви Арсенио.

Събра купчинката си и започна да подрежда отделните плочки една върху друга. Получи се кула, висока почти колкото него. На самия ѝ връх той се опита да закрепил още едно домино, но изглежда тъкмо то дойде в повече и кулата се срина с трясък.

Джудит построил своята кула, но преди да стане прекалено висока, престана да слага нови плочки, а направи още една кула до нея и когато тя стана толкова висока, колкото първата, седна до тях. Тъгълчетата на устата ѝ дяволито помръдваха и аз се приготвих да наблюдавам това, което предстоеше да се случи. Ръката ѝ се стрелна

бързо като бягаща мишка, удари най-долните плочки и кулите тозчас рухнаха.

Дойде и моят ред. Аз построих три кули една до друга, а след това огледах стаята, за да избира какво да закрепя на върха им. Искаше ми се да е нещо по-специално и първото, за което си помислих, бе черната кутия. Тя се намираше от другата страна на масата: стори ми се още по-черна отпреди. Имах чувството, че просто ще ме засмуче, така силно ме привличаше. Станах и отидох до нея. Хем се страхувах да я докосна, хем не можех да се удържа. Посегнах, но Джейк неочаквано започна да си свири с уста.

Разнесе се бавен, студен звук, също като звука на зимния вятър. Спрях и се заслушах. Джейк постави ръце срещу устата си и звукът се промени. Стана по-ясен, по-красив, сега с нещо напомняше звуците, които бях чувал в парка, и изпълни цялата стая. Тогава Джейк отдръпна ръцете си. В дланта му имаше малко синьо птиче. Човчицата му беше разтворена и от нея се лееше чудно хубава песен.

Джейк повдигна птичето, духна към него и то излетя във въздуха. Започна да кръжи из стаята, продължавайки да чурулика, след това кацна върху кулите ми. Завъртя се към Арсенио и Джудит, попя им, а накрая попя и на Джейк, който от своя страна му отговори с абсолютно същата мелодия. После изведнъж разтвори устата си, птичето политна отново и се мушна право в нея. Това ме стресна, но не се случи нищо лошо, просто птичето изчезна. А Джейк затвори устата си и ние изръкопляскахме.

— Не е необходимо да ръкопляскате — каза той. — Това не представлява никаква трудност. А сега е ред на играта на Джон.

Всички насочиха вниманието си към мен, но аз наведох глава и свих безмълвно рамене.

— Измисли нещо — каза Джудит.

— Да, да, измисли нещо — настоя и Арсенио.

— Измисли ти нещо — отговорих му аз.

Двамата погледнаха въпросително Джейк.

— Добре тогава — кимна той. — Аз ще бъда последен. Ще изиграем нашата игра.

— За кибрита ли имате предвид? — попитах аз, надявайки се, че пак ще палим клечки.

— Изслушай ме внимателно и ще ти стане ясно за какво става дума. Всяко домино има една или повече точки върху себе си, само едно е без никакви точки. То се нарича двойно празно или „Душа“. Останалите също си имат имена. Общо в кутията са двадесет и осем плочки. И на всеки човек в света му съответства определено домино. След „Душата“ идва „Слънцето“ — това е доминото, което от едната страна има една точка, а от другата, зад черната линия, няма нищо. Казват му още „Луната“, а понякога и „Окото“. След него е наред доминото с по една точка и от двете страни. Името му е „Лунни очи“ или „Змийски очи“, по някои места го наричат и „Писькът“. Следващото домино има една точка срещу две. То е „Веселият човек“, а може и „Сакатият“. А ето и чифта двойки.

— Това е нашето домино — казаха заедно Джудит и Арсенио.

— „Близнаците“ или „Огледалото“ — поясни Джейк. — И все така точките нарастват до шест от едната страна и шест от другата. Общо дванадесет, което е двойната шестица, „Следите“, „Пътешествието“ или „Скръбта“.

Взрях се в плочките, като се опитвах да схвана казаното дотук. Но след малко те започнаха да се въртят пред очите ми и да се смесват. Трябваше да примижа, за да ги спра. Вярно, имената им ми се понравиха, обаче ми харесваше повече да си строя кули от тях. Не исках да засягам чувствата на Джейк, но все пак му признах, че ми е все едно.

— Вие сега се забавлявате, а аз трябва да мисля за бъдещето. Аз съм този, който трябва да мисли за него — каза той. Подреди плочките от доминото така, че съответните полета да съвпадат, и добави: — Ти не си длъжен да помниш имената им. Това, което всички сме длъжни да правим, е да се стремим те да съвпадат. Ето така.

Той постави „Душата“ на пода и допря от едната страна доминото с празното поле и едната точка, а от другата — онова, с празното поле и двете точки.

Джудит веднага си избра нейното специално домино, чифта двойки, и го сложи до доминото с двете точки. След това Арсенио взе домино с две точки в едното поле и с шест в другото.

— Как му е името? — попита той.

— „Глупакът“ — отговори Джейк. — Или „Хлъзгавото щастие“.

— „Глупак“ — повтори автоматично Арсенио и го постави до съответстващото му на пода.

Огледах се, за да избира най-подходящото, и взех това, което има шест точки от едната си страна, и нищо от другата. Вдигнах го високо.

— „Следи в снега“ — каза Джейк. — „Душа в лед“, „Домът“.

Поставих го до доминото с шест точки. След това Джейк постави друго, после Джудит, и съвсем скоро всичките плочки се подредиха в стройна редица. Изглеждаха елегантно, приличаха на дълга змия с петниста кожа. Джудит ги разбърка.

— Нека още веднъж! — помолих аз.

Джейк се усмихна:

— Разбира се, но друг път. Сега трябва да го оставим и дори няма да спорим по този въпрос.

Заедно прибрахме доминото в кутията и щом я затворихме, капакът ѝ отново започна да светва и угасва.

— Време е да си ходите — обади се Джейк.

Нямаше как, казах неохотно довиждане на всички и поех към вратата. Като стигнах до нея обаче се досетих, че съм пропуснал да съобщя нещо важно и се обърнах назад. Джейк, Арсенио и Джудит участваха в някаква особена, бих казал дори интимна сцена, така че реших да не им преча. Но и не можех да си тръгна. Просто няха сили за това. Арсенио и Джудит стояха прави, облепени с гръб един към друг в средата на стаята. Очите им бяха затворени, а Джейк беззвучно им шепнеше. Наведе се и ги целуна по челата. После отиде до масата с черната кутия, направи нещо, не видях какво, и отново се върна при тях. Кутията беше отворена. В ръцете си Джейк държеше доминото „Близнакът“.

То беше бяло и сияеше също като облак на небето. Беше толкова сияйно, че почти ме заслепи. Джейк го вдигна над главите на Арсенио и Джудит, след това отдръпна ръката си. Не знам защо, но доминото увисна във въздуха. Продължаваше да стои над децата, светейки като облак над главите им. Започна бавно да се върти.

При всяко негово завъртане Джудит и Арсенио се смаяваха. Не можах да разбера точно по каква причина, но постепенно станаха съвсем мънички, не по-големи от мишка. Тогава Джейк взе доминото и го постави на пода до тях. Те се качиха върху него и щом всеки застана в собственото си поле, доминото засия още по-силно. Накрая дори бях

принуден да сведа погледа си. Последва светкавица и когато отново вдигнах очи, децата вече ги нямаше.

Джейк сложи обратно доминото в кутията, а аз реших, че това, което се случи, е далеч по-важно от това, което имах да съобщавам. Измъкнах се от квартирата и побягнах към къщи.

Прибрах се и веднага установих, че щастието ме е пооставило. Майка ми и баща ми вече бяха излезли от спалнята. Попитаха ме къде съм бил толкова дълго време. Отговорих им, че съм бил на стълбището. Скараха ми се и ме обвиниха, че лъжа. Баща ми извади колана от панталона си. Опитах се да не рева, защото знаех, че това ще го раздразни още повече. Мислех си за Джейк и неговото домино, за Арсенио и Джудит, за кутията и така не ме болеше чак толкова.

След известно време нещата се промениха. Баща ми го уволниха, а мама си взе почивни дни и тримата си стояхме по-дълго у дома, което всъщност беше много добре. Баща ми поправи телевизора, майка ми готвеше и постоянно говореше какво хубаво семейство сме. Понякога обаче започваше да се безпокои от безпаричието и баща ми се чувстваше принуден да излиза. След това започнаха да се напиват всеки ден. Аз си гледах телевизия и се занимавах с оловните войници и другите човечета, които имах. Сега им давах нови имена — Арсенио, Джудит, Змийски очи, Глупака. Изобщо, всички бяхме щастливи, докато дойде сбиването.

Както винаги, започна се от дреболии, но татко излезе и не се върна до късно. Майка ми пощуряваше все повече и повече. Загасих телевизора и оставих настрана играчките си. Стараех се да пазя тишина, доколкото е възможно. Все пак той се прибра, само че толкова пиян, колкото никога досега. Двамата се развикаха. Майка ми си свали едната обувка и го замери с нея. Той престана да крещи и започна да се смее насреща ѝ. Тогава тя си свали и другата обувка и го удари по главата. Сега пък той престана да се смее, бавно разкопча колана си. Плесна я с него по лицето, тя се опита да го сграбчи, но не успя. Той я удари отново. Страхотно се уплаших. Молах ги да спрат.

— Заминавай в стаята си! — викаха ми те.

Невъзможно беше да ги оставя. Стоях като вцепенен и ги гледах как се бият. Беше невиджано жестоко и противно. Разплаках се за малко и все пак отидох в стаята си. Но и там не успях да се разплача истински. Нещо ми стана и внезапно всичко са промени. Представете

си, че дълго време слушате един и същ звук, който вече изобщо не ви прави впечатление, просто забравяте за него. Точно така стана и с мен — престанах да чувам родителите си и тяхната проклетата разправия. Наоколо изведнъж стана спокойно и тихо и тогава долових песента за мравките... Те отново маршируваха в колона по четири.

Изтичах навън, качих се нагоре по стълбите. Вратата на жилището му беше отворена. Влязох. Той беше полегнал върху възглавниците и пушеше лулата си, от устата му излизаха малки облачета дим. Усмихна се и ме покани с ръка да вляза. Котката се беше наместила в скута му и мъркаше, защото Джейк я галеше. Беше същата котка, с дългата черно-бяла козина.

— Седни — каза ми той и аз седнах. Тогава започнах да плача. Сълзите ми извираха като река, опитах се да престана, но от това се разплаках още по-силно. Джейк избърса носа ми с носната си кърпа. Предупреди ме, че слъзните ми кладенчета могат да пресъхнат при такова реване. Не ми се стори твърде убедително — беше пролет и снегът навън се топеше. Оказа се обаче, че е знаел какво ми казва, защото действително скоро плачът премина и сълзите ми изсъхнаха. Почувствах се много по-добре. И първото, за което попитах, беше къде са Арсенио и Джудит.

— Вкъщи — отговори ми Джейк.

— Мога ли и аз да отида при тях?

Той дръпна от лулата си, изпусна малко дим и ме погледна.

— За теб винаги ще се намери стая.

— Искам да отида при тях.

— Търпение, момчето ми. По света има много домове и ти знаеш това.

— Но аз искам да видя Арсенио и Джудит.

— Освен тях има и много други деца, хиляди. Изгубени деца, тъжни деца, болни деца, деца, преживели всички войни, които ти знаеш. Има деца от Шумер, от Саксония, от Бомбай и Перу. От всички краища на света и всякаква възраст.

— Как така?

— Всяка личност си има своя плоча, Джон.

— Плоча ли?

— Домино. Ти също имаш домино. Вече съм ти казвал това.

— Искам да ги видя! — настоявах аз.

— Ще ги видиш, но щом ще живееш тук, необходимо ти е място. Той бавно се изправи, котката увисна върху него, но не успя да се задържи и скочи на пода. Джейк пресече стаята и взе черната кутия, седна отново. Промълви няколко думи, чийто смисъл не разбрах. Повтори ги, и черната дупка, каквато всъщност беше тази кутия, като че ли се изпълни с още повече чернота. Чу се съскане и тя се отвори. Вътре лежеше доминото. То беше подредено така, че всички плочки отговаряха на реда си — започваха от „Душата“ и свършваха със „Следите“. Бяха бели като сняг, който вали и още не се е докоснал до земята, за да се изцапа. Блестяха като новопоникнали детски зъби, а точките върху тях бяха черни като въглени. Джейк изсипа доминото на пода пред нас.

— Сега, Джон, ти трябва да направиш своя избор.

— Не разбрах какво трябва да направя.

— Вземи си едно домино.

Това поне не беше трудно, предварително си бях решил кое ми се иска да взема, затова посегнах направо към „Близнака“. Но когато го хванах, забелязах, че изобщо не е доминото, което ми се иска да държа в ръка. Беше онова с шест точки от едната страна и нищо от другата.

— „Големият лед“ — каза Джейк. — „Палатът“.

— Но аз не исках да избира него!

— Действително — каза той и сведе очи надолу.

— Искам да избира „Близнака“, ето това — посочих го с пръст. Джейк се почеса по врата. Разбърка бавно всички плочки.

— Хайде, опитай още веднъж. Последен шанс — каза той.

Преди доминото да ме омагьоса както първия път, аз открих с очи това, което исках да взема. „Всичко е наред, то е моето“ — казах си наум, поех дълбоко дъх и го вдигнах от пода. Беше пак другото. Много се притесних. И понеже Джейк се правеше, че не ме гледа, пресегнах се да върна нежеланото домино обратно, но с огромно учудване установих, че то е залепнало за ръката ми. Не можех да разбера какво става, не знаех дали е някаква магия, но във всички случаи цялата работа не ми харесваше. Почувствах, че отново ще се разплача.

— Помогни ми, Джейк!

Джейк се усмихна. Взе доминото от ръката ми. С показалеца си опипа всяка една от шестте точки и каза:

- Това е твоето домино, Джон.
- Но аз не го искам!
- Въпреки това, то е твоето...
- Искам да се прибера у дома.
- Разбира се, няма нищо по-лесно.

Изправих се и започнах да крача към вратата, но продължавах да стоя на едно място. Когато се огледах наоколо, ми се стори, че стаята е по-голяма. Столовете, масите, възглавниците също изглеждаха много по-големи. И доминото беше увеличило размерите си. Плочките, които лежаха на пода, вече бяха като кутии и още нарастваха, докато накрая станаха огромни. А над мен нещо се движеше във въздуха. То проблясваше подобно на огледало, в което се отразява слънцето, изпращаше светлина и сгръвяше тялото ми. Учудих се какво ли може да е, но в този момент то се махна и някой го сложи до мен на пода. Тогава разбрах какво е това. Сетих се и какво се случи с Джудит и Арсенио. Аз се бях смалил толкова много, колкото и те. Но този факт не ме притесняваше, напротив — чувствах се смел и готов на всякакви приключения.

Хванах се за ръба на своето домино, напрегнах се и се покатерих върху него. За малко не паднах в една от дупките, каквито бяха за мен сега черните точки. Другото поле изглеждаше по-безопасно, но за да стигна дотам, трябваше да прескоча линията в средата. И в нея щях да падна. Внезапно доминото започна да сияе. Все по-силно, наложи ми се да закрия очите си с ръка. После проблесна светкавица и сиянието изчезна. Озърнах се, очаквайки, че ще видя Джейк или котката, дори може би майка ми или баща ми. Но около себе си видях само огромно поле, покрито със сняг. Някъде в далечината се издигаше висока сграда. По снега имаше следи от стъпки и много деца, обаче недейте да си мислите, че ще би разказвам за тях. Бих го направил, ако и вие живеете в домино, но не и при това положение. Защото всъщност всеки човек винаги има своето домино, както казва и Джейк, а това означава, че всеки от вас също знае или би могъл да узнае тези неща, ако иска. Така че, те ми харесват, понеже не е необходимо аз да ви ги казвам. И изобщо, няма значение за какво става дума, важното е, че не съм длъжен да ви го казвам.

РОБЪРТ ШЕКЛИ

ИЗГУБЕНОТО БЪДЕЩЕ

Леонард Нишър бе намерен пред хотел „Плаца“ в състояние на такава еротична възбуда, че бяха необходими усилията на трима полицаи и минаващ турист от Байлокси, Мисисипи, за да го укротят. Когато го закараха в болницата Сейнт Клер, се наложи да го вържат в мокра ризница — влажен чаршаф, обгръщащ ръцете и горната част на тялото му. Това го задържа неподвижен достатъчно, за да може сестрата да му бие успокоително.

Инжекцията вече му бе повлияла, когато го видя д-р Майлс. Той каза на двамата санитарни, единият от които бивш защитник на „Детройтските лъвове“, и на медицинската сестра от психиатрията на име Норма да изчакат отвън. Точно сега пациентът нямаше да нападне никого. Беше малко потиснат, изпитващ пълната сила на успокоителното средство, когато можеха да се видят добрите страни дори на една влажна ризница.

— Е, г-н Нишър, как се чувствате сега? — запита Майлс.

— Добре съм, докторе — отговори Нишър. — Съжалявам, че причиних толкова безпокойство, когато излязох от пространствено-времевата аномалия и се приземих пред хотел „Плаца“.

— Всеки би реагирал така — успокояващо заяви Майлс.

— Предполагам, че звучи доста налудничаво — рече Нишър. — Няма как да го докажа, но аз просто бях за малко в бъдещето и се върнах оттам.

— Хубаво ли е бъдещето? — попита Майлс.

— Бъдещето — каза Нишър — е като мацка. А какво ми случи там... е, няма да повярвате.

Пациентът, среден на ръст бял мъж на около тридесет и пет години, със светлосив мокър чаршаф около тялото и с широка усмивка на лицето, започна да разказва следната история...

* * *

Вчера Нишър напусна работното си място в счетоводната фирма „Хенрати и Смърч“ по обичайното време и отиде в апартамента си на Източна Двадесет и пета улица. Тъкмо пяхаше ключа в ключалката, когато чу някакъв шум зад себе си. Веднага си помисли: „Крадец!“ — и се завъртя, заемайки стойката „хлебарка“, основната позиция за защита в тайванското карате, което изучаваше в момента. Но там нямаше никой. Вместо това забеляза нещо като червена блестяща мъгла. Тя долетя до него и го обгърна. Нишър чу странни звуци и видя мигащи светлини, преди да изгуби съзнание.

Когато се съвзе, някой му казваше: „Не се безпокойте, всичко е наред.“ Нишър отвори очи и видя, че вече не се намира на Двадесет и пета улица. Седеше на една пейка в красив парк с дървета, езерца, алеи, статуи с необикновени форми, питомни сърни и елени, а наоколо се разхождаха хора, облечени с нещо, което изглеждаше като древногръцки туники. До него на пейката седеше благ белокос старец, маскиран като Чарлтън Хестън в ролята на Мойсей.

— Къде съм? — запита Нишър. — Какво се е случило?

— Кажете ми — рече старецът, — не сте ли попадали скоро в червеникав облак? Аха! Така си и мислех! Имало е локална пространствено-времева аномалия и тя ви е пренесла от собственото ви време в бъдещето.

— Бъдещето? — възкликна Нишър. — Какво бъдеще?

— Просто бъдещето — отвърна старецът. — Ние живеем около четиристотин години след вас.

— Подигравате ли ми се? — засегна се Нишър. После го разпита по няколко различни начина, къде се намира в действителност, а старецът всеки път отговаряше, че той в *действителност* се намира в бъдещето и че това не само е вярно, но дори не е необикновено, макар и да не е нещо, което се случва всеки ден. Накрая Нишър трябваше да го приеме като факт.

— Е, добре — каза той. — И какво е това бъдеще?

— Много хубаво — увери го старецът.

— Никакви извънземни същества не са ни завладели?

— Естествено, че не.

— Липсата на изкопаеми горива намалила ли е стандарта на живота ни до нивото на задоволяване само на най-насъщните нужди?

— Разрешихме енергийната криза преди неколкостотин години, когато открихме евтин начин за превръщане на пясъка в глина.

— Какви са основните ви проблеми?

— Изглежда, че нямаме такива.

— Значи това е Утопия?

Старецът се усмихна:

— Трябва да го прецените сам за себе си. Навярно ще ви хареса да се огледате наоколо по време на краткия ви престой тук.

— Защо кратък?

— Тези пространствено-времеви аномалии са саморегулиращи се — обясни старецът. — Вселената няма да позволи да останете дълго тук, когато трябва да се намирате другаде. Но обикновено ѝ е необходимо известно време, докато оправи нещата. Искате ли да се разходим? Името ми е Огун.

* * *

Излязоха от парка и тръгнаха по приятен булевард, ограден с дървета. Сградите изглеждаха странно в очите на Нишър и сякаш съдържаха твърде много чудновати чупки и комбинации от цветове. Бяха разположени навътре от улицата и отделени с добре поддържани зелени градинки. На Нишър му се стори, че бъдещето е наистина красиво. Не просто екзотично, а красиво. Хората се разхождаха наоколо в гръцките си туники и всички изглеждаха щастливи и добре нахранени. Беше почти като неделя в Централния парк на Ню Йорк.

По едно време Нишър видя двойка, която бе преминала етапа на приказките. Бяха се съблекли. Те, ако се използва един израз от двадесети век, го правеха.

Изглежда никой не смяташе, че това е нещо необичайно. Огун не го коментира, така че и Нишър не каза нищо. Но не можеше да не забележи, докато продължаваха да се разхождат, че и други хора го правеха. Съвсем не бяха малко. След като подминаха седмата двойка,

заета с тази дейност, Нишър попита Огун дали това не е някакъв сексуален празник, или са попаднали на събор на прелюбодейците.

— О, няма нищо особено — отговори Огун.

— Но защо не го правят вкъщи или в хотел?

— Навярно, защото повечето от тях просто са се срещнали на улицата.

Това разтърси Нишър.

— Искате да кажете, че тези двойки никога по-рано не са се виждали?

— Очевидно не — отвърна Огун. — Предполагам, че ако се познаваха, сигурно щяха за си уговорят някое по-удобно място, където да правят любов.

Нишър поспря и се зазяпа. Знаеше, че е неприлично, но не можеше да се въздържа. Изглежда никой не обръщаше внимание на това. Забеляза как хората се поглеждаха един друг, като се разминаваха, и от време на време някой щеше да се усмихне на друг и този друг щеше да отвърне на усмивката, за момент щяха да се поколебаят, а после...

Нишър се опита да зададе около двадесет въпроса едновременно. Огун го прекъсна:

— Нека да ви обясня, тъй като разполагате с твърде малко време тук сред нас. Идвате от епоха на сексуално потисничество и бунтарство. На вас това трябва да ви се струва като зрелище на неповторима разюзданост. За нас то не е нищо повече от обикновен израз на внимание и солидарност.

— Значи сте решили проблема със секса! — рече Нишър.

— Повече или по-малко по случайност — каза му Огун. — На практика се опитвахме да премахнем войната, преди тя да ни унищожи. Но за да се отървем от нея, трябваше да променим психологическата основа, върху която почива. Учените откриха, че потиснатата сексуалност е най-значителният самостоятелен фактор. След като този факт бе установен и информацията за него широко разпространена, се проведе всеобщ плебисцит. Стигна се до споразумението, че човешките сексуални нрави трябва да се променят и програмират наново за доброто на цялото човечество. Биоинженерството и специалните клиники — на доброволни начала,

разбира се — се погрижиха за това. Отделен от агресията и чувството за собственост, днес сексът е смес от естетика и общителност.

Нишър щеше да запита как се е отразило това на брака и семейството, но забеляза, че Огун се усмихва на привлекателна блондинка и вече се приближаваше към нея.

— Хей, Огун! — викна той. — Не ме оставяйте точно сега!

Старецът го изгледа изненадан:

— Скъпи приятелю, аз не мислех да ви изключвам. Тъкмо напротив, искам да ви включа. Всички го правим.

Нишър видя, че доста хора се бяха спрели. Гледаха го и му се усмихваха.

— Почакайте само за минута! — рече той, заемайки автоматично стойка „хлебарка“.

Но някаква жена вече бе хванала крака му, друга се бе гушнала под мишницата му, а някой бе стиснал пръстите му. Нишър го обхвана истерия и извика на Огун:

— Защо го правят?

— Това е спонтанен израз на голямото ни удоволствие от новостта и пикантността на вашето присъствие. Случва се всеки път, когато сред нас се появи човек от миналото. Толкова ни е жал за него, за епохата, в която трябва да се върне, че искаме да споделим с него цялата си любов. И затова го правим.

Нишър се почувства като в центъра на холивудска сцена, изобразяваща тълпа от дребния Рим или може би вавилон. Улицата бе претъпкана с хора докъдето стигаше поглед и те го правеха един с друг, един върху друг, едни около, под, над, между други. Но това, което наистина го поразя, бе чувството, което излъчваше тълпата. То далеч надминаваше сексуалните усещания. Това бе океан от чиста любов, съчувствие и разбирателство. Видя лицето на Огун да се отдалечава сред вълна от тела и му викна:

— И докога продължава това?

— Посетителите от миналото винаги излъчват силни трептения — отвърна на висок глас Огун. — Навярно ще продължи до края.

До края? Нишър не можеше да схване за какво става дума. После реши, че го е проумял, и попита почти с благоговение:

— Искате да кажете, докато обхване... цялата планета?

Огун се усмихна и изведнъж изчезна. Нишър разбра какво ще стане — хората от тази група щяха да се любят един друг и да привличат все повече и повече хора със засилването на трептенията, докато всички на света се включеха. За Нишър тук определено бе Утопия. Знаеше, че трябва да намери начин да предаде това съобщение обратно в своето време, някакъв начин да убеди останалите. Когато погледна нагоре, видя, че стоеше на Южния площад на Централния парк в Ню Йорк, пред хотел „Плаца“.

* * *

— Предполагам, че преходът ви е причинил твърде голям шок, нали? — запита Майлс.

Нишър се усмихна. Клепачите му бяха клюмнали. Действието на успокоителното отминаваше и той бързо се отпускате.

— Сигурно съм се държал доста странно — каза Нишър. — Мислех, че ще мога да го обясня на всеки. Мислех, че мога просто да хвана хората за ръце и да ги накарам да забравят тревогите си, да им покажа, че телата им са направени за любов. Но започнах твърде истерично и ги изплаших, разбира се. А после ме пипнаха ченгетата.

— Как се чувствате сега? — попита Майлс.

— Уморен и разочарован, дошъл на себе си, ако така искате да го наречете. Навярно всичко това е било халюцинация. Няма значение. Важното е, че съм се върнал в собствените си време и епоха, когато все още имаме войни и енергийни кризи, както и сексуални задръжки, а аз не мога да направя нищо, за да го променя.

— Струва ми се, че твърде бързо сте се приспособили отново към действителността — отбеляза Майлс.

— Така е, дявол да го вземе. Никой никога не е обвинявал Леонард Нишър, че бавно се приспособява.

— Изглеждате ми здрав — каза Майлс. — Но бих искал да останете тук още няколко дни. Това не е наказание, разбирате ме. Наистина мисля, че ще е във ваша полза.

— Добре, докторе — рече Нишър сънливо. — Колко трябва да остана?

— Може би не повече от ден-два. Ще ви изпиша веднага, щом реша, че състоянието ви е задоволително.

— Хубаво — промълви Нишър. И заспа. Майлс нареди на санитарите да стоят наблизко и предупреди сестрата от психиатрията. После се прибра в близкия си апартамент, за да си почине малко.

* * *

Разказът на Нишър не даваше мира на Майлс, докато си печеше пържолата за вечеря. Естествено, че не можеше да е истински. Но да предположим, нека само да предположим, че всичко това се бе случило в действителност. Ами ако в бъдещето се бе стигнало до състояние на полиморфна перверзна сексуалност? В крайна сметка имаше достатъчно доказателства, че наистина съществуват пространствено-времеви аномалии.

Внезапно реши да посети пациента още веднъж. Излезе от апартамента си и тръгна към болницата, вече забързан, подтикван от странно чувство за спешност.

На рецепцията пред Второ отделение нямаше никой. Полицаят, който обикновено стоеше в коридора, също липсваше. Майлс се затича през фойето. Вратата на Леонард бе отворена и лекарят надникна вътре.

Някой бе сгънал болничното легло на пациента и го бе подпрял на стената. Така че на пода бе останало достатъчно място за двамата санитарии (единият бивш защитник на „Детройтските лъвове“), медицинската сестра Норма, две стажантки в отделението, полицая и жена на средна възраст от Денвър, която бе дошла на посещение при роднина.

— Къде е Леонард? — извика Майлс.

— Тоя трябва да ме е хипнотизирал — рече полицаят, мъчейки се да нахлузи панталоните си.

— Той проповядваше любов — каза жената от Денвър, като се загърна в мокрия чаршаф на Нишър.

— Къде е? — кресна Майлс.

Белите пердета плющяха на отворения прозорец. Майлс се вгледа в тъмнината навън. Нишър бе избягал. С пламнало съзнание под

влиянieto на неговото кратко видение за бъдещето, той сигурно щеше да проповядва идеята си за любовта нагоре-надолу из страната. Може да е навсякъде, помисли си Майлс. Как мога да го открия на този свят? Как мога да се присъединя към него?

АЛЪН НУРС

ИМИТАЦИЯ

Космическият кораб се носеше по черните звездни пътища към орбитата на Третата планета. Беше пътувал дълго. Предстоеше му завръщане у дома.

С потъмняло лице Доналд Шейвър седна, втренчвайки се в навигационното табло. Заби поглед в космическата карта и тесните му рамене потръпнаха.

Един висок рус мъж отвори люка и сияещ влезе в навигационното отделение.

— Ей, Дони — изрева той към момъка, — измъкнахме се найсетне от тая проклета яма, а? К'во ще кажеш?

Той погледна по навик към яркочервената точка на таблото, след което се обърна и весело надникна през наблюдателния люк, потривайки ръце в очакване.

— Предпочитам да си бях вече вкъщи — рече Шейвър унило, като потреперваше и дишаше на пресекулки.

— И ти, и другите осемдесет също! — изсмя се русокосият. — Спокойно, момчета, на път сме. Още една седмичка и...

— Предпочитам СЕГА да си бях вкъщи! — настойчиво го прекъсна по-младият, като си пое отново дъх. Този път тръпката видимо го разтреса. Русокосият се обърна с разширени от безпокойство очи.

— Дони, какво има, момче? — меко каза той.

— Зле ми е, Скоти — прошепна хлапакът. — О, Скоти, моля те, извикай доктора! Ужасно ми е зле!

Той се разтреса от поредния неовладяем пристъп, не успя да се хване за масата и политна напред. Докато падаше, високият Скот го прихвана и леко го положи върху платформата.

— Дръж се, Дони! — прошепна му той. — Сега ще се погрижа за теб.

Момчето неочаквано се присви в нов пристъп на кашлица, задави се, лицето му посиня, а гърбът му се изви като дъга, усуквайки се от конвулсията. После тялото рязко се отпусна.

Скоти прекоси стаята, грабна някакъв телефон и започна неистово да набира.

— Връзка с Централа! — изграчи той. — Докторът да се качи спешно! — Мисля — той се вторачи в застиналата фигура върху платформата, — мисля, че току-що умря човек.

* * *

Доктор Джон Крофърд се облегна в релаксатора, като изпружи дългите си крака и мрачно се загледа през люка. Седеше тук повече от час, прехвърляше с тънките си пръсти сивкавите здравни картони, вираше се намръщено в тях и пушеше цигара след цигара. За пръв път по време на дългото пътуване се почувства уморен, самотен и изплашен.

Ако се беше избръснал и преоблякъл в новата униформа на Изследователското управление, докторът можеше да изглежда и красив. Той беше висок и слаб, с изпито лице, чиято бледност се засилваше от тъмната четина на двудневна брада, а смолисточерната му коса, сплъстена и несресана, допълваше тягостната атмосфера, витаеща около него. „Доктор Скука“ — така го бяха кръстили на кораба.

Такава беше вероятно и представата на екипажа за него — умерено приятен и безобиден човечец, говорещ провлачено и може би малко глуповато, който изглеждаше прекалено висок, за да се движи по коридорите на космическия кораб. Доктор Крофърд, разбира се, знаеше, че това не е така. Той просто внимаваше. Корабният лекар на една изследователска мисия трябва да е нащрек във всяка мисъл и действие. Огромните, разядени от болести туловища на дузина подобни кораби, излетели преди тях със същата задача, категорично доказваха това.

Докторът отново се загледа в постоянно светещите бели точки върху черното кадифе на мрака и бръчката между веждите му се вряза още по-дълбоко. Да се определи пътуването като неуспешно, от която

и да е гледна точка, щеше да прозвучи меко. След всичките очаквания и вълнения то се оказа провал. Пълен, ужасен, безнадежден провал, от началото до края. Никаква слава. Никакво откритие. Нищо.

Допреди един час.

Той пак се втренчи в здравните картони. Само преди един час Джексън, завеждащият болничното отделение, ги донесе, задъхан от тичането от лабораторията дотук. Доктор Крофърд ги бе разгледал подробно, след което почувства как страхът започва да стърже стомаха му.

Той внезапно скочи от релаксатора и се запъти надолу по коридора към капитанската каюта. Видя светлината над люка, информираща, че капитанът е вътре, и ръката му трепна, докато натискаше звънеца. Това, което щеше да му каже, изглеждаше абсурдно и все пак докторът знаеше, че няма друг избор.

Капитан Робърт Джафи погледна към влизания в каютата лекар и кръглото му мургаво лице се ухили. Докторът се наведе, за да не си удари главата, и тръгна към бюрото на капитана. Опита да отвърне с подобна усмивка, но тя излезе крива, и докато потъваше в релаксатора, видя как очите на капитан Джафи станаха сериозни.

— Случило ли се е нещо, докторе?

— Имаме проблеми, Боб.

— Проблеми? След това пътуване? — Той се ухили и се облегна назад. — Не ставай глупав. Какви проблеми?

— На борда имаме един необикновен човек, Боб.

Капитанът сви рамене и повдигна вежди.

— Имаме осемдесет необикновени мъже на борда. Точно поради тази причина и са дошли на това пътешествие...

— Нямам предвид ТОЗИ вид необикновеност. Говоря за нещо невъзможно, Боб. На кораба се разхожда човек, който е здрав и читав, а ТРЯБВА ДА Е МЪРТЪВ.

— Твърде странни думи от устата на един лекар — предпазливо каза другият. — Какво значи това?

— Отговорът се намира тук — и Крофърд размаха здравните картони пред лицето му. — Това са сведенията от лабораторията. Както знаеш, наредих да се направи здравна картина на всеки човек на борда в деня след излитането от Венера. Редовната процедура — трябваше да сме сигурни, че нищо не е проникнало нито чрез изследователските

групи, нито чрез някой друг. Освен това на всеки направихме пълни лабораторни изследвания — урина, кръвен анализ и т.н. За двата дни след отлитането всеки мина през лабораторията и му беше взета кръвна проба. И получихме някои удивителни резултати.

Джафи дръпна от цигарата, наблюдавайки доктора нетърпеливо.

— На този кораб имаме осемдесет и един човека — продължи докторът. — На осемдесет от тях резултатите бяха напълно редовни, абсолютно негативни показатели за всичко. Но при един беше малко по-различно. Неговите показатели бяха нормални — кръвната картина, хлоридите, съдържанието албумин-глобулин — всичко така, както трябва да бъде. След това изследвахме и кръвната му захар. — Докторът изпъна крак, разглеждайки внимателно върха на обувката си. — Този човек нямаше кръвна захар — каза той. Нямаше дори следа от такава.

Капитан Джафи трепна и очите му изведнъж се разшириха.

— Чакай, чакай малко. Без да съм лекар, даже аз знам...

— Че човек не може да живее, без да има някаква кръвна захар.

— Докторът кимна с глава. — Напълно си прав. Но това не беше всичко. След като не можахме да открием кръвна захар, направихме тест за кръвен креатинин. Това е продукт от протеиново разлагане, който бързо изчезва, и ако някога стане по-висок от 10 милиграма на 100 кубически сантиметра кръв, пациентът е в опасност. НИКОГА не съм откривал креатинин по-висок от 25 и това бе проба, взета от мъртвец. Човек с такова високо съдържание на креатинин ТРЯБВА да е умрял, той НЕ БИ МОГЪЛ да е жив. — Докторът направи пауза за момент, изтривайки струйка пот от челото си. — Тестът на ТОЗИ човек показва 135...

Джафи го погледна втрещено. След което се наведе над бюрото, взе картоните и безмълвно ги заразглежда.

— Лабораторна грешка, може би. Нещо погрешно с реагентите, които сте използвали, грешите спрямо един от изследваните или нещо такова...

— Нищо подобно — отвърна докторът. — Получихме резултатите вчера и, разбира се, аз изпратих да го повикат. И като влезе вътре, бодър като теб, поканих го направо в лабораторията. Розови страни, добро дишане... Взех му още кръв. Лично аз направих химическия анализ и накарах Джексън да го провери. И никак не ми

хареса това, което открих. Вторият кръвен тест от горе до долу беше АБСОЛЮТНО НОРМАЛЕН...

Пръстите на Джафи потрепераха.

— Възможно ли е кръвните химически показатели при човека да се сменят ей така, от само себе си и то толкова внезапно?

— Страхувам се, че не е възможно. При никакви обстоятелства. Но беше точно така. Най-много двадесет часа да са изминали между първата и последната проба. Изключено е да са разменени — разпознаваме ги по номер и пръстов отпечатък. И двете проби идват от вените на един и същ човек.

До лакътя на Джафи избръмча вътрешният телефон. Той вдигна слушалката и металически глас гракна нещо в ухото му.

— Добре. Веднага се качваме.

Тресна слушалката и се обърна към доктора.

— Този път си попаднал на нещо. Току-що горе, в навигационното, е умрял един от хората ни. Казва се Доналд Шейвър.

Мъжът беше мъртъв. Нямахме никакво съмнение. Доктор Крофърд закопча ризата му догоре, като поклащаше глава и въздъхна:

— Съжалявам, Скоти! — каза той на високия рус мъж. — Беше мъртъв, когато ни повика.

Дългият Скот се загледа в неподвижното тяло върху платформата, като безпомощно свиваше и разпускаше юмруци.

— Мога да се закълна, че тази сутрин той се чувстваше чудесно.

Виждахме се почти през целия ден и той дори не изглеждаше зле допреди около двадесет минути.

Капитанът пхна ръце в джобовете си.

— Според тебе какво му е, докторе?

Докторът изведе другите хора от навигационното. После се обърна към Джафи:

— Не ми прилича на нещо, което да съм виждал НИКОГА. Пристигнаха ли лабораторните изследвания?

Капитанът му подаде един сив картон и той рязко го дръпна. Докато четеше, очите му се присвиха.

— Кръвна захар — нула, ниво на креатинина — над 130 — каза той направо. — Човекът би трябвало да е мъртъв.

— Това ли е човекът, за когото говореше? Но ти каза, че кръвните му показатели са се променили и нормализирали.

Докторът навъсено погледна сбръчканото тяло на пода.

— Съжالياвам, капитане. Този не е същият.

— Не е същият! Но кой тогава?...

— Човекът, за когото говорех, се казва Уескът. Физическите данни на мъртвия бяха абсолютно нормални.

— Докторе, някъде сме сбъркали. Няма друго обяснение. Някакъв вид заболяване се е промъкнало през стерилния контрол...

— Глупости! — прозвуча острият тембър на доктора. — Направихме пробите, преди някой да е напуснал кораба и да е стъпил на Венера. Всички бяха негативни. Имахме хора на повърхността без никакво защитно покритие за цели три месеца, докато изследвахме, след което почистихме всички с ултравиолетова ирадиация, преди да се върнат на борда — и никаква болест не се появи. Едва сега този случай. И според теб това болест ли е?

Капитанът потръпна.

— Изследвахме Венера, а не Тера. Виждам съм кораби, докторе, други кораби, на които имаше източници на зараза, като кораба, който се върна от Титан. Същият, който изгориха миналия месец. Вирусът разяде дробовете им и се разпространи на кораба за шест часа. ПОМИСЛИ, докторе...

Лекарят не слушаше. Той се беше навел над мъртвия върху платформата и изследваше очите и ушите му. Дълго време се вира в ръката му, след което се удари по бедрото и изруга.

— Каква глупост! МИСЛЕХ, че съм виждал това момче...

За първи път в очите му се появи истинска тревога.

— Я ДА ВИДЯ ПАК ИЗСЛЕДВАНИЯТА!

Той щателно ги разгледа, съпоставяйки ги с тези, които носеше в джобовете си.

— Невероятни! Боб, това не е болест!

— Но ако този човек и Уескът са били изложени заедно, и този тук умира...

— Умрелият никога не се е приближавал до повърхността на Венера, нито е бил в условията на останалите. От третия ден, след като напуснахме Тера, той лежеше в лазарета с диагноза инфекциозна мононуклеоза. Беше на легло през цялото време, докато ние ношувахме на Венера. За последен път го инжектирах вчера сутринта. **ТОЙ ВЪОБЩЕ НЕ Е НАПУСКАЛ КОРАБА!**

Джафи погледна лекаря и очите му се уголемиха.

— Тогава не разбирам...

— Мисля, че аз разбирам. На кораба наистина има нещо неясно, капитане, но това не е болест.

* * *

Корабът профуча през космоса. Периодът на третата нощ беше току-що започнал, така че докторът пусна стенното осветление в каютата си и започна да приготвя кафе.

Капитан Джафи нервно обиколи няколко пъти, след което потъна в релаксатора.

Докторът отвори бутилка ром и сипа в кафето на капитана.

— Успокой се — каза той меко. Ставаш нервен.

Джафи сръбна от горещата течност.

— Няма как да не ставам нервен — изръмжа той. — Това е моят кораб и аз съм отговорен за тези хора, пък и това отвратително пътуване беше достатъчно дълго, за да изнерви който и да е капитан. Това беше най-тъпата, най-баналната, най-елементарната мисия в космоса, която някога е била предприемана. Само си я представи! Залавяме се за работата си, която изисква изследване и описание на планетата Венера. Залагаме препарати с култури и ги донасяме негативни. Анализираме атмосферата, намираме я лека, но пригодна за живот. Климатът е горещ, но поносим. Тъй че излизаме навън, и какво откриваме? Нищо. Хората излизат, изследват потят се, връщат се вътре, похапват добре... Форми на живот? Никакви. Живи растения? Тотално отсъстващи. Ценни минерали? Пълно мъртвило — тонът му се повиши. — Правим снимки, пишем доклади, прибираме и напускаме. Това, което научихме, можехме със същия успех да си го научим и вкъщи. И сега, след тридневен курс към дома, се разпространява болест. Никаква логика няма в това, докторе.

— Естествено, че няма! — отсече докторът. — Това, с което си имаме работа, не е болест. Искам много ясно да го разбереш. Не е болест, капитане, въобще не е болест.

— И от какво, мислиш, умря Шейвър? От носталгия?

Докторът седна и гласът му прозвуча, изпълнен с напрежение:

— Виж сега, човешкият метаболизъм си е човешки метаболизъм. Човешкото същество може да приспособи метаболизма си към напълно смайващо разнообразие от условия. Но има някои неща, които този метаболизъм просто не може да извърши. Вземи например кръвната захар. Няма такава възможност под звездите, при която кръвната захар на жив човек да падне до нулата. Ако нейната граница падне до една трета или една четвърт от нормалната, човекът изпада в кома. Много преди тя да достигне нулата, човекът е мъртъв. Не понякога, а задължително.

Крофърд се изправи и отново си напълни чашата.

— Същото важи и за нивото на креатинина в кръвта — продължи той малко по-заплашително. — Човек би трябвало да е мъртъв, много преди това ниво да е достигнало необичайната точка на 135-те милиграма. Организмът му просто не би могъл да поеме такава концентрация и да продължи да функционира.

— Но някаква болест, нещо напълно непознато...

— Никога. Не е поява на нов феномен, капитане. Става въпрос за явна невъзможност. Това никога не би могло да се случи с човешка метаболитна система.

Лицето на капитана беше посивяло. Доктор Крофърд замълча, реейки поглед в чернотата на космоса. Мислеше си за това, колко прекалено самотен е този кораб, просто едно парче, изработена от човека сплав, носеща се през непропътувани космически пространства.

— Съществува единствено възможно заключение. Не знам КАКВО е сега Роджър Уескът. Но той не е човешко същество.

Джафи скочи. Очите му искряха.

— Слушай, докторе! Това е безумие. От всичките идиотизми, които съм чувал, този е... — избухна той, като пръскаше слюнки.

— Нека предположим, че Венера не е била толкова мъртва, колкото си мислехме, капитане. О, безумна идея, няма съмнение, но нека просто да си представим, че там е имало живот — високоразвит, мислещ, находчив. Да предположим, че за нашето пристигане са знаели и са ни очаквали, и че през цялото време сме били внимателно наблюдавани от форми на живот, които поради някаква причина, не са искали да покажат присъствието си. Само си представи, че тези части от Венера, които видяхме, са били внимателно подготвени за нас

територии, така че да не видим нищо и да не научим нищо, и да си отидем с празни ръце, така, както сме дошли.

Лекарят разпери пред него ръце, навеждайки се напред в релаксатора.

— И просто си представи, ей така, заради идеята, че тези живи форми не са имали твърда анатомия като нас. Може да се били някаква пихтиеста протоплазма, способна да се променя, за да се нагоди към всички условия, които би могла да срещне. Може би те могат да възпроизведат всичко, което си поискат, и са стояли буквално под носовете ни, за да ни наблюдават — като скали, като пясък, като локви — може би дори като ЧОВЕЦИ.

Джафи вдигна залепналата по челото си коса. Погледът му беше по-скоро изплашен, отколкото ядосан.

— Глупости — измърмори той. — Нали видях тази планета със собствените си очи. Там нямаше нищо...

Докторът кимна, а гласът му пак прозвуча тревожно.

— Разбира се, можеш да го наречеш пълна глупост, но предположи, че е истина, предположи, че тези, венерианците, са искали да знаят повече за НАШАТА планета, искали са да изучат нас, да изучат кораба ни, да изследват нашата родина. Как биха го направили? Може би един от тях се е качил на борда, изглеждайки като човек? Може би някой от тях е убил Роджър Уескът някъде там, навън, върху пясъка, и е дошъл на борда на този кораб, изглеждайки точно като него, копирайки външността му, неговите реакции, като се е надявал, че ние ще го възприемем като Роджър Уескът и ще го отведем в нашия дом. Но да допуснем, че прави грешки при възпроизвеждането. Възможно е в началото да не е знаел как точно е структурирана кръвната химия на човешкото същество. Навярно се изисква време, за да се променя и да копира, и е дошъл на борда като една хубава, свършена, но само външна обвивка с разбъркана и неустановена вътрешност. И когато му бе взета „кръв“, кръвта беше някак погрешна. Напълно невъзможни показатели за кръв. Вероятно се е поучил от грешката си и се е опитал да прикрие следите, може би, убивайки друг човек — Шейвър например, след което отново го е възпроизвел. След това се е престорил, че умира, така че ние да помислим за някаква мистериозна болест и да прекараме остатъка от

пътуването в опити да я определим. Просто си представи, че е било така...

Капитанът несъзнателно потри ръце.

— Да допуснем, че е било така — изръмжа той. — Ако е така, тогава Уескът НЕ Е Уескът. Но как би могъл да го разпознаеш?

— Добър въпрос. Не знаем какъв вид имитация може да извърши този, венерианецът. Не знам доколко пълна може да бъде тя. Бихме могли само да предполагаме как получава информацията си. Но представи си, че той изследва човешкото тяло, изследва всеки нерв и всяка клетка, всяко химическо съотношение, всеки количествен коефициент, всеки съзнателен мисловен модел. Би се получило безупречно копие на човека до последната клетка, реагиращо така, както той би реагирал. С изключение на кътчето чужд разум, движено от чуждите намерения. Имитацията би могла да е свършена.

Мъжете се спогледаха. Шумът от моторите едва достигаше до тишината на кабината — равномерно, сигурно и самотно. Капитанът огледа дланите си. Бяха мокри от пот. Когато вдигна очи, ужасът, излъчващ се от тях, заслепяваше.

— Това Нещо задължително би трябвало да е зло, нали, докторе? Да извършиш нещо толкова потайно, вероломно и злостно...

— Да.

— И е възможно да си го отнесем вкъщи?!

— Да.

Джафи остави чашата с кафето.

— Докторе, вярваш ли, че това е истина?

— Страхувам се, че да.

— Но какво можем да направим?

Последва дълга пауза. После докторът каза:

— Не знам, аз наистина не знам. Но подозирам, че трябва да започна с Уескът. Все още не съм чувал за фалшификат, който да не може да бъде разрушен.

* * *

Момчето беше около 23-годишно, розовобузесто, с правилен нос и кротки сини очи. То почука на вратата на капитанската каюта и влезе

с шапка в ръка и с изправена глава:

— Роджър Уескът, сър. Викали сте ме.

Доктор Крофърд стана и предупредително погледна побледнялото лице на Джафи.

— АЗ ви извиках — каза той, като подкани момчето да мине към средата на стаята.

„Обикновено момче — помисли си. — С яки мишци, със здрав вид.“

— Какви са задълженията ви на този кораб, Уескът?

— Навигатор съм, сър. Работя със Скоти Макинтайър и... работех с Дон Шейвър.

Докторът разбърка връзката листове в ръката си.

— Голям глупак си, Уескът — каза той. — Трябваше да ти е пределно ясно, че точно на този кораб кражбите не вървят.

Момчето шашнато го изгледа. В каютата цареше мъртва тишина. Въздухът беше наситен с напрежение.

— Кражби? Не... ви разбирам, сър?

— Много добре знаеш какво искам да ти кажа. Събраната помощ за вдовицата на Шейвър — две хиляди кредита. Бяха в плик на бюрото ми, когато напуснах преди час каютата. Пет минути по-късно си влязъл ти и си излязъл почти веднага. А след това парите са изчезнали. По-добре ги върни.

Лицето на момчето пламна и то объркано се извърна към Джафи, а после пак към доктора.

— Сър, не разбирам за какво говорите. Изпратиха ме в каютата ви преди минутка и понеже ви нямаше, излязох. Не съм виждал никакви пари.

— А-ха, значи, изпратиха те, така ли? Виж какво, Уескът, видели са те да влизаш и никой друг освен теб не е влизал. Ще си улесниш положението, ако просто върнеш парите. Можеш да ми се довериш — повече няма да се занимаваме с това. Но след като те хванахме, искаме да върнеш парите.

Уескът безпомощно разпери ръце.

— Докторе, нямам понятие за какво говорите.

После се обърна към Джафи.

— Капитане, вие сте ми командир, откакто постъпих на служба. Знаете, че никога не бих откраднал. НЕ БИХ МОГЪЛ да открадна.

Джафи отмести поглед.

— Ти чу доктора, Уескът. Мисля, че ще е по-добре да си признаеш.

Отчаяно, момчето гледаше ту единия, ту другия, лицето му гореше, очите му почти се напълниха със сълзи.

— Значи не ми вярвате? — каза то глухо. Мислите, че лъжа. Казвам ви, НЕ СЪМ взимал никакви пари. Как тогава да ги върна обратно. Нямам две хиляди.

Докторът възмутено тропна по масата.

— Добре, Уескът, върни се на работното си място. Ще претърсим целия кораб. Парите са тук, на борда, и знаем, че си ги взел ти. Ще ги намерим и тогава — тежко ти!

— Но аз...

— Това е всичко. Отивай си на мястото. Свободен си.

Момчето си тръгна с клюмнала глава и стъписани от неверие очи. Едва беше излязло и Джафи се нахвърли върху доктора.

— НЕ МОГА да си играя с такива неща, докторе. Преди да видя момчето, не разбирах цялата бъркотия, но това не е редно, то е зловещо...

— Ние СИ ИМАМЕ РАБОТА с нещо наистина зловещо, капитане. Необходимо ли е непременно да видиш, за да се страхуваш? Нима радиацията е по-малко жестока само защото не я виждаме? Или чумата, или парализата? Мислих за това до припадък и ти заявявам, че се СТРАХУВАМ, Боб, така се страхувам, че сън не ме хваща. Това същество е тук, на кораба, то е на свобода и ние не можем нито да го засечем, нито да докажем, че е тук. Ако беше добронамерено, приятелски настроено, миролюбиво, то щеше да ни се покаже от самото начало, но то не постъпи така. Не разбираш ли какво означава това? То уби, на два пъти уби — и там, на Венера, тези хора лежат мъртви върху някоя скала и гният. Двама души от нашия екипаж, Боб. И този... фалшификат... този, с когото говорихме, е убил тези хора.

— Но той изглеждаше толкова нормален. Реагира така ЕСТЕСТВЕНО...

— Слушай, Боб, помисли какво би могло да извърши това същество на кораба, ако не го спрем. Не знаем силата му, способностите му... Но поне е тук, затворено и изолирано. Какво ще

стане, когато се приберем вкъщи, когато ще може да излезе свободно на улицата. НЕ МОЖЕМ ДА ГО ОТВЕДЕМ У ДОМА, БОБ!

— Тогава свикай екипажа, нека ги предупредим да внимават.

— И да се простим с всяка възможност да го уловим. Не бъди глупав. Мисля, че има начин да го подлъжа. Това, което мога да правя, е да преценявам и да гадая, но все пак мисля, че има начин. Нека да опитам.

Джафи потрепера и се обърна към бюрото.

— Добре — рече той неохотно. — С теб съм. Надявам се да си прав, докторе. Няма по-голяма обида за човек на служба от тая да го наречеш крадец.

— Напротив, има — тихо каза докторът.

— Е, добре, тогава аз не я знам.

— Шпионин!

* * *

Неясният шум от приказките в столовата утихна, когато капитан Джафи се качи на подиума. Доктор Крофърд застана до него. Гласът на капитана прозвуча отчетливо и ясно, отеквайки в металните стени.

— Извиках всички, за да ви кажа, че сред вас има крадец.

Гневен ропот съпроводи тия думи и погледите на мъжете се заковаха върху капитана.

— Парите, които събрахте за вдовицата на вашия колега, са били откраднати.

Ропотът се усили, като ставаше все по-възмутен.

— Две хиляди кредита. Някой от тук присъстващите ги е взел. Ако виновникът ги върне лично на доктор Крофърд, от чиято каюта е била извършена кражбата, към него няма да приложим никакви санкции, а след края на пътуването ще му бъде разрешено да постъпи в друг екипаж. Докато не бъдат върнати парите, всички забавления на кораба се отменят. Библиотеката и игралните зали се заключват. Ако и до кацането ни в Лос Аламос не бъдат върнати, никой няма да напусне кораба, преди да сме ги намерили. Това е всичко. Свободни сте.

Мъжете се пръснаха на групи, като шепнеха, жестикулираха и се мръщеха. Докато вървеше по коридора, докторът дочу откъслеци от

разговор и внезапно разбра какъв е позорът на незаловения крадец.

Гласовете бяха изпълнени с негодувание.

— Най-гадният номер...

— Мислиш ли, че тоя, дето ги е взел, ще ги върне, а?

— Какво ли ще направи сега Скоти?...

— Не знам, но Дон му беше приятел. Тая история няма да му е по вкуса. А ти го знаеш Скоти, като се разлюти...

Тръгвайки към каютата си, Крофърд видя Роджър Уескът да се движи отделно от групата с побледняло лице.

„Това беше единственото нещо, което можех да направя — каза си той за хиляден път. — ТРЯБВАШЕ да го направя. Като лекар, като човешко същество. Но капитанът е прав. Мръсна работа.“

В главата му се въртяха картини, кошмарни видения на пребитата физиономия на Уескът, презрителните изражения на момчетата от екипажа, яростта по лицето на Скоти Макинтайър, страхът и съмненията у капитана. Ако само можеше да им каже, крещеше умът му, да каже на екипажа всичко, да им обясни защо го правеше, с какво се бореха, ако можеше по някакъв начин да сподели бремето... Но то си беше изцяло негово. Беше премислил всичко и знаеше, че това е единственото, което би могъл да стори, ако е прав, ако Уескът е извънземен, омразна имитация на човек, лежащ мъртъв сред венерианските пясъци...

Но ако беше сгрешил, Роджър Уескът никога не ще изтрие петното. Ще го носи през целия си живот.

НЕ МОЖЕШЕ ДА Е СГРЕШИЛ.

Погледна хронометъра на стената, пресмятайки малкото оставащи дни до края на пътуването. Сам беше взел решението. Тръгна обратно към лазарета с побелели и вкопчени една в друга ръце, с нокти, забити дълбоко в дланите. Влезе в лабораторията, затвори люка зад себе си и започна да претърсва полиците с реагенти, търсейки шишенце с бял прах. Ръката му го напипа и той го мушна в джоба си, като тежко въздъхна.

— Господи, дано не греша! — промърмори си Крофърд. — Господи, Господи...

Тялото на заспалия мъж лежеше неподвижно на леглото. В главата му, зад спящите очи, едно съзнание се извиваше, гърчеше се, изпращайки навън потоци мисъл, един жесток, злонамерен разум.

Един чужд разум, изхвърлящ навън своите мерзки мисли, търсец, разучаващ... И някъде от дълбините на кораба друг разум му отговори.

— Трябва да се връщаме, да се връщаме, хванати сме, той е по следите ни...

— Никога! — ядно отвърна първият разум.

— Все още имаме време. Още един времеви период и ще бъдем прекалено далеч, за да можем въобще да се върнем.

— Предател! Страхливец! — изрева първият разум, сгърчвайки се от ярост. — Би трябвало да умреш за такава мисъл!

— Но той ме подозира, лекарят, какво се опитва да направи той? Копирах толкова внимателно, че не би могъл да ме познае, но какво се опитва да направи?

Презрителна, мисълта се върна.

— Той е тъпак, най-обикновен дръвник. Никога няма да успее.

— Но би могъл. Трябва да се връщаме. — Страхът се беше засилил. — Не разбирам какво се опитва да направи. Не зная дали съм копираше правилно...

Подигравателен, злокобен смях премина през мислите.

— Но той не е открил МЕН. Той ми вярва. Не се страхувай. Той е глупак. Скоро ще се приземим. Помисли за всички топли хора, в които можем да се скрием и да работим. Помисли колко е прекрасно... — преля мисълта в противен екстаз. — И скоро ще ги имаме, избити и вързани, ще вземем корабите им, за да доведем останалите.

— Но лекарят... Трябва да го убием...

— Не, те не биха приземили кораба. Ще станат подозрителни и ще го запалят, преди да се приземят. Не, не, лекарят е „умник“. Остави го да си играе играта. Не се страхувай.

— Но той ме е притиснал. Не знам как, но го ЧУВСТВАМ. Трябва да се върнем, да се връщаме, докато още можем...

Зложелателният разум се сгърчи, изливайки отровата си навън в хиляди струйки, след което се изсмя.

— Не се страхувай. Запомни, той разпознава само едната ни част.

* * *

Джафи се обърна към доктора кисело:

— Надявам се, че си доволен. Обърна с главата надолу целия кораб. Пощуриха горкия Уескът, а и всеки от тях е изнервен. Какъв е смисълът, докторе? Ако можех да видя смисъла, би било друго нещо, но това стигна твърде далеч. Не съм заспивал, откакто започна, и всеки път, когато видя Уескът, той тъй ме поглежда, че ме кара да се чувствам като Юда.

Той се пресегна да вземе запалката от ръката на доктора. Крофърд се дръпна назад като опарен.

— НЕ МЕ ДОКОСВАЙ!

Джафи премигна, гледайки го втрещено.

— Просто исках огънче, докторе...

Докторът изпусна лека въздишка и засрамено подхвърли запалката на Джафи.

— Съжалявам, аз също съм изнервен. Сънувам кошмари, страхувам се от себе си и от всеки на този кораб. Глупаво е, но тази история ме изнерви до крайност.

— Предполагам, че наистина си изнервен, но все още не разбирам смисъла.

— Виж какво, Боб. Ти забравяш, че Робърт Уескът е мъртъв. И то от доста време вече — там, навън, под парещото слънце на Венера. Никога не забравяй това, нито за миг. НЕ МОЖЕ да съм сгрешил — успокой се, това няма да продължи дълго. Всичко, от което се нуждаеш, са още няколко часа, малко радиоактивен бисмут — и ще имам отговора.

Той стана и тръгна към вратата.

— Няма ли най-накрая да ми кажеш какво търсиш?

— Съжалявам — озъби се докторът. — В края на краищата как бих могъл да знам, че ти също не си чудовище?

* * *

„Глупак! — изпищя умът му, когато се запъти обратно към лазарета. — Глупак, глупак, глупак! Така да се изтървеш!“

Докторът изтри челото си. Умът му изливаше самообвинения. Да допусне такова нещо, дори да НАМЕКНЕ за идеята, която му беше дошла, разцъфтявайки бавно, но пълнокръвно в страховитото разбиране.

Идеята, че Роджър Уескът може да не е единственият извънземен на борда. Джафи вероятно няма повече да се сети за това, но той не биваше да си позволява такава грешка. НИКОЙ не трябваше да знае за неговите подозрения.

Чу стъпки в коридора над лазарета. В горния край на стълбата видя Роджър Уескът да нагласява антигравитационния си реостат за настъпващата нощ и бавно да се насочва надолу към лечебницата.

Момчето беше бледо, а погледът му празен, като че ли го преследваха призраци. Докторът почувства жалост, но неумолимо я прогони от ума си.

Уескът продължително го изгледа, а после каза:

— Докторе, не издържам повече. Не съм взел парите от бюрото ви и вие го знаете. Прекратете всичко това.

Докторът се облегна назад, повдигайки вежди.

— Да прекратя?

— Тази кампания против крадеца. Знаете, че не съм крадец. Вие я започнахте и вие сте единственият човек на този кораб, който може да я спре. През изминалата седмица не съм чул една сваятна дума. Няма да издържа още дълго.

— На погрешен адрес си дошъл за добра дума, Уескът. Опитай някъде другаде.

Уескът прехапа устни и лицето му пребледня.

— Не мога да издържам повече, докторе. Ако не прекратите това, ще полудея.

Докторът сви рамене и се ухили.

— Добре, Уескът — каза той нетърпеливо. — Продължавай. Полудявай, не те спирам.

Очите на момчето се насълзиха. То се обърна и си тръгна. Докторът въздъхна, след което взе шишенцето от чекмеджето. То беше почти празно. Само малко от белия прах беше останал на дъното.

— По-добре не се опитвай да ме подведеш, миличък! — прошепна той, като поклащаше глава.

* * *

„Готови за намаляване на скоростта след три часа!“ Съобщителната уредба протръби трикратно капитанската команда и замлъкна. Крофърд влезе в каютата на капитан Джафи. Под очите му имаше сенки, раменете му бяха хлътнали. Той остави голям черен плик върху бюрото на Джафи и се отпусна в релаксатора.

— Разбрах, че след няколко часа ще се приземяваме. Изглежда, този път съм точен.

И той посочи към плика.

— Това е стоката, Боб. В ръцете ми е.

— Уескът?

— Да, Уескът. Току-що му наредих да почисти палубата. Хубаво ще е да дойдеш с мен, защото искам да видиш нещо.

Джафи внимателно отвори плика и извади съдържанието.

— ТОВА ли обвинява Уескът?

— Да. Ела с мен. Ще ти обясня по-късно.

Двамата мъже подадоха паролата на дежурния офицер пред шлюза, след което го отпратиха и се взряха през масивната стъклена врата на камерата със сгъстен въздух. Роджър Уескът беше там. Търкаше палубата с четка и сапунена вода. Пъргав като котка. Докторът заключи и натисна едно копче на стената. Камерата се напълни с червена светлина и старата машинария се задвижи. Уескът разтревожено вдигна очи и подскочи.

— Докторе — извика той, но гласът му през стъклената врата дойде слаб и накъсан. — Докторе, изключете това! Не съм екипиран...

Дробовете на Джафи изсвистяха и той, полупарализиран, втрещено изгледа доктора.

— Какво правиш? Ще го убиеш!

— Само гледай! — изръмжа докторът.

Човекът в камерата стоеше напрегнат, с изкривено от страх лице.

— Докторе! Докторе! — ревеше той отчаяно. — Докторе, изключете го, докторе, спрете, спрете!

Очите му почти излязоха от орбитите си, лицето му се разтегли в гримаса на безсилна ярост.

— Спрете, спрете, задушavam се...

Той удряше с юмрук по люка, докато от ръката му потече кръв и се размаза по стъклото. След което тя се превърна в нещо по-различно

от кръв. Държеше гърлото си с ръце и с намаляване на налягането падна на колене върху палубата, като силно кашляше и се гърчеше.

Изведнъж кръв потече през ноздрите му, той конвулсивно се сви на пода и замря.

Тялото му започна да се променя, да се топи. Розовите страни и русата му коса като че се сляха в кълбовидно, лигаво, червено желе. После се стопиха ръцете, след това и краката, докато накрая масата заприлича на гигантска червеникава амеба. Тя изведнъж се събра в кръгловата буца, още миг потрепера и застина.

Докторът откъсна поглед от стъклената преграда, поклати глава и заслиза с отмалели мускули.

— Видя ли? — попита той уморено. — Прав бях.

* * *

— Никога не съм виждал имитация — каза доктор Крофърд, — която да не може да бъде унищожена, ако подходиш по правилен начин. Обикновено се допуска грешка във външното оформяне — копие не може да е идеално или пък се използва неподходящ материал. Но нашият случай беше по-различен. Имахме имитация на човек. Здравият разум и медицинските ми познания ми подсказаха, че си имаме работа не с нещо друго, а с имитиран човек, и то с толкова съвършена имитация, че микроскопското изследване на тъканта му не показва никакво отклонение. Проблемът се очерта като изключително сложен.

Докторът си наля чаша кафе, като предложи и на Джафи.

— Но можехме да направим някои предположения. Можехме да предположим, че това същество, венерианецът, е копираше Уескът, след като с част от себе си е представлявало и Шейвър, за да ни подведе, когато го хванахме по време на копирането. Можахме да установим, че е направил съвършено морфологично копие. Трябва да е изкопирал също и нервните вериги на Уескът и да е възприел точните реакции, за която и да е възникнала ситуация. Наистина изпитана работа. Когато ситуацията изискваше да е уплашен, той беше уплашен. Когато трябваше да е ядосан, той беше ядосан. Когато ситуацията изискваше негодувание, той беше изпълнен с негодувание. Всичко това

идваше от ума на Уескът, който е бил копиран. Но съществуваха някои неща, които той не би могъл да взема от ума на Уескът. Някои неща, от които дори Уескът е бил далеч. Някои неща, които дори умът на Уескът не би могъл да контролира. Това същество мислеше с мозъка на Уескът и виждаше света през неговите очи. Но собствените му защитни механизми запазваха естествените му неосъзнати реакции. Имаше едно нещо, което То не би могло да копира. Вярно, че чудовището се сблъска със сериозен проблем, когато „Уескът“ беше обвинен в кражба. То реагира добре, следвайки стриктно насоките, които умът на Уескът би могъл да продиктува. Според УЕСКЪТ. „Уескът“ беше разтревожен, възмутен, изглеждаше жалък, ядосан — всичко беше точно. Той ядеше храната без апетит, точно както би направил Уескът. Но трябваше да следва ФУНКЦИОНИРАНЕТО на организма на Уескът до последно.

Докторът се усмихна и посочи негативите, които лежах на масата.

— Ето тези неща го издадоха. Има едно нещо, което „Уескът“ беше пропуснал, и което не би липсвало в никоя ЧОВЕШКА система. Чудовището само си подложи крак, тъй като не знаеше достатъчно добре ФУНКЦИИТЕ на модела, който копираше. ЛИПСВАШЕ му едно нещо, което всеки човек на кораба имаше, докато се развиваше тая кампания срещу крадеца.

Джафи посочи към негативите, а в очите му просветна разбиране:

— Точно така — усмихна се докторът. — Нямахе стомашно разстройство, а всички останали имаха. Сигурен съм в това, тъй като аз го бях предизвикал.

* * *

Тера вече изпълваше екрана, по-зелена и по-светла, отколкото когато заминаваха за Венера.

Корабът напълно изключи от скорост. Членовете на екипажа бяха по местата си и чакаха приземяването.

Доктор Крофърд уморено се движеше по тъмния коридор към задната част на кораба, с черния плик под мишница. Беше се опитал

думите му да звучат като финал, когато разказваше на Джафи, да покаже, че смята случая за приключен. Не можеше да позволи да се разпространяват слухове, не трябваше да допуска да се разруши задействаната система.

Наистина срамота ще е да остави капитана навън на студа, заедно с всички останали, но знаеше, че няма право да го поставя в условия, по-различни от тези на екипажа.

Крофърд достигна шлюза със спасителните лодки, отвори светкавично люка и се вмъкна в малкото, неугледно катапултено помещение. Запретърсва го с джобния си прожектор, докато най-последно откри шалтерите и започна да ги ръчка с една отвертка, методично откъсвайки ги от захранването. Всички освен един. Погледна припряно през рамо, опасявайки се да не би някой или НЕЩО внезапно да влезе при него. Накрая цялото табло с осемте спасителни лодки беше така разкъртено, че часове щяха да са необходими за поправката му.

Пресмятайки още веднъж наум бройката, докторът скочи в деветата лодка, намъкна се в кабината и започна внимателно да я придвижва към шлюза за изстрелване.

Не се чу никакъв друг шум, освен лекото жужене на малкото моторче, докато лодката се потапяше в космоса, а след това с едно изсвистяване като въздишка на облекчение тя се откъсна от кораба, потъвайки надолу към топлата зеленина на Тера.

„Значи са уязвими“, продължаваше да си повтаря той. Беше засякъл извънземен на борда, беше го надхитрил и хванал в капан. Това значеше, че те НЕ СА СИГУРНИ; значеше, че би могъл да улови още един или двама, или трима. Той потръпна, спомняйки си дивата ярост в очите на Уескът, докато чудовището в него умираше. Очи, изпълнени с омраза, със смъртна омраза. И като си представи, че изобщо по случайност ги беше засякъл! Щеше да бъде толкова глупаво да предполага, че САМО ЕДИН се е качил на борда.

* * *

След един час спасителната лодка се приземи в пристанището на космодрума в Лос Аламос.

Нервна суматоха, учудване, няколко набързо изречени слова и той вече се намираше в подземната совалка, която го понесе заедно с охраната към Щаба на Управлението на космодрума.

* * *

Огромният кораб се приземи, насочил сребрист нос към небето като някаква чудна птица, готова за полет. Докато слизаше по извитата рампа на кея, доктор Крофърд огледа отново стройната му елегантна конструкция и за хиляден път се удиви на красотата ѝ.

Пълзейки по корпуса на кораба, откритият асансьор скърцаше и се издигаше все по-високо и по-високо към главните шлюзове. На платформата му стояха двама полицаи в зелените униформи на „космическата“. Те погледнаха с мрачни физиономии към шлюза, стискайки демонстративно звукошоките си пистолети.

Крофърд се запъти към бюрото на началника на полицията.

— Получихте ли нареждането на Коменданта?

Началникът кимна:

— Вие сте доктор Крофърд, нали? Да, сър, получихме го. Има едно копие и за вас — и той извади синьо парче хартия.

Докато го четеше, докторът се усмихна със задоволство.

ВСИЧКИ ОФИЦЕРИ И ЕКИПАЖЪТ НА
ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИЯ КОРАБ ОТ ВЕНЕРА ДА БЪДАТ
ЗАВЕДЕНИ С ВЪОРЪЖЕНА ОХРАНА ДО
КОСМИЧЕСКАТА БОЛНИЦА ЗА ИЗОЛАЦИЯ И
НАБЛЮДЕНИЯ ПО ПРЕПОРЪКА И ПОД ДИРЕКТНОТО
РЪКОВОДСТВО НА КОРАБНИЯ ЛЕКАР ТЧК

АБЕЛ ФРАНСИЗ — КОМЕНДАНТ НА
КОСМОДРУМА

„Победата беше трудна! — мислеше си той. — Те са хитри и коварни, но ще ги заловим.“ Всички хора на борда ще бъдат педантично проверени с всеки тест, който можеше да измисли, и с

който да залови какъвто и да е извънземен. Знаеше, че преимуществото е на негова страна. Имаше неща, за които те не предполагаха, имаше начини, по които да бъдат уловени. Всичко това щеше да отнеме време и изискваше упоритост, но можеше да бъде успешно извършено. „Всички ще бъдат изведени под стража и не ще има никакъв пропуск.“

Началникът на полицията го докосна по рамото:

— Това е всичко, докторе. Изкарахме всички.

— Сигурен ли сте? Абсолютно всички? — погледна го в упор докторът.

— Абсолютно всички. Сверх списъка със снимките и пръстовите отпечатащи. Сега какво да правим?

— Ще се кача да си прибера записките и дневниците. Задръжте охраната и внимавайте никой да не се качи след мен на борда.

Не спомена за буцата червеникаво желе, която съхнеше в камерата. Гореше от нетърпение да види какво ще кажат в лабораторията, след като го анализират.

Стъпи на площадката на асансьора, чу звука от включения мотор и усети, че се издига. Погледна към забързания център на Лос Аламос, въздъхна и проследи ивицата на Корал стрийт, водеща към неговото предградие, към дома му, към жена му. Още малко, ето — само ще остави записките си при Коменданта и ще си отиде у дома, и ще спи, ще спи...

Шлюзът беше отворен и той направо влезе в тъмния коридор. Старото познато ръмжене на моторите беше изчезнало, оставяйки носталгична празнота. Сви към каютата си. Стъпките му отекваха в коридора. Спря. Ехото от последната стъпка отекна и замря, но той остана изопнат, целия в напрежение. „НЕЩО — каза мозъкът му, — някакъв звук, някакво чувство.“

Погледна в тъмния като гробница коридор, разсъждавайки, заслушвайки се. Пот обля челото и дланите му. И тогава го чу отново — най-неуловимия звук, въздишка на звук, движение на въздуха под стъпващ крак.

НА КОРАБА ИМАШЕ ОЩЕ НЯКОЙ...

„ГЛУПАК! — изкрещя съзнанието му. — НЕ БИВАШЕ НИКОГА ПОВЕЧЕ ДА СЕ КАЧВАШ НА БОРДА!“ И той застина, сподавяйки дъха си. Кой? Никой не би могъл да бъде на борда, а все пак имаше някой. Кой?

Някой, който знаеше цялата история за Уескът. Някой, който знаеше, че на борда има извънземни. Някой, който знаеше защо е отведен под стража екипажът. Някой, който се страхуваше да слезе, защото знаеше, че той рано или късно ще го изобличи. Някой, който знаеше това, което докторът само предполагаше.

— ДЖАФИ! — изкрещя той и думата отекна отново и отново по коридора, разтваряйки се в идиотски смях, преди да отзвучи.

Докторът се обърна и хукна в посоката, от която беше дошъл, обратно към шлюза, към спасението, но видя как тежкия люк се затръшва пред очите му и автоматичната ключалка щракна.

— Джафи! — извика той. — Няма да я бъде. Не можеш да се измъкнеш, чуваш ли! Казах им всичко, те знаят, че има още един от вас 8 екипажа. Корабът се охранява и ти си ЗАЛОВЕН.

Стоеше треперещ, сърцето му щеше да се пръсне. После отново настъпи тишина.

Той сподави един стон и избърса потта от челото си. Беше забравил на какво са способни. Беше забравил, че един от тях може да копира двама души. Беше забравил Дон Шейвър и как той умря — копие, същото, каквото беше и Уескът. Капитанът беше напуснал кораба заедно с останалия екипаж, но част от него беше все още тук, все още изглеждаше като Джафи, все още чакаше.

КАКВО ЧАКАШЕ?

Предпазливо и хладнокръвно докторът напипа звукошоковия пистолет в джоба си. После тръгна по коридора, взирайки се напрегнато в сумрака му, търсейки знаци за някакво движение. Постепенно разбра, че извънземният е безпомощен. Докато е на кораба, ще си блъска мозъка, как да измисли начин да се измъкне, защото иначе присъствието му е безполезно. Извънземният няма да има милост. Той трябва пръв да го открие.

Чу отново звука — някакво драцене по палубата над главата му. Бързо затича по коридора в посоката на звука, стигна до стълбата и се опита да затаи дъх. Отгоре се чу как се отваря люк, люкът към капитанската каюта, и как отново се затваря.

Оттам нямаше друг изход освен в коридора над него. Бавно и тихо Крофърд придърпа стълбата, погледна към ръба на палубата, но не видя нищо в коридорния полумрак. Откъм вратата се появи лъч ярка светлина.

Докторът се промъкна покрай стената с пистолет в ръка и приближи към светлинния лъч.

— Излизай, Джафи! — изрева той. — Никога няма да можеш да се измъкнеш от този кораб. Те ще го изолират, ще го изпепелят и ти ще изгориш заедно с него.

Не чу нищо. Ритна люка и видя как той поддава навътре. Пистолетът му изпрати залп от енергия в стаята. Погледна към каютата през процепа и видя, че е празна.

Той вече почти се беше обърнал, когато нещо го цапна по ръката, предизвиквайки свирепа болка чак до лакътя му. Хващайки се за удареното място, Крофърд изгърва пистолета и в този миг налетя, все още викайки, на слабата, източена фигура на прага. Видя черната коса и хлътналите очни кухини, челюстта с черната четина, бавната крива усмивка, която се плъзна по устните...

Крещеше отново и отново, докато отстъпваше с поглед, пулсиращ от безумен страх. Крещеше и знаеше, че никой няма да го чуе.

Пред него беше неговото собствено лице...

* * *

Асансьорът със скърцане заяви на света умората си, докато слизаше все по-ниско и по-ниско. Най-накрая доктор Крофърд стъпи на земята. Усмихна се на началника на полицията и поглади брадата си.

— Отивам си вкъщи да се обръсна — каза той. — Утре ще се върна за окончателно разпореждане със записките. Ще ви бъда благодарен, ако никой не ме безпокои.

Началникът кимна и тръгна към бюрото си.

Докторът бавно се упъти по рампата към сградата на Управлението, прекоси фоайето и излезе на улицата. Там спря, усещайки как краката му почти инстинктивно го носят към подлеза на Корал стрийт.

Но той не тръгна в тази посока, която би го завела в предградието, вкъщи, при жена му.

Вместо това със странен, нетърпелив блясък в очите докторът сви към блясканицата на централната градска част и изчезна сред тълпите хора, вървящи към сърцето на града.

ФИЛИП К. ДИК

КОЛОНИЯТА

Майор Лорънс Хол се наведе над микроскопа с ръка върху финия контрол.

— Интересно — промърмори той.

— Намирате ли? От три седмици изследваме живота на тази планета и още не сме попаднали на каквато и да е опасна жива единица — лейтенант Френдли приседна на ръба на лабораторната маса. — Що за място е това? Нито заразни бактерии, нито лишеи, мухи, плъхове... Нито уиски или други опасности.

Хол се изправи.

— Какво местенце, а? Надявах се да попаднем поне на нещо като земната Ебертела тифи или марсианския Пясъчен тирбушон.

— Но цялата планета се оказа АБСОЛЮТНО безвредна! Знаете ли, чудя се дали това не е онази райска градина, за която са бленували нашите предшественици.

— И от която са били изхвърлени.

Хол се приближи към прозореца на лабораторията и се загледа в пейзажа отвън. Трябваше да признае, че гледката бе наистина красива. Хълмове, покрити с девствени гори, докдето ти стига погледът, бистри реки, водопади, езера и цветя, много цветя. Той въздъхна:

— М-да, местенцето си го бива! Не бих имал нищо против да се отбивам по-често тук.

— В сравнение със Синята планета Земята изглежда направо пустиня. Знаете ли, това място има странно въздействие върху мен. Откакто пристигнахме, въобще не ми се пуши. Предполагам, че причината ще е в гледката — погледнете колко чистота има в нея. Неприкосновеност! Не мога нито да пуша, нито да хвърлям боклуци. Не мога да се превърна в турист.

— А туристите скоро ще цъфнат тук — каза Хол и се върна при микроскопа. — Ще обследвам още няколко микрокултури. Може пък и да открия някой смъртоносен вирус.

— Продължавайте — лейтенант Френдли скочи от масата. — Ще намина по-късно да разбера дали сте извадили късмет. Има голяма конференция в зала 1. Почти са готови да дадат разрешение за стоварване на първата група колонисти.

— Туристи!

Френдли се ухили.

— Май е така!

Вратата се затвори след него. Стъпките му утихнаха надолу по коридора. Хол остана сам в лабораторията и потъна в мисли. Наведе се и извади един от микроразрезите от стойката на микроскопа. Повдигна стъклото към светлината, за да огледа маркировката. В лабораторията беше приятно топло и тихо. Дърветата навън се поклащаха от вятъра, изписвайки дълги сенки по стените. Започна да му се доспива.

— Даа, туристите — изръмжа той, като нагласи следващата проба. — И всички те, готови да дойдат и да почнат да секат дървета, да късат цветя, да палят тревата. Поне един грипен вирус да имаше...

Той замлъкна сподавено. Сподавено, защото двата окуляра на микроскопа внезапно се увиха около шията му, опитвайки се да го задушат! Хол се вкопчи в тях, но те продължаваха неумолимо да се впиват в шията му като челюсти на капан.

Той подскочи, захвърляйки уреда на пода. Микроскопът запълзя чевръсто към него и се уви около крака му. Хол успя да го изрита със свободния си крак и измъкна бластера си. Микроскопът се затъркаля настрани на двете колелца за фина настройка. Хол стреля. Микроскопът изчезна в облак от метални парчетии.

— Боже господи! — Хол приседна обезсилен като търкаше лицето си.

— Какво по... — той разтърка гърлото си, — какво по дяволите!

* * *

Заседателната зала бе претъпкана. Шумът бе невъобразим — присъстваха всички офицери, свободни от вахта. Командир Стела Морисън почука нетърпеливо с пластичната показалка по голямата оперативна карта.

— Това дълго и равно плато е идеално място за град. В близост е до вода, климатичните условия са подходящи. Има големи залежи от различни полезни изкопаеми. Колонистите ще могат да изградят собствена промишлена база. На север започва най-голямата гора на планетата. Ако са достатъчно умни, ще я оставят непокътната. Ако пък решат да я превърнат на вестници — е, това си е тяхна работа.

Тя огледа залата замислено.

— Да бъдем реалисти. Това не е НАША планета, не можем да я запазим само за нас. Дошли сме тук да свършим определена работа. Свършим ли я — тръгваме си. А и всичко е почти готово. Остава ни само да дадем зелена светлина на колонистите и да си приберем багажа.

— А какво става с лабораторните доклади — попита помощник-командир Ууд.

— Ще им обърнем специално внимание, разбира се. Но доколкото знам, не са открили нищо. Мисля, че можем спокойно да се свържем със земните служби за изпращане на първия кораб с колонисти. Няма никаква причина за...

В залата настъпи безпокойство. Почти всички погледи бяха насочени към вратата.

Командир Морисън се намръщи.

— Майор Хол, мога ли да ви напомня, че на никого не е позволено да прекъсва сесията на Съвета.

Хол се залюля назад и се подпря на вратата. Той огледа с празен поглед залата. Накрая очите му се спряха на лейтенант Френдли от другата страна на залата.

— Ела тук — повика го той пресипнало.

— Аз ли? — лейтенантът се сви в креслото.

— Какво означава всичко това, майоре? — отрязва разярено помощник-командир Уудл — Пиян ли сте, или... — той забеляза бластера в ръката на Хол. — Майоре, нещо не е наред ли?

Разтревожен, лейтенант Френдли стана и се вкопчи в рамото на Хол.

— Какво има? Какво става?

— Ела в лабораторията.

— Открихте ли нещо? — лейтенантът се втренчи в каменното лице на майора. — Какво?

— Да вървим! — Хол тръгна по коридора. Френдли го последва. Хол разтвори вратата на лабораторията и влезе бавно.

— Какво е то? — повтори Френдли.

— Моят микроскоп.

— Вашият микроскоп? Какво за него? — Френдли се промъкна покрай Хол в лабораторията. — Не го виждам.

— Той изчезна.

— Изчезна? Къде изчезна?

— Аз го унищожих.

— Вие го унищожихте? — Френдли се втренчи в него. — Нищо не разбирам. Защо?

Хол помръдна беззвучно с уста.

— Добре ли сте? — запита Френдли загрижено. След това се наведе и извади голям черен калъф от рафта.

— Слушайте, това някаква шега ли е?

Той извади микроскопа на Хол от калъфа.

— Какво имахте предвид с това „унищожих го“? Ето го, седи си на мястото. Да не сте видели нещо на предметното стъкло? Някаква бактерия? Смъртоносна? Токсична?

Хол се приближи бавно към микроскопа. Наистина беше неговият. Ето го петънцето, точно над финия контрол. Една от скобите — леко извита. Докосна го.

Преди пет минути този микроскоп се бе опитал да го убие. И той знаеше, че го бе унищожил.

— Сигурен ли сте, че не се нуждаете от психотест? — попита го Френдли разтревожено. — Изглеждате, сякаш сте прекарали тежка травма.

— Може и да сте прав — промърмори Хол.

* * *

Роботът-психоанализатор се разтресе, докато преглъщаше информацията. Цветните му кодове постепенно преминаха от червено към зелено.

— Е? — настоя Хол.

— Нарушен психичен баланс над десета степен.

— В границите на опасното?

— Да. Осем е горната граница на безопасност. Десет е необичайно високо, особено за човек с вашия индекс. Предишният тест е показал четири.

Хол кимна уморено:

— Да, зная.

— Ако получа повече информация...

Хол стисна зъби.

— Не мога да ви кажа нищо повече.

— Известно ви е, че е забранено да се крие информация по време на психотест! — избоботи машината настоятелно. — Нарушава се целият диагностичен процес.

Хол се изправи.

— Не мога да ви кажа нищо повече — повтори той.

— Степента на психична дезориентация е много висока. Но какво означава това и какви са причините — не мога да определя.

— Благодаря — Хол изключи психоанализатора и се върна в стаята си. Наистина ли не бе с всичкия си? Но той бе стрелял в НЕЩО. По-късно бе прегледал внимателно лабораторията и близо до мястото, където бе стрелял, откри малки метални парченца.

Но възможно ли бе това? Микроскоп, който оживява и се опитва да го убие!

Той съблече униформата и се мушна под душа. Докато топлите струи го обливаха, се замисли. Психороботът диагностицираше тежка психическа дезориентираност, но това можеше да е и следствие, не само причина за инцидента. Бе започнал да обяснява на Френдли, но се бе отказал. Кой ще повярва на такава история?

Спря водата и протегна ръка към една от кърпите...

Кърпата се уви около китката му и го дръпна рязко към стената. Влажната тъкан запуши носа и устата му. Задърпа я обезумял. Найсетне кърпата се отпусна. Захвърли я и се свлече на пода, а главата му се удари в стената. Пред очите му блеснаха звезди. Свести се в локва топла вода. Погледна към кърпите. Висяха неподвижно, три еднакви кърпи. Дали бе сънувал? Изправи се несигурно, търкайки глава. Заобиколи предпазливо кърпите и влезе в стаята. Както си беше мокър, започна да навлича дрехите. Коланът му се опита да го прекърши. Беше много здрав, подсилен с метални скоби. Затъркаля се с него по

пода — той се виеше като разгневена метална змия, шибайки го по лицето. Накрая успя да докопа бластера. Коланът веднага го пусна. Стреля в него и след това се хвърли на леглото без дъх. Леглото започна да се увива около него. Трябваше да стреля шест пъти, за да се измъкне от обятията му.

Изправи се с разкъсани дрехи сред безпорядъка в стаята.

— Това е невъзможно — прошепна той. — Трябва да съм се побъркал.

Нахлузи обувките си и изскочи в пустия коридор. Врълетя в асансьора и се отправи към по-горния етаж.

Командир Морисън вдигна глава, когато Хол влезе. Алармената инсталация зазвъня тревожно.

— Вие сте въоръжен — каза тя с неодобрение.

Хол погледна бластера в ръката си. Постави го на бюрото пред нея.

— Съжалявам.

— Какво искате? Какво става с вас? Получих доклад от психоанализатора. Доста тревожен резултат — тя го разглеждаше внимателно. — Познаваме се много отдавна, Лорънс. Какво става с вас?

Хол пое дълбоко въздух.

— Стела, преди малко моят микроскоп се опита да ме удуши. Сините й очи се разшириха.

— Какво!

— След това, когато излизах от банята, една от кърпите повтори опита. Измъкнах се, но докато се обличах, моят колан... — той спря. Командир Морисън се бе изправила.

— Охрана! — извика тя.

— Почакай, Стела! — Хол се приближи към нея. — Послушай ме. Това е сериозно. Нещо не е наред. Четири пъти вещи се опитват да ме убият. Обикновени предмети внезапно се превръщат в убийци. Може би това е, което търсим. Може би това е...

— Микроскопът се опита да ви убие!

— Той оживя. Тубусите му се увиха около шията ми.

Настъпи мълчание.

— Някой друг освен вас присъства ли?

— Не.

— Какво направихте тогава?

— Унищожих ги!

— Поне нещо остана ли?

— Не — призна неохотно Хол. — Всъщност на микроскопа изглежда нищо му няма. Намира се, както преди, в калъфа.

— Разбирам — командир Морисън кимна на охраната. — Заведете майор Хол при капитан Тейлър, където да бъде задържан до изпращането му на Земята за по-подробно изследване.

Проследи спокойно как двамата пазачи поставят на Хол магнитни белезници.

— Съжалявам, майоре. Докато не докажете, че това, което разказвате, е истина, принудена съм да го смятам за психотична халюцинация. Не можем да си позволим психично болен на свобода, ще си имаме доста проблеми.

Охраната го поведе към вратата. Хол се подчини, без да протестира. Главата му бучеше, бучеше и отекваше. Може би беше права. Може би наистина беше луд.

Приближиха се към кабинета на капитан Тейлър. Един от охраната позвъни на вратата.

— Кой е? — попита вратата-робот малко кресливо.

— Командир Морисън нареди този човек да бъде поставен в разпореждане на капитан Тейлър.

— Капитанът е зает — отвърна вратата след кратка пауза.

— Това е заповед.

— Влезте — роботът-врата се отдръпна. Те тръгнаха, но се спряха на прага. Капитан Тейлър лежеше на пода с посиняло лице и изцъклен поглед. Виждаха се само главата и краката му. Останалото бе увито от червено-бял килим, който се стягаше около него все по-здраво и по-здраво.

Хол се хвърли на пода и задърпа килима.

— Бързо — изхриптя той, — дръжте!

Тримата задърпаха заедно. Килимът не поддаваше.

— Помощ! — изхриптя капитанът отпаднало...

— Опитваме се — отвърнаха, дърпайки трескаво. Накрая килимът се разви и полетя към отворената врата. Един от пазачите стреля в него.

Хол изгича при видеофона и с треперещи пръсти набра номера на командир Морисън.

Лицето ѝ се появи на екрана.

— Вижте! — изкрещя той.

Тя погледна край него към лежащия на пода Тейлър и двамата пазачи с извадени бластери.

— Какво се е случило?

— Един килим се опита да ни нападне — Хол се ухили от удоволствие. — А сега, кой е луд?

— Ще изпратя подкрепление — тя премигна — незабавно, но първо...

— Кажете им да са готови за стрелба. Най-добре да предупредите ВСИЧКИ.

Хол постави четири предмета на бюрото на командир Морисън — микроскоп, кърпа, метален колан и навит на руло килим.

— Майоре, сигурен ли сте... — започна тя нервно.

— Всичко е наред с тях СЕГА. Това е най-странното. Тази кърпа. Само преди няколко часа се опита да ме убие. Спасих се, като я унищожих с бластера. И ето я отново — такава, каквато е била винаги. Безобидна.

Капитан Тейлър опипваше предпазливо червено-белия килим.

— Това е моят килим. Донесох го от Земята. Жена ми ми го даде. Не мога да не вярвам в него.

Спогледаха се.

— Унищожихме и килима — каза Хол.

Настъпи тишина.

— Тогава какво е това, което ме нападна? — попита капитан Тейлър.

— Изглеждаше точно като този килим — каза Хол бавно, — а това, което нападна мен — като тази кърпа.

Командир Морисън придърпа кърпата.

— Това е най-обикновена кърпа. Не виждам как може да ви нападне.

— И аз — съгласи се Хол. — Подложихме тези предмети на всички тестове, с които разполагаме. Те са точно това, което изглеждат. До последната молекула. Абсолютно стабилни неорганични предмети. Невъзможно е КОЙТО И ДА Е от тях да оживее и да напада.

— Но нещо все пак ни нападна — каза Тейлър замислено. — Поне мене. И ако не е бил този килим, тогава какво?

* * *

Лейтенант Дод тършуваше из гардероба. Бързаше, а ръкавиците ги нямаше никъде. От видеофона за трети път съобщаваха за тревога.

— Ама къде са — мърмореше той. — ПО ДЯВОЛИТЕ!

Защото на леглото имаше два АБСОЛЮТНО ЕДНАКВИ чифта ръкавици. Дод се намръщи, почесвайки глава. Едните ще са на някой друг. На Уесли, снощи играха заедно карти. Сигурно той ги бе забравил.

Екранът блесна отново:

— Тревога! Тревога! Всички по местата, указани при тревога!

— Добре де! — каза Дод нетърпеливо. Той грабна единия чифт и започна да ги нахлузва. Едва завършил, ръкавиците се вкопчиха в дръжката на бластера.

— Проклет да съм — каза Дод. Ръкавиците измъкнаха бластера и го насочиха към гърдите му. Показалецът се сви. Гръм разтресе стаята. Това, което остана от Дод, тупна на пода с разтворена от изумление уста...

* * *

Сержант Тенер се затича през полето към лагера, веднага щом чу воя на сирената. Но при входа спря и се намръщи. Пред вратата лежах две дезактивиращи изтривалки вместо една. АБСОЛЮТНО ЕДНАКВИ. Добре де, какво толкова. Стъпи на едната от тях и зачака. Повърхността на изтривалката генерира високочестотна токова вълна, унищожаваша всички микроорганизми, полепнали по металните подметки на обувките му. Тенер влезе. Минута по-късно на другата изтривалка стъпи лейтенант Фълтън. Изтривалката се уви около крака му.

— Хей — извика Фълтън, — пусни ме!

Опита се да се освободи, но не успя. Уплаши се. Измъкна бластера, но не посмя да стреля в краката си.

— Помощ! — завика той.

Дотичаха двама войници.

— Какво има, лейтенант?

— Махнете това проклето нещо от мен!

Войниците започнаха да се смеят.

— Не се шегувам — извика Фълтън с пребледняло лице, — кракът ми е смазан! А това... — той започна да крещи. Войниците се хвърлиха към него. Фълтън падна и се затъркаля, крещейки от болка.

Най-накрая успяха да освободят крака му. Или това, което бе останало от него — костта и няколко сухожилия.

* * *

— Сега вече знаем — каза Хол мрачно. — Това е органична форма на живот.

Командир Морисън се обърна към сержант Тенер:

— Сигурен ли сте, че забелязахте две изтривалки, когато се приближихте към входа?

— Да, сигурен съм — бяха две. Аз стъпих върху... върху едната от тях. И влязох.

— Имали сте късмет. Стъпили сте на тази, която трябва.

— Налага се да бъдем внимателни — каза Хол, — особено към дубликатите. Изглежда, че ТОВА, каквото и да е то, имитира обектите, които среща. Като хамелеон.

— Хм — промърмори замислено командир Морисън, разглеждайки двете еднакви вази с цветя на бюрото. — Трудничко ще ни бъде. Две кърпи, две вази, два стола. А и не само по две — много от предметите са в по-голямо количество.

Тя се отдръпна от бюрото и продължи:

— А какво да правим с тези вази? Може би едната от тях е точно това.

Екранът на видеотелефона замига и на него се появи помощник-командир Ууд:

— Стела, още една жертва — докладва той разтревожено.

— Как е станало?

— Не можем да разберем. Лейтенант Дод — мъртъв е, стрелял е... стрелял е в себе си.

— Стават трима — каза командир Морисън.

— Каквото и да е, щом е органично, трябва да има някакъв начин да го унищожим — промърмори Хол. — Вече успяхме да разрушим няколко — значи не е невъзможно. Бедата е, че не знаем колко са. Ами ако е безкрайно дяляща се материя? Някакъв вид протоплазма? Тогава може да се окажем безсилни. Вероятно това обяснява безобидността на всички останали форми на живот. Нищо не би могло да се сравнява с този начин на оцеляване. Перфектна мимикрия!

— Но може да бъде унищожено. Вие сам го казахте. Това означава, че има някаква надежда.

— Ако ГО открием — Хол огледа стаята. Над вратата висяха ДВЕ стереокартини. Две ли бяха преди малко? Потърка чело уморено.

— Трябва да се помъчим да открием някаква отрова или корозивно вещество, нещо, което ще ГИ унищожават напълно. Не можем просто да седим и да чакаме поредното нападение. Някакъв спрей, нещо, което може да попадне навсякъде.

Командир Морисън впери поглед някъде зад него. Той се обърна, за да види какво гледа.

— Тези две куфарчета в ъгъла — мисля, че трябва да е само едно. — Тя поклати объркано глава. — Просто не знам какво да правим. Чувствам се толкова безсилна!

— Имате нужда от нещо ободряващо.

Тя се усмихна:

— Това е идея. Само че...

— Само че какво?

— Не искам да пипам нищо. Няма начин да разбереш — тя хвана дръжката на бластера, — изпитвам желание да унищожа ВСИЧКО!

— Това вече е паническа реакция. И все пак — ТО ни унищожават — един по един.

* * *

Капитан Юнджър примигна, когато тревожният сигнал зазвуча в шлемофона. Веднага прекрати работа, прибра всички проби и се затича към всъдехода.

Беше по-близо, отколкото си спомняше. Спря се, озадачен. Загледа се в малката блестяща кола с примамливо отворена врата и разгънати 8 меката почва опорни крака. Приблужи се, отвори багажното и започна да сортира пробите в стелажите. След като свърши, заобиколи отпред и се намести пред контролния пулт. Включи хранването, но моторът не запали. Стори му се странно. Докато се чудеше каква може да е причината, нещо привлече вниманието му.

Само на десетина метра от него, между дърветата стоеше СЪВСЕМ СЪЩИЯТ ВСЪДЕХОД. Спомни си, ЧЕ ТОЧНО ТАМ ГО БЕ ОСТАВИЛ. Но, разбира се, можеше и да е на някой друг.

Заизмъква се от седалката.

Вратата се затвори около него. Седалката обви главата му. Контролното табло загуби правилните си очертания. Мъчително пое въздух — чувстваше, че се задушава. Отчаяно се задърпа навън, докато всичко около него се покриваше с нещо топло, влажно и хлъзгаво като слуз.

— Блок — главата му потъна. Цялото му тяло плуваше. Сякаш всъдеходът се превръщаше в басейн. Опита се да си освободи ръцете, но не успя. И тогава започна болката. Усещаше, че се разтваря. В същия момент разбра каква е тази течност.

Киселина. Стомашна киселина. Беше в стомах.

* * *

— Трябва да действаме — говореше командир Морисън разтревожено.

— Не можем повече да чакаме. Девет живота, загубени от около тридесет срещи. Една трета е твърде висок процент.

Хол спря за момент работа.

— Поне знаем срещу какво сме изправени — протоплазма с безкрайна променливост. Мисля, че това ще ни помогне да открием до каква степен се е размножила — той размаха спрей-контейнера.

— Какво е това?

— Газообразна смес от арсеник и водород. Арсин.

— Какво възнамерявате да правите с него?

Хол закопча скафандъра си. Гласът му изпращя в шлемофоните.

— Смятам да понапръскам с него из лабораторията. Мисля, че си имаме доста от ТЯХ тук, повече от другаде.

— Защо именно тук?

— Всички проби и екземпляри бяха донесени първо тук. Предполагам, че са проникнали с пробите или като проби, преди да се разпространят в сградата.

Тя последва примера му.

— Арсинът е смъртоносен за хората, нали?

Хол кимна.

— Ще трябва да внимаваме. Всъщност ще направим само един малък тест.

— И какво ще ни докаже той?

— Ако изобщо докаже нещо, то това ще е степента на ТЯХНАТА инфилтрация. Ще разберем по-добре срещу какво сме изправени. Може да е по-сериозно, отколкото си представяме.

— В какъв смисъл? — запита тя, докато нагласяваше кислородния си приток.

— Експедицията на Синята планета се състои от неколкостотин човека. Ако продължава все така, всички ще загинат. Но не това е най-страшното и няма да е първата пропаднала експедиция. Това е риск, който всеки първопроходец поема. Въпрос на гледна точка.

— Прямо какво?

— Ако ТЕ притежават безкрайна способност за делене, ще трябва добре да си помислим дали изобщо да напускаме планетата.

— ?

— Може би ще е по-добре да останем и да се изправим срещу това, което ни очаква, отколкото да рискуваме пренасянето ИМ в нашата система.

Тя се загледа в него.

— Това ли е, което се мъчите да откриете — дали са безкрайно делими.

— Опитвам се да откроя срещу какво сме изправени. Може би не са чак толкова много. Може би са навсякъде — той размаха ръце, — може би половината от предметите в тази стая не са това, което

изглеждат... Страшно е, когато ни нападат, още по-страшно ще е, когато престанат.

— По-страшно? — командир Морисън бе изненадана.

— Мимикрията ИМ е перфектна. Гледах през един от ТЯХ, когато имитираше микроскоп. Той увеличаваше, отразяваше и променяше настройката си като истински. Форма на мимикрия, надхвърляща най-смелите ни представи. Имитацията е пълна — до последния градивен елемент.

— Искате да кажете, че някой от ТЯХ би могъл да се промъкне с нас на Земята — тя потръпна — като облекло или лабораторна екипировка.

— Мисля, че това е някакъв вид протоплазма. Такава жизненост и устойчивост предполага простота на формата. Подобно на простата едноклетъчна протозоа, способността ИМ за репродукция вероятно е безгранична.

— Смятате ли, че са разумни?

— Не зная. Надявам се — не. При всички случаи — той вдигна спрея — поне ще разберем много ли са. Да започваме.

Стиснал здраво контейнера, Хол натисна бутона, като бавно променяше посоката на струята. Нищо не помръдна. Слънцето блестеше ярко през прозореца и се отразяваше в многобройните колби и епруветки по стелажите.

Хол отпусна бутона.

— Не виждам нищо — каза командир Морисън, като помръдна неспокойно. — Мислите ли, че направихте нещо?

— Арсинът е безцветен. Но не бързайте да сваляте скафандъра си. Той е смъртоносен. И не мърдайте.

Стояха в очакване.

Известно време нищо не се случи. После...

— Боже мой! — извика командир Морисън.

В далечния край на лабораторията внезапно се размърда един голям шкаф с плъзгащи се врати. Повърхността му се покри с тъмни петна, след това почерня. Шкафът загуби очертания и се превърна в хомогенна желеподобна материя, която се провлачи по пода.

— Вижте там!

Малък нагревател се разтопи и се затътри редом с „шкафа“. Навсякъде из стаята се раздвижваха различни предмети. Голяма

стъклена колба се сви и се превърна в локвичка. Цял ред епруветки, банки с реактиви...

Огромна стъклена тупна пред него с плясък. Всъщност вече беше една голяма клетка. В размазаните ѝ очертания можеше да различи ядрото, клетъчната стена, множеството вакуоли, разпръснати сред цитоплазмата.

Един от охраната измъкна бластера и го насочи. Хол го хвана за ръката.

— Никой да не стреля! Арсинът е възпламеняем. Да се махаме оттук. Вече узнахме това, което искахме.

Блъснаха вратата на лабораторията и бързо се измъкнаха в коридора. Хол затръшна вратата зад тях и я заключи.

— Положението е лошо, нали? — попита командир Морисън.

— Нямаме големи шансове. Арсинът ги поразмърда, може и да е унищожил някои от тях. Но за всички няма да ни стигне. Не разполагаме чак с такива запаси.

— Да предположим, че изоставим планетата.

— Ще трябва да поемем риска от пренасянето им с нас в системата.

— Но ако останем тук, ще бъдем погълнати, смлени един по един.

— Бихме могли да доставим още арсин. Или някаква друга отрова. Но заедно с тях ще унищожим и живота на тази планета.

— Щом няма друг начин. Ще трябва да изгорим всичко живо на планетата. Дори ако след това остане само един мъртъв свят.

Те се спогледаха.

— Ще се свържа със Системния монитор — каза командир Морисън. — Смятам да евакуирам целия личен състав, поне това, което е останало от него. Едва след това ще помислим за най-добрия изход от ситуацията. И за почистване на планетата.

— Ще поемете риска да пренесете някой от тях на Земята?

— Могат ли да ни имитират нас? Могат ли да дублират живи същества? По-висши форми на живот?

Хол се замисли.

— Може би не. Изглежда, че се ограничават само с имитация на неорганични обекти.

Командир Морисън се усмихна мрачно.

— Тогава ще трябва да се върнем, без каквото и да е неорганичен материал. Без дрехи, без обувки, без оръжие, без нищо. НИЩО, разбирате ли!

— Разбирам — Хол изкриви устни в мъчителна гримаса. — Може и да успеем. Ще трябва да обясним на всички. Надявам се, че ще разберат.

— Отнася се за оцеляването им. Мога да им ЗАПОВЯДАМ да го сторят!

— Значи това е единственият ни шанс за измъкване.

* * *

Най-близкият крайцер, достатъчно голям, за да ги побере на борда си, се бе отправил към Земята преди около два часа.

Командир Морисън вдигна глава от екрана на монитора.

— Искат да знаят какво не е наред при нас.

— Нека аз да говоря — Хол се намести пред екрана. Капитанът на крайцера го разглеждаше оттам изпод вежди.

— Аз съм майор Лорънс Хол от изследователската лаборатория.

— Капитан Даниъл Дейвис — капитанът продължаваше да го фиксира безизразно. — Имате някакви проблеми ли, майоре?

Хол облиза устни.

— Бих предпочел да не ви обяснявам, докато не ни приберете на борда си, ако нямате нищо против.

— Защо?

— Защото ще ни помислите за луди. Ще обсъдим въпроса при вас — той се поколеба за миг. — Ще се качим на кораба ви голи.

Капитанът повдигна вежди.

— Голи?

— Точно така!

— Разбирам — очевидно не разбираше.

— Кога ще бъдете тук?

— След около два часа.

— Сега е 13:30 часа местно време. Ще бъдете тук в 15:00?

— Приблизително тогава — съгласи се капитанът.

— Очакваме ви. Не позволявайте на никой от вашите хора да напуска кораба! Отворете само един шлюз. Няма да товарим екипировка. Ще се качим само ние. Веднага след това — излитаме!

Стела Морисън се наклони към екрана.

— Капитане, ще бъде ли възможно... за вашите хора да...

— Можем да използваме дистанционно управление при кацането, така че никой от моите хора да не ви види — успокой я той.

— Благодаря ви — промърмори тя смутено.

— Няма за какво — капитанът отдаде чест. — Ще се видим след два часа, командире.

— Да изведем всички навън — каза Стела Морисън. — Но преди това да свалят дрехите си и да ги оставят тук. Никакви предмети не трябва да влизат в контакт с кораба.

* * *

Лейтенант Френдли прехапа устни.

— Не зная дали ще мога да го направя. Май предпочитам да остана!

— Ще трябва да дойдете!

— Но, майоре...

Хол погледна часовника си.

— 14:50 местно време. Скоро корабът ще бъде тук. Оставете всичко, което носите на себе си, и да се измъкваме!

— Мога ли да взема поне едно нещо?

— Нищо! Дори бластера... На кораба ще ни дадат дрехи. Хайде! Животът ви зависи от това, човече!

Френдли заразкопчава ризата си неохотно.

— Чувствам се ужасно глупаво — измънка той.

Навсякъде из сградата забумтя металическият глас на робота-информатор:

— Всички навън! Всички навън!

— Време ли е вече? — Хол се затича към прозореца и повдигна металните щори. — Не го чух да каца.

В центъра на просторното поле се издигаше строен сив крайцер с корпус, покрит с петна и вдлъбнатини от безбройните метеоритни

удари. Сцената сякаш беше замръзнала, нищо не помръдваше, нямаше никакъв признак на живот.

Тълпа от голи мъже и жени се носеше през полето към него.

— Той е там! — Хол се заизмъква от ризата си. — Да вървим!

— Почакайте ме!

— Побързайте! — Хол беше вече готов. Двамата забързаха по коридора. Настигнаха ги други. Всички зашляпаха дружно с боси крака към изхода. Отвън ги обля приятно топла слънчева светлина. От вратите на всички сгради голи мъже и жени се стичаха мълчаливо към кораба.

— Каква гледка само — извика някой зад тях, — едва ли някога ще я забравя.

— Кой знае — обади се друг.

— Лорънс!

Хол понечи да се обърне.

— Моля ви, не се обръщайте. Продължавайте! Ще вървя след вас.

— Как се чувствате, Стела? — попита Хол, развеселен.

— Необичайно.

— Мислите ли, че си заслужава?

— Предполагам.

— Смятате ли, че ще ни повярват?

— Съмнявам се — отговори тя. — Самата аз не съм наясно.

— Поне ще се измъкнем живи.

— Надявам се.

Хол погледна напред. Хората пред него влизаха през широко отворения шлюз.

— Лорънс... — гласът ѝ трепереше.

— Какво има?

— Страх ме е!

— Страх? — той спря. — Защо?

— Не зная — тя потръпна.

Хора се блъскаха в тях.

— Хайде — започна да я успокоява той, — това е някакъв детински предразсъдък.

Той постави крак на първото стъпало.

— Да се качваме.

— Искам да се върна обратно! — извика тя с паника в гласа.
Хол се засмя.

— Твърде късно е, Стела — задърпа я той нагоре по рампата. Блъсканицата около тях продължаваше. Стигнаха до шлюза. Човекът пред тях потъна вътре. Хол го последва в тъмната вътрешност на кораба. Безшумният мрак го погълна. Стела вървеше след него...

* * *

Точно в 15:00 капитан Даниъл Дейвис се приземи в центъра на полето. По команда от мостика огромният шлюз се отвори с трясък. Дейвис и другите офицери зачакаха нетърпеливо.

— Добре де — запита след малко капитан Дейвис, — къде са?

Офицерите се размърдаха неспокойно.

— Може би нещо не е наред.

— Цялата проклета работа е една мръсна шега! — изрева капитанът.

Те чакаха и чакаха.

Но никой не дойде.

УРСУЛА ЛЕ ГУИН

КН

Чудесно е това, което постигна доктор Спики. Той е прекрасен човек. Уверена съм в това. Вярвам, че хората имат нужда от истинска вяра. Ако нямах своята вяра, просто не знам какво можеше да се случи.

Ако доктор Спики не вярваше истински в своето дело, той не би успял да постигне всичко това. Откъде щеше да намери смелост? Всичко, което успя да направи, говори за неоспоримата му нравственост.

В един известен период мнозина се опитваха да поставят под съмнение целите на дейността му. Казваха, че се стреми към власт. Това никога не е било вярно. Още от самото начало неговият единствен стремеж бе да помага на хората, да работи за един по-добър свят. Наричаха го узурпатор на властта и диктатор онези, които някога казваха, че Хитлер е ненормален, че Никсън е ненормален, че всички световни водачи са ненормални и че надпреварата във въоръжаването е лудост, че злоупотребата с природните ресурси е лудост и че цялата човешка цивилизация се е побъркала и върви към самоубийствена катастрофа. Все това повтаряха. Казваха същото и за доктор Спики. Но той успя да се пребори с цялото това безумство, нали? Така че той е бил прав още от самото начало и е бил прав да се уповава на своята вяра.

Започнах работа при него, когато го назначиха за ръководител на Психометричното бюро. По онова време работех в ООН и когато Световното правителство се настани в сградата на ООН в Ню Йорк, бях преместена на трийсет и петия етаж като главна секретарка при кабинета на доктор Спики. Понеже знаех, че тази работа е свързана с големи отговорности, в продължение на цяла седмица, преди да заема поста си, просто не ме свърташе на едно място. С нетърпение очаквах срещата с доктор Спики, тъй като той наистина вече беше много известен. В понеделник сутринта пристигнах на работното си място точно в девет часа. Беше чудесно, когато пристигна и той. Изглеждаше

много чаровен. От пръв поглед личеше, че постоянно носи бремето на своите задължения, но външният му вид внушаваше добро здраве и задължения, но външният му вид внушаваше добро здраве и приветливост, а походката му бе пружинираща, все едно в бомбетата на обувките си имаше гумени топки. Усмихна се, протегна ми ръка и рече доброжелателно и уверено:

— Вие трябва да се госпожа Смит! Чувал съм чудесни неща за вас. Уверен съм, че ще бъдем великолепен екип, госпожо Смит!

По-късно, естествено, започна да ме нарича с малкото ми име.

Първата година работата ни се състоеше в разпространяване на информация. Президиумът на Световното правителство и всички членуващи щати трябваше да получат подробна информация за естеството и целите на теста за КН, преди да започне прилагането му. За мен това беше много полезно, защото успях да го изуча подробно, докато изготвях информационните материали. Освен това получавах сведения направо от него, докато ми диктуваше разни материали, което се случваше много често. До месец май вече бях станала такъв „специалист“, че успях сама да приготвя за печат информационния памфлет за КН, като ползвах единствено бележките на доктор Спики. Работата ми беше безкрайно интересна. Щом осъзнах същността на Плана за приложение на теста на КН, веднага повярвах в неговото огромно значение. Същото се отнася и за другите служители в кабинета и Бюрото. Искреността и академичният устрем на доктор Спики просто бяха заразителни. Още от самото начало трябваше, естествено, да се подлагаме на теста всяко тримесечие и някои от секретарките доста се изнервяха преди сеанса, но с мен това не се случваше. Очевидно бе, че тестът е безупречен. Ако резултатът ти излезе под 50, значи си нормален, но и да надвиши 50, също бе добре, защото веднага ти се оказва помощ. И въобще винаги е добре да знаеш истината за себе си.

Веднага щом Информационната служба започна да функционира гладко, доктор Спики насочи цялото си внимание към прилагане Програмата за обучение на оценители и планиране структурирането на Лечебни центрове, като междувременно промени названието им на Центрове за придобиване на КН. Още тогава пролича мащабността на цялото начинание. Защото ние наистина нямахме представа колко грандиозно ще се окаже всъщност.

Както бе казал още в самото начало, ние бяхме добър екип. Всички работехме много усърдно, но винаги имаше и награди за старанието.

Помня един прекрасен ден. Придружавах доктор Спики на заседанието на Съвета на психометричното бюро. Пратеникът на щата Бразилия обяви, че неговият щат е приел Препоръката на бюрото за всеобщо приложение на теста. Ние знаехме, че ще има такова съобщение. Но след това делегатът от Либия, а после и делегатът от Китай, обяха, че и техните щати са приели теста! О, как грейна лицето на доктор Спики, като слънце, но само за миг, просто блесна. Как ми се иска да си спомня точно какво каза, особено на китайския делегат, защото Китай е много голям щат и естествено решенията му оказваха голямо влияние върху другите. За съжаление не разполагам с точния текст, тъй като тъкмо тогава сменях лентата на магнетофона. Каза нещо от рода на: „Господа, това е исторически ден за цялото човечество!“ И после веднага започна да говори за ефективността в организацията на Приложните центрове, където хората се подлагат на теста, Центровете за придобиване на КН, където отиват при резултат над 50, и още за организацията на Административните звена и Оценяващата инфраструктура в широк мащаб и т.н. Винаги е бил скромен и практичен. Предпочиташе да говори за механизмите на работата, вместо да изтъква нейното значение. Често казваше: „След като вече разбираме какво вършим, единствената ни мисъл трябва да е как да го свършим по-добре!“ Според мен това е напълно вярно.

От този момент вече можехме да предоставим изпълнението на Информационната програма на един от споменатите отдели и да съсредоточим усилията си върху „как да го свършим“. Това бе силно емоционален период! Толкова много щати се присъединиха към Плана просто един след друг! Като си помисля колко работа трябваше да свършим, просто се чудя как всички до един не луднахме! Всъщност някои от служителите се провалиха на теста. Но повечето от нас — служителите в Ръководния център на доктор Спики, запазиха вътрешното си равновесие дори когато се налагаше да работим по цял ден и половината нощ. Смятам, че неговото присъствие ни вдъхновяваше. Запазваше спокойствието и работоспособността си винаги, дори в случаи като онзи, когато трябваше да осъществи обучението на 113 000 китайски оценители за три месеца. Казваше

само: „Щом знаеш *защо* вършиш нещо, винаги ще откриеш начин *как* да стане!“ И винаги намираше начин.

Едва като се размисли човек, може да осъзнае каква огромна дейност беше това — много по-мощна от предвижданията, дори от предвижданията на доктор Спика. Тя промени буквално всичко. Но това може да се осъзнае само при сравнение с нещата отпреди. Можете ли да си представите, че в плановете за Универсално прилагане на теста в щата Китай не предвиждахме повече от 1 100 Центъра за придобиване на КН с персонал 6800 души? Сега може да ви се стори лоша шега! Но не е. Вчера преглеждах старата архива, за да проверя дали всичко е в ред, и открих първия План за оперативно приложение в Китай с тези цифри — черно на бяло.

Уверена съм, че причината доктор Спика да осъзнае толкова бавно мащаба на операцията се крие в това, че макар и учен от висока класа, той си бе останал оптимист. Той просто вярваше, въпреки всички данни, че средните показатели ще започнат да спадат и това му попречи да разбере, че при повсеместно прилагане на Теста за КН в края на краищата ще превърне всички или в пациенти, или в обслужващ персонал.

Когато по-голяма част от руските и всички африкански държави приеха Препоръката и започнаха да я прилагат активно, в Общото събрание на Световното правителство избухнаха ожесточени дебати. Точно в този период се говореха онези лоши неща за Теста и за доктор Спика. Много се ядосвах, когато четях репортажите за дебатите във вестник „Световни новини“. Когато присъствах като секретарка на доктор Спика на заседанията на Общото събрание, трябваше да седя и да слушам със собствените си уши личните обиди, на които бе изложен публично, явните клевети за мотивите му и съмненията както в неговата пълноценност като учен, така и в неговата честност и принципност. Много от обвинителите му бяха неприятни и очевидно неуравновесени хора. Но той нито веднъж не загуби самообладание. Просто взимаше думата и за кой ли път им доказваше, че Теста за КН в действителност показва по научен път буквално дали подложеният на Теста е нормален или ненормален, че резултатите могат да бъдат потвърдени и че всички психометристи ги признават. Така че привържениците на движението за забрана на Теста не можеха да направят нищо друго, освен да вдигнат лозунги за свобода и да

обвиняват доктор Спики и Психометричното бюро, че се опитват „да превърнат света в огромна лудница“. С непоколебимо твърд спокоен тон той им отвърщаше с въпрос, как си представят, че човек може да е „свободен“, ако не е психически здрав. Това, което наричаха свобода, можеше да е налудничавата система без каквато и да е връзка с действителността. Единственият начин да разберат истината бе да се подложат на теста. „Психическото здраве е свобода — казваше той. — Както е известно, цената на тази свобода е постоянната бдителност и за вечни времена ще имаме бдителния часови — Теста за КН. Само миналите през този тест могат да бъдат истински свободни!“

На това вече не можеха да отговорят нищо. Кой по-рано, кой по-късно — дори и делегати от щати, в които движението за забрана на Теста бе много активно, се подлагаха доброволно на тестване, за да докажат, че психическото им здраве съответства на изискванията за отговорните постове, които заемат. Онези, които минаваха успешно и запазваха длъжностите си, започваха да работят за повсеместното му приложение в родните си щати. Безредиците и демонстрациите, а и други прояви като подпалването на сградата на Парламента в Лондон, щата Англия (където се намираше Главната квартира на Северноевропейския КН център), бунтът във Ватикана и Чилийската водородна бомба, бяха дело на ненормални фанатици, които се ползваха с подкрепата на най-нестабилните елементи от простолудията. Тези фанатици, както посочиха доктор Спики и доктор Валтраут в своя меморандум до Президиума, преднамерено възбуждаха и използваха доказаната неуравновесеност в настроенятията на тълпата — груповата психоза. Единственият отговор на подобни симптоми на лудост от масов характер бе незабавното прилагане на Тестовата програма в размирните щати и действителното разгръщане на Програмата за приютите.

Впрочем доктор Спики сам реши да нарече центровете за придобиване на КН „приюти“. Той просто измъкна думата от речника на опонентите си, като каза: „Приют“ означава подслон, място за лечение. Нека изтрием печата на позора от думата „ненормален“, от думата „приют“, от съчетанието „приют за ненормални“! Така да бъде! Защото приютът е пристан на психическото здраве, място за лечение, където нервните намират успокоение, слабите стават силни, където пленниците на неадекватни оценки за действителността си връщат

свободата. Нека гордо употребяваме думата „приют“, нека работим за възстановяването на даденото ни от Бога психическо здраве, или да работим с другите, по-малко облагодетелствани от съдбата, за да им помогнем да възвърнат неотменното си право на психическо здраве. И нека над вратата на всеки приют по света бъде изписано с големи букви „ДОБРЕ ДОШЛИ!“

Това са думите му от великата му реч пред Генералната асамблея в деня, когато Президиумът утвърди Декрета за универсално прилагане на теста. Слушам собствения си запис на тази реч поне един-два пъти всяка година. Въпреки че от работа просто не ми остава време да се почувствам потисната, когато все пак изпитам нужда от някакъв стимулатор, си пускам единствено този запис. Така безотказно си връщам работоспособността и вдъхновението с желание да изпълнявам задълженията си.

Като се има предвид количеството работа, което трябваше да се свърши, тъй като тестовете продължаваха да пристигат с малко по-високи резултати от предвижданията на Психометричното бюро, Президиумът на Световното правителство свърши чудесна работа през двете години, докато се прилагаше Универсалният тест. За един доста дълъг период — почти шест месеца, резултатите видимо се стабилизираха, като данните на около половината тествани бяха над 50, а на другата половина — под 50. По онова време се смяташе, че ако четиридесет процента от психически здравите бъдат назначени като персонал в приютите, другите шейсет процента биха се справили с основните жизненонеобходими дейности като селскостопанското производство, енергетиката, транспорта и т.н. Съотношението обаче трябваше да се обърне, когато се установи, че над шейсет процента от психически здравите желаят да постъпят доброволно на работа в приютите, за да могат да бъдат заедно със своите близки. Създаде се обстановка на безпокойство за изпълнението на основните функционални дейности на планетата. Но още тогава се изработиха перспективни планове и програми за включване на стопанства, фабрики, енергийни централи и пр. в териториите на приютите и възлагане изпълнението на основни рутинни функции като рехабилитационна терапия по такъв начин, че приютите да се превърнат в самозадоволяващи се общности, ако това се окаже наложително. Това бе основна задача на президента Ким и той й

посвети цялото си време в рамките на мандата си. Събитията показаха колко мъдра е програмата му. Наистина беше мил и мъдър човек. Ясно си спомням деня, когато доктор Спикс дойде в службата и аз веднага разбрах, че се е случило нещо лошо. Не че някога се бе разстройвал или реагирал прекалено емоционално — просто пружиниращата му походка бе загубила в известна степен своята еластичност. В гласа му се усещаха слаби нотки на съжаление, когато каза: „Мери-Ан, за съжаление — лоши новини.“ И се усмихна, просто за да ме окуражи, защото знаеше колко напрегната е работата ни и в никакъв случай не искаше някой да получи шок, от който още при следващия тримесечен тест да се покачи показателят му.

— Президентът Ким — рече, и аз веднага разбрах, просто усетих, че не става дума за болест или смърт.

— Над 50 ли? — попитах, а той отвърна тихо и тъжно:

— 55.

Горкичкият президент Ким! В последните три месеца положи толкова усилия, а психическото му здраве непрекъснато се е влошавало! Тъжна новина, но полезно предупреждение. Още с въдворяването на президента Ким започнаха консултации на високо равнище. Бе взето решение тестът да бъде ежемесечен, вместо тримесечен, за хората на всички отговорни постове.

Още преди да се вземе това решение, всеобщите резултати бяха започнали да растат. Доктор Спикс обаче не се тревожеше. Той бе предвидил голямата вероятност за повишения ръст на резултатите по време на преходния период към Световното психическо здраве. Колкото повече намаляваше броят на психически здравите извън приютите, толкова повече растеше напрежението, с което работеха, и съвсем естествено бе да се очаква влошаване на състоянието им — също като на горкия президент Ким. По-късно, пак според неговите предвиждания, с увеличаване броя на преминалите оздравителния процес това напрежение щеше да намалее, а заедно с него и пренаселването на приютите, така че персоналът щеше да има повече време да работи върху индивидуалната терапия, което, от своя страна, щеше да доведе до увеличаване броя на изписаните. И накрая, когато оздравителният процес бъде напълно овладян, по света нямаше да останат никакви приюти. Всички ще са или психически здрави, или

излекувани, или „ненормални“, както обичаше да ги нарича доктор Спики.

Размириците в Австралия предизвикваха правителствена криза. Служителите на Психометричното бюро обвиниха австралийските оценители във фалшифициране на резултатите от теста, а това е практически невъзможно, тъй като всички компютри са свързани с Централната компютърна банка на Световното правителство в Киокук. Доктор Спики подозираше, че австралийските оценители са фалшифицирали самия тест и настоя самите те да бъдат незабавно тествани. И, естествено, след проверката излезе прав. Оказа се, че това е заговор и че подозрително ниските резултати от австралийските тестове са плод на прилагане на фалшив тест. Много от заговорниците показаха резултати над 80, когато бяха накарани насила да се подложат на истинския тест! Щатската управа в Канбера излезе крайно немарлива и недисциплинирана. Ако просто си бяха признали, всичко щеше да мине съвсем гладко. Но те изпаднаха в истерия, преместиха щатското си правителство в една овцевъдна ферма в Куийнсленд и се опитаха да се отцепят от Световното правителство. (Доктор Спики обясни, че това е типична масова психоза — бягство от действителността, последвано от психическо изтощение и аутистично самовглъбяване.) За нещастие изглежда дейността на Президиума бе парализирана. Австралия се отцепи един ден преди програмираната дата за месечния тест на президента и президиума, които вероятно са се страхували да не пренапрегнат своя КН чрез вземане на болезнени решения. Тъй че Психометричното бюро предложи да се справи със случая на доброволни начала.

Самият доктор Спики отлетя със самолета, който носеше водородните бомби, и участва активно в разпространението на информационните дипляни.

Никога не му е липсвала смелост.

След приключването на австралийския инцидент резултатите показаха, че по-голяма част от членовете на президиума, включително и президентът Синг, са били с коефициент над 50. Така се наложи Психометричното бюро да поеме временно техните функции. Подобна стъпка имаше смисъл дори и като дългосрочна мярка, защото всички проблеми, пред които се изправяше Световното правителство, бяха свързани с прилагането и оценяването резултатите от теста, обучение

на персонала и осигуряване на самозадоволяваща се организационна структура на всички приюти.

Лично за доктор Спики това означаваше, че като ръководител на Психометричното бюро трябва да изпълнява и длъжността временен президент на Съединените щати на Света. Като негова секретарка, длъжна съм да си го призная, изпитвах неописуемо чувство на гордост. Но той въобще не позволи това да се прояви в главозамайване.

А колко скромен беше само! Случваше се, когато ме представяше някому, да каже:

— Това е Мери-Ан, моята секретарка — и с леко примигване добавяше, — ако не беше тя, резултатът ми отдавна да е хвъркнал над 50!

Понякога световният КН се покачваше стремглаво и започвах да губя надежда. Веднъж седмичните показатели, които принтерът постоянно бълваше, показаха средна стойност 71. Тогава му казах:

— Докторе, в определени моменти вярвам, че целият свят се побърква!

Той обаче ми отговори така:

— Опитай се да възприемеш нещата от друг ъгъл, Мери-Ан. Да вземем хората в приютите — 3,1 милиарда пациенти и 1,8 милиарда персонал. И какво правят всички? Занимават се с оздравителна терапия в стопанствата и фабриките и през цялото време се стремят да си помагат взаимно за възстановяването на психическото си здраве. Преобладаващият реверсивен коефициент на нормалност в момента е много висок. Повечето хора са ненормални, така си е. Но те заслужават твоето възхищение. Те се борят за психическото си здраве. И ще победят, наистина ще победят!

А след това понижи глас и продължи да говори като на себе си, докато гледаше навън през прозореца и пружинираше на пръсти.

— Ако аз самият не вярвах в това, едва ли бих могъл да продължа. Знаех, че мисли за жена си.

Госпожа Спики бе показала резултат 88 още при първото всеобщо американско тестване. От години се намираше в териториалния приют на Лосанджелиската община.

Всеки, който все още си мисли, че доктор Спики не е бил честен, да си припомни това! Той се бе отказал от всичко заради своята вяра.

И дори когато всички приюти функционираха нормално, а борбата с епидемията в Южна Африка и глада в Тексас и Украйна приключи успешно, напрежението в работата на доктор Спики не спадна, защото с всеки изминат месец персоналът на Психометричното бюро ставаше все по-малоброен поради факта, че някой винаги се проваляше на месечния тест и заминаваше за Бетесда. Аз самата не успявах да задържа персонала в секретариата за повече от един-два месеца. При това ставаше все по-трудно да се намират заместници, защото младите хора попълваха като доброволци персонала на приютите, тъй като там животът бе по-лек и по-приятен, отколкото навън — с всички удобства, купища приятели и познати! Аз самата изпитвах благородна завист към тези момичета! Но действах според чувството си за дълг! В замяна на това обаче тук, в сградата на ООН или Психометричната кула, както бе преименувана доста отдавна, бе много по-спокойно. Твърде често по цели дни в сградата не се появяваше никой освен мен, с изключение на доктор Спики и, може би, чистачът Бил (резултатът му не мръдваше от 32, излизаше си така всяко тримесечие, като по часовник). Всички ресторанти бяха затворени, всъщност по-голямата част от Манхатън пустееше, но ние се забавлявахме, като си организирахме излети със студени закуски в Залата на Генералната асамблея. А пък от време на време ни звъняха от Буенос Айрес или от Рейкявик, за да искат съвет от доктор Спики в качеството му на временен президент, колкото да нарушат тишината на монотонното ни съществуване.

Но на миналия 8 ноември — никога не ще забравя тази дата — докато ми диктуваше текста за Референдума за световното икономическо развитие през следващата петилетка, доктор Спики внезапно спря и попита:

— Между другото, Мери-Ан, колко беше последният ти резултат?

Бяхме правили теста два дни преди това — на шести. Винаги го правехме в първия понеделник на месеца. Доктор Спики за нищо на света не би си помислил да направи изключение от Разпоредбите за всеобщото тестване само за себе си.

— Резултатът ми беше 12 — отвърнах, без дори да се замислям колко странно е, че ме пита точно той. И дори не че просто ме попита,

защото ние често си споделяхме резултатите, а че ме пита точно тогава, наред изпълнението на важна държавна задача.

— Чудесно — промълви той, като клатеше глава. — Ти си чудесна, нали?

— Винаги съм между 10 и 14 — отвърнах. — Това не е нищо ново, докторе.

— Някой ден — продължи той и на лицето му се появи онова изражение, с което произнесе великата си реч за приютите, — някой ден този наш свят ще бъде управляван от хора, които наистина ще имат качества за това. Хора, чийто КН ще бъде нула. Нула, Мери-Ан!

— Е, чак пък толкова, докторе — вметнах закачливо, напрежението в гласа му ме беше разтревожило, — дори вие не сте постигнали резултат, по-нисък от 3, пък и това май не се е случвало повече от година!

Той ме погледна така втренчено, сякаш не ме виждаше. Беше много странно.

— Някой ден — продължи по същия начин — никой на този свят няма да има коефициент, по-висок от 50. Някой ден никой на този свят няма да има коефициент, по-висок от 30! По-висок от 10! Терапията ще бъде усъвършенствана докрай! Лечението ще постигне целта си! Някой ден!

Продължи да ме гледа втренчено и попита:

— Знаеш ли колко е моят резултат от понеделник?

— 7 — опитах се да отгатна веднага. Последния път ми беше казал, че резултатът му е 7.

— 92 — съобщи ми той и аз се изсмях, защото ми се стори, че и той се смее. Винаги е демонстрирал живо чувство за хумор. Но си помислих, че наистина трябва да довършим Плана за световното икономическо развитие и през смях казах:

— Шегата ви е доста неуместна, докторе!

— 92 — продължи той, — а ти не ми вярваш, Мери-Ан. Но това е заради пъпеша.

— Какъв пъпеш, докторе? — едва успях да го попитам и той вече беше скочил през бюрото и се опитваше да ми прегризе гърлото.

Приложих му една хватка от джудо и викнах на чистача Бил да дойде. След това повиках роболинейка, за да откара доктор Спики в приюта Бетесда.

Това се случи преди шест месеца. Всяка събота ходя на свиждане при доктор Спики. Тъжна картина. Настанен е в отделението „Маклийн“ — за агресивни, и всеки път щом ме види, започва да крещи така, че от устата му се разхвърчава пяна. Но аз не приемам това като лично отношение. С усъвършенстване на методите за лечение и той ще бъде излекуван напълно. Междувременно аз продължавам да работя. Бил поддържа чистотата по етажите, а пък аз ръководя Световното правителство.

Не е чак толкова трудно, колкото си представяте.

МАЙКЪЛ КАСЪТ

СТРАННО ВЪОДУШЕВЛЕНИЕ

Беше съобщение. Върху последната страница на „Куриер ситизън“ — вестника, издаван в родния ми град, който все още получавах. Д-р Хюстъд излизаше в пенсия и в негова чест давах банкет в заведението на Буена Виста. Сред поканените бяха кметът, училищният директор и другите двама лекари-интернисти, които вече две десетилетия полагаха грижи за здравето на града.

Присъстваха, естествено, и Мили — съпругата на д-р Хюстъд; най-големият им син Кийт, понастоящем прокурор на Милуоки; синът им Дейвид, местен бизнесмен (това беше журналистическа любезност — Дейвид Хюстъд, синът на лекаря, всъщност работеше на монтажната линия във фабриката за хартиени кесии. Как бе успял да се ожени за Лесли Кийлн, така и нямаше да узная; и синът им Гари, разбира се, „който живее у дома“.

Който живее у дома.

Пътуването беше извън графика ми. В понеделник имах среща по делото в Чикаго. Но докато сменях самолета в Денвър — между полетите имаше едночасова пауза, — потънах в размисли за Гари Хюстъд и за един въпрос, който синът ми беше задал предишната вечер. В рамките на този час се разрази неочаквана зимна буря откъм езерото Мичиган и предизвика отлагането на всички полети до Чикаго и в източна посока. После разбрах от разговор със службата ми, че разглеждането на делото е отложено чак за след празниците. Няма да повярвате колко малко бях изненадан.

И твърде скоро полетът, който трябваше да ме отнесе в Чикаго, ме доведе в Минеаполис, в 6 часа сутринта. Три часа по-късно, под ослепителния сребрист блясък на градската водна кула, пресякох реката и влязох в Буена Виста.

Беше петък, работен ден, и аз се провирах през онова, което минаваше за час пик по Главната улица, отбелязвах промените, чувствах се у дома, независимо от факта, че си бях тръгнал завинаги

оттук преди цели петнадесет години. Ето го бара на Ларк, където чествах завършването на гимназията, като погълнах цяла кана „Бъд“ и после го изповръщах по задната седалка на „Темпест“-а на Ренди Баучър. Ето го клуба „Елкс“, където на летните танцови забави в сряда вечер се запознах с момичетата на Минесота, чието желание за френска любов беше правопрпорционално на погълнатото от тях питие. Ето я старата гимназия, където бях удостоен с титлата — „Най-вероятно да стане Порочен Общински Адвокат“. Сега тези места не ме привличаха, но добре си бяха свършили работата — имах навика да употребявам умерено кокаин, имах жена и любовница, имах и дипломатическо куфарче „Кендоти“, пълно с юридически документи. Това, което ми липсваше, беше причината да съм тук.

Определено не можех да си отида вкъщи — при родителите ми, които, неосведомени за появата ми в града, щяха да бъдат или извън къщи, или там, но преизпълнени с неприятни въпроси. Беше твърде студено, за да се мотая по уличните ъгли, а фучащият откъм реката вятър обещаваще още сняг и ме накара да пропъдя евентуалните си мъгляви намерения да покарам из околността. Затова просто продължих по Главната улица, завих надясно по „Хъдсън“ и минах покрай окайващо занемарената католическа църква „Св. Николас“. „Куриер ситизън“ бе оповестил, че старата църква подлежи на събаряне, за да бъде построена нова край автострадата.

Като продължих по „Хъдсън“, минах покрай старата част на града, стигнах пресечката на „Хъдсън“ с „Девета улица“, после завих по „Девета“ до „Хил“ и установих, че без да мисля, се движех по същия път, по който в продължение на осем години бях вървял пеша до училище. Когато стигнах до пресечката на „Девета“ с „Хил“, спрях и паркирах.

Слънцето се бе издигнало високо както обикновено за тази ширина и за този сезон, но въпреки това едва огряваше хълма. Свалих прозореца и усетих дъха на снега във въздуха.

Докоснах снега. И внезапно разбрах защо съм тук.

Като излязох навън, съсипах калифорнийските си обувки в солта, насипана по улицата. На всичкото отгоре, докато прескачах купчина събран сняг, за да достигна до относително чистия тротоар, намокрих краката си. Напразно потрепвайки, закрачих нагоре по хълма. След малко пред мен се изпречи масивната, разгърната двуетажна сграда с

плувен басейн, построена в стила на епохата на Маккарти. Това бе домът на Хюстъд — все още един от най-хубавите в хубавата Буена Висша, независимо от разрастването на скъпия квартал отвъд хълма в продължение на двадесетина години. Имаше го и предишния изглед към града, сега затулен — може би умишлено? — от ред борове. Минах покрай по-малката къща от сглобяеми елементи на Дейвид и Лесли Хюстъд, построена върху земя, дадена им, разбира се, от Доктора. За миг ме завладя надеждата неочаквано да срещна Лесли. Страхотен сценарий — разочарованият, напълнял съпруг е на работа във фабриката, досадните деца са на училище..., прекрасната Лесли е още стройна и ако не друго, поне е по-привлекателна на тридесет, отколкото на седемнадесет години. Този път тя няма да ме затрудни. Но въпреки пушека, който се виеше от комина, по-малката къща на Хюстъд изглеждаше пуста. Зимно време тук е така. Все още не бях видял жива душа по улиците, а минаха само две коли.

Разсейвах се. Намерих алеята за коли, водеща към къщата на Приятеля, и тръгнах по нея.

Поколебах се, преди да направя последните няколко крачки. Не се бях обаждал, нито писал, нито дори бях говорил с член от семейство Хюстъд, откакто случайно бях срещнал Лесли в супермаркета преди три години. А това, че хората в малките градове са някак особено настроени към прошка, когато става дума за блудни синове, е просто мит — тези хора бяха известни с факта, че изпитват злоба поне тридесетина години.

Пътечката беше така грижовно почистена, както и алеята. Големият гараж за три коли беше отворен и един сив пикап бе единственият му обитател. Ами ако са излезли? Ами ако няма никой?

Глупава мисъл. Гари винаги си е вкъщи.

Позвъних на вратата. Противно на всички други къщи, в които съм живял или които съм посещавал през дванайсетте ми години в Буена Виста, звънецът на къщата на Хюстъд наистина работеше. Но независимо от приглушения звън, изглежда нямаше никакъв ефект.

Около пет секунди обмислях дали да си тръгна. Човек трябва да отдава на непреодолимите импулси повече от пет секунди време и едно натискане на звънеца. Позвъних отново.

— Идвам, идвам! — почти веднага отговори женски глас. Чух да се отваря вътрешна врата, отбелязах звука от шумни стъпки, видях как

някой придръпва външната врата.

— Да? — беше г-жа Хюстъд, лъчезарна, по панталони и пуловер.

Преди да успее да отговори, тя вдигна пръст, сякаш да улесни паметта си.

— Джеф Крамер?

— Г-жа Хюстъд.

— Хм. Не съм ли виждала снимката ти във вестника преди известно време?

Това „известно време“ беше около две години — споменаваше се някакъв прословут съдебен процес, в който бях въвличен. Статията се позоваваше на баща ми като доброжелателен, но твърде неточен източник.

— Знаете как е — всеки може да си види снимката в „Куриер“, ако поживее достатъчно дълго.

Тя се засмя. Беше много хубава жена дори и на шейсет.

— Какво, за Бога, правиш тук? — после за миг се замисли. — Беше в класа на Гари.

— Да. Просто дойдох в града... и видях съобщението за пенсионирането на Доктора,... а не съм виждал Гари толкова отдавна, че си помислих... — бръщолевех аз.

— Влизай — отвърна тя. — Сигурно мръзнеш тук отдавна. — А през рамо извика: — Гари!

Последвах я в гостната, която излъчваше уютна топлина. Имаше испанско кресло за Доктора, кушетка за госпожата. Дистанционното устройство за телевизора лежеше на масичката сред бъркотия от списания „Лейдиз хоум“, „Нашънъл джиографик“, „Форчънз“. Библиотеката съдържаше, или поне така изглеждаше, събраната поредица съкратени романи „Рийдърс Дайджест“, няколко от ранните на Лъдълмс и най-новия на Джудит Кранц. А на една полица учудващо бяха наредени един до друг Луис, Ивлин Уо, Фленъри О'Конър, Томас Мъртън. На тъмните стени, покрити с дървена ламперия, висяха снимки на семейството. Включително и на Гари.

— Почакай тук, ако обичаш — каза г-жа Хюстъд. — Гари! Имаш посетител! — От изненадата в гласа ѝ ставаше ясно, че това беше фраза, която не се употребява често. Чух как изтича нагоре по стълбите.

Тогава последва тупкането... Стъпките на чудовището Франкенщайн.

Последният път, когато видях Гари, беше преди цяла вечност — в отминалите дни, когато семейство Хюстъд все още посещаваше църковната служба в 8:30, а семейство Крамер — в десет часа. (Благодарение на традицията на католическите семейства да се придържат към определена служба се срещаме в църквата, но дори и тогава не си бяхме разменяли повече от няколко думи в продължение на две-три години.) Сигурно е било пролет, по времето на онези ужасяващо дълги проповеди за мъките Христови, четени от точно толкова ужасяващия отец Боб (който държеше да прочете всеки отделен отговор и да изпее всеки отделен стих), които продължаваха до толкова късно, че ставаха причина за сблъсъка между въодушевените посетители от 8:30 и пристигащите слушатели на литургията в десет. Чаках отзад, когато видях как Гари, който си тръгваше, болезнено се измъкна от пейката и закуцука по пътеката, като се подпираше с ръка по стената, а скъсеният му крак тупкаше подобно на дървената протеза на Дългия Джон Силвър или на Франкенщайн.

Сега вратата се отвори и той се появи — бледен, много слаб, оплешивяващ, в крак със злочестата традиция на семейството.

Гари изглеждаше като петдесетгодишен нездрав човек.

— Здравей — каза ми.

— Здравей, Гари. Не зная дали ме помниш...

— Хайде, Крамер! Разбира се, че те помня! — Раздразнението е неоценен източник на младост. Докато говореше, от гърба му се смъкнаха двацет години. — Какво искаш?

— Гари, хубава работа! — г-жа Хюстъд се обърна и към двама ни. — Като че ли имаме посетители всеки ден.

Кокалчетата му побеляха върху бастуна и аз за миг се уплаших, че ще го метне по мене. Но той се повдигна само за да посочи кушетката:

— Хайде. Сядай.

— Защо ли да не донеса малко чай — отбеляза г-жа Хюстъд, като пропусна въпросителната и ни остави сами.

— Живееш в Калифорния — каза Гари най-после — с всичките онези земетресения там.

— Стават от време на време. Все още не са катастрофални, благодаря на Бога. (Откога съм започнал да използвам точно този израз?).

— Четох нещо във вестника... Спечелил си съдебно дело срещу оня, дето сложил бомба в клиниката за аборти.

Значи неговият свят се простира и отвъд външната врата. Повечето от старите ми приятели от гимназията едва знаеха, че съм напуснал града.

— Да — отвърнах, внезапно притеснен. — Май че за адвокатата не съществува понятието лоша популярност.

— Май. — Не ме гледаше. Изглежда бе изцяло погълнат от себе си... Толкова изцяло, че се запитах дали и очите му не са му изневерили,... когато се прокашля и продължи с усмивка. — Какво ли би казала сестра Клерънтайн, ако знаеше, че защитавах аборта?

— Исусе, Марийо и Йосифе, простете му! — похвално имитирах старухата и успях да изтръгна зъбата усмивка от Гари. Толкова тихо беше, че се чуваше как снежинките падат по покрива. — Е... как я караш?

— Още съм тук.

Прочистих гърлото си. Какво толкова се бавеше г-жа Хюстъд с проклетия чай?

— Много често ли мислиш за онова?

— Да мисля за кое?

— За злополуката.

— Каква злополука?

— На игрището... — спрях се. Очевидно това беше погрешната стъпка. Също така очевидно бе, че няма правилна. — Спомням си, че стана злополука — продължих, като му дадох възможност да кимне утвърдително — на игрището при „Св. Николас“ — чувах как собствените ми думи проникват в стаята — и ти се нарани.

Г-жа Хюстъд с изключителна точност избра точно този момент, за да ни донесе чая.

— Мамо — попита Гари, докато г-жа Хюстъд ми подаваше чашата, — спомняш ли си някаква злополука, която ми се е случила? — И без да изчака отговора, продължи — Май че тя ме превърна в инвалид?

Тя клатеше глава и всячески се опитваше да не ме поглежда:

— Дори и да е имало, не виждам какъв е смисълът да говорите за нея по този начин.

— Съжалявам — казах. — Не дойдох, за да говорим за това. — За жалост, точно за това бях дошъл да говорим. — Просто исках само да се обадя и да ви кажа „здравейте“.

— Да — каза Гари. — Здравей. — И стана. Станах и аз.

— Май е по-добре да си тръгвам.

* * *

С ГАРИ СЕ СРЕЦНАХМЕ за първи път, когато и двамата бяхме осемгодишни. Бяхме последният клас момчета от църковния хор на „Св. Николас“, който трябваше да понесе агониите от изучаването на литургиите на латински, и първият, който заряза латинския. Цялата ни мнемотехника, например „тантрум деърго“^[1] вместо „тантум ерго“, „кюриъс илейшън“^[2] вместо „кирие елейсон“^[3] отиде напразно.

Трябва да се отбележи, че отменянето на литургията на латински беше единствената забележителна отстъпка, направена от „Св. Николас“ в името на либерализацията. Това беше, в края на краищата, Уисконсин — щатът на Джо Маккарти. Фактът, че добрият сенатор бе избледнял на политическата сцена преди десет години, нищо не означаваше — това нямаше да доведе до отслабване на нашата бдителност към половото възпитание в училищата, или към флуора във водата, или към ужасната Маделин Мъри О’Хеър, или към някое друго преображение на Сатаната, например това, известно през двадесети век е прозвището „международен комунизъм“. Измъчваха свещеници в Китай. В Русия църквите бяха превърнати в конюшни. Не минаваше и ден, без да чуем за червени зверства в Югоизточна Азия. Живеехме с постоянното убеждение, че ядрените ракети на Съветския съюз са насочени така, че да разрушат Минеаполис и да осъдят оцелелите в крайградските райони на живот в атеистично робство и грях. Верността и лукавството са мечът и щитът на праведните, а ние бяхме най-верните и най-лукавите — Гари и аз. Синът на лекаря и синът на адвоката. Отлични ученици, момчета от църковния хор. Бъдещи жреци, които ще издържат на мъчения. И, разбира се, чудесни приятели.

Това стана един ден през март в „Св. Николас“. Бяхме на игрището по време на безкрайната обедна почивка. Асфалтовият двор беше разграбен на квадрати със специфични за всеки випуск тревни площи, границите на всеки квадрат бяха така точно определени и така яростно защитавани, както бяха и границите на Балканите в Европа в началото на века. Ние, бъдещите осмокласници, не се отделяхме от нашия сектор на втория ред с уредите и обраслата с бръшлян сграда, и съзерцавахме все още заетите територии, в които влизаше част от бейзболното игрище, с хладнокръвното убеждение, че след време ще ги наследим и ще станем господари на целия свят.

Мотаехме се по уредите, по едно от онези огромни сиви метални съоръжения, чиито крака са потънали в бетона, с висока люлка, запоена в единия край. В най-добрия случай това съоръжение за игра би трябвало да принадлежи на четвъртокласници или петокласници, но те бяха запокитени в дъното на двора (където тормозеха по-малките от тях) и ние се забавлявахме между игрите на „тъч-футбол“ и „дожд-бол“, като изпълнявахме акробатични номера по лостовете... Скачахме например от върха на люлката и стремително се преобръщахме в спирала, катерехме се до върха по самата люлка — постижение, което не е за пренебрегване, вкопчвахме се в кожената люлка и най-накрая се хвърляхме във въздуха, където ни очакваше незабравим полет.

Гари се изкачи по стълбичката, а Ръсел Дженсън му подаде люлката. Бях точно зад него. Това бе един съвсем обикновен миг — Само няколко секунди. Когато Гари протегна ръце към люлката, го сръгах. Блъснах го. Веднага разбрах, че съм стигнал твърде далеч, без да знам защо го направих.

Не можа да се хване за люлката. Опита се да се добере до пръчките отстрани, но не успя. И се строполи право на земята.

Той падна на гърба си с такъв тъп звук — помислих, че е умрял. Очаквах да видя кръв под главата му,... но той се изправи! Очевидно с болка, с препълнени от сълзи очи, той се изправи.

— О, човече!

Това беше всичко, което каза, като ме гледаше. Сестра Мери Лорънс вече тичаше към него и го поведе към клиниката на баща му.

* * *

Реших да спестя на родителите си едно изненадващо посещение и се регистрирах в Шести мотел близо до автострадата. Населението на Буена Виста бе нараснало на шест хиляди, но от тях познавах може би по-малко от стотина. Убеден бях, че никой от тях не можеше да бъде срещнат поне на миля около Шести мотел.

Веднъж влязъл в стаята си, веднага взех телефона и се обадох на Даян.

— Къде си? — попита ме тя.

Можех да я излъжа и да кажа Чикаго, но ако искаше, тя щеше лесно да провери. Ако я интересувах.

— В Буена Виста — отвърнах.

— Какво стана с Чикаго? — тя беше от онези сладкодумни момичета от Минесота и познаваше мястото. Разказах ѝ за промяната на времето и отменянето на полетите.

— О! Как са родителите ти?

— Не съм ги виждал още.

— Къде си?

— В мотела.

— Джеф,... всичко наред ли е?

Нещата не бяха наред от известно време, както и двамата знаехме.

— Да. Времето е отвратително. Как е Ной?

— Добре е. В задния двор е. Да го повикам ли?

— Остави го да си играе. — Той сигурно щеше да задава други обезпокояващи въпроси. Достатъчно трудно ми беше да се справям с единия от тях. — Ще ти се обадя по-късно, става ли?

— Става.

— Обичаш ли ме?

— Обичам те.

Тя затвори. Представих си я как се извъръща към слънцето, на две хиляди мили оттук, с намръщено лице.

Вероятно беше един часа следобед по централното стандартно време и навън вече започваше да се здрачава. Сетих се, че съм спал може би два часа за последните тридесет и си легнах.

* * *

Всъщност никога не сме били добри приятели. Първо, Гари беше от едно от старите семейства в Буена Виста; моите хора в сравнение с тях бяха от новодошлите. Той познаваше всички и всички го познаваха. Когато избираха членовете на училищния патрул, Гари му стана капитан. (Независимо от факта, че в академично отношение му бях равен — обявеният критерий за съставяне на командата беше добрият успех — аз дори не бях избран). Когато им трябваше някое представително момче да прочете на глас в училище коледната драматизация, избираха Гари. Аз бях заместникът. Ако имаше да се получава тлъст кокал, Гари го получаваше. А аз автоматически ставах втори.

Дори и тогава знаех, че наранените ми чувства биха се сторили напълно неоснователни на много други — в края на краищата, други момчета и момичета биха били щастливи, ако можеха да са втори. И аз го знаех. Но според разбирането ми за правилата в живота (а те са в Евангелието, както ни учеха в „Св. Николас“), би трябвало да получавам някои от бляговете. Очаквах ги там, където тези други момчета и момичета не ги очакваха — това беше и причината за яда ми. Затова и моята омраза към Гари Хюстъд растеше.

В отговор на почувстваната от мен несправедливост на играта сам промених правилата ѝ. Докато поддържах стабилния си отличен успех и цялостното си поведение в клас, започнах да подкопавам духа на правилата. Започнах да ругая. Взех да ставам известен със своя сарказъм, да оспорвам фактите, изречени от монахините, макар че го правех учтиво, много учтиво. Пушех и разглеждах прегънат през средата „Плейбой“ заедно с Ерик Торсън — седмокласният представител на Принца на Мрака според сестра Клерънтайн — и не отричах появилия се слух за това. И никога не пропусках случай да подлея вода на Гари.

И знаете ли? Това даваше магически резултати. Бях избран да се изправа срещу страховитите деца от държавното училище на викторината по правопис в Буена Виста. Започнах да обявявам сутрешните съобщения по училищната радиоуредба. Станах осмокласният капитан на училищния патрул... Само като им давах ясно да разберат, че мога да живея и без това.

Най-хубавото от всичко бе, че внезапното ми издигане бе съчетано с необяснимия упадък на Гари Хюстъд. Беше се върнал на

училище само няколко дена след злополуката. Контузиите бяха мозъчно сътресение и няколко ожулвания — за късмет нищо не си беше счупил.

Но в началото на май, месец по-късно, започна да отсъства от училище. Не се тревожех от отсъствията, а тържествувах, защото Гари го нямаше наоколо, аз бях неоспоримият носител на титлата „доброто дете“ в цялото училище. И докато дните ставаха по-дълги и по-топли и приближаваше лятната свобода, никой от нас нищо не разбра за Гари нито от г-жа Хюстъд на сутрешните литургии, нито от разговорите на съпруга ѝ със сестра Клерънтайн, когато взеха учебниците му от класната стая.

Гари не дойде на годишните изпити. През юни, вече месец, откакто бяхме във ваканция, подочух майка да казва на баща ми за ужасното нещо, което се е случило с Гари Хюстъд — рак на гръбначния стълб.

* * *

Когато се събудих, беше събота следобед. Умирах от глад, затова се облякох и отидох в отсрещното ново заведение „Денис“ — ново за мене, което означава, че не е съществувало преди петнадесет години. Когато се върнах в стаята си, отново звъннах на Даян.

— Безпокоя се за тебе — каза ми тя.

— Проспал към последните двадесетина часа.

— Изглежда е здравословно.

— Имах нужда от това.

— Обади ли се на родителите си?

— Не — отвърнах. Почувствах началото на труден разговор и добавих, — но довечера ще го направя.

— Какво ще им кажеш?

— Ще ги излъжа нещо.

— Прави само това, което умееш. — След като ме остави да го преглътна, каза: — Ще се връщаш ли вкъщи?

— В понеделник.

— Много е странно, Джеф. Да не се е случило нещо?

— Не мисля — за първи път от години казвах истината. — Ще разбере след ден-два. Още ли ме обичаш?

— Обичам те.

Една от странните модификации на католическата вяра, родена през 60-те (по-лоша и от литургията с акомпанимент на китара) — това беше появата на службите в събота вечерта, които се „брояха“ за неделни. В гимназията и в колежа ми се струваше, че това беше най-сполучливото изобретение след създаването на портативния сешоар, тъй като ти позволяваше да се отдадеш на покварна нощ с чувството на облекчение, че си отхвърлил едно задължение от пътя си... със съзнанието, че няма нужда да ставаш рано в неделя сутринта.

Нямах планове за вечерта. Изобщо нямах никакви планове. Но исках да отида на литургията в събота вечерта.

(Семейството ми се беше поддало на нововъведението, поне през летните месеци. Но сега беше студена декемврийска събота — имах навика да наричам такова време главоболно — и родителите ми положително се бяха върнали към стария си навик да ходят на църква в десет часа в неделя сутринта и да закусват навън. Нямахше вероятност да ги срещна в „Св. Николас“.)

Беше пет, а вече се бе стъмнило преди час. Седнах отзад, притиснат до някаква набита девойка, която едва разпознах. Службата не беше нищо особено и само ми припомни специалитетите на отец Боб от младостта ми. Като ученици в „Св. Николас“ ежедневно присъствахме на литургията и кратките проповеди бяха специално скроени за нас. Те съдържаха много мъченици, много разпъвания на кръст с краката нагоре, обикновено в случаи на съпротива срещу грехове и порочност. Онова, което всъщност изобщо научих от тези истории, е, че за сериозния католик историята, в която всички умират, е история с щастлив край.

След „Върви в мир“ и заключителното изпълнение на „Кимбая“ се понесох навън с тълпата, която сякаш се изпари в нощта. Може би търсех някой познат, не зная. Но се помотах достатъчно дълго, за да видя, че сивият пикап на Хюстъд е паркиран в зоната за инвалиди... и че някой помагаше на Гари, седнал в инвалидната си количка, да излезе от църквата.

Втурнах се нататък.

— Нека аз!

Страхувах се, че Докторът или още по-лошо — братът Дейвид — придържа вратата, но се оказа, че е непознат.

— Държиш ли? — попита той.

— Да — отвърнах, въпреки че Гари ме изгледа подозрително. Когато неговият самарянин си бе отишъл, попитах:

— Съвсем сам ли си?

— Мога да шофирам.

Той подкара сам количката си към пикапа. Опитах се да отворя страничната врата, докато Гари нещо слезе от бордюра и заобиколи до задната рампа. Отвори вратата, после натисна някакъв ключ, платформата се повдигна със стола така, че можеше да влезе в колата. Тогава каза:

— Ако наистина искаш да направиш нещо, сгъни стола.

Това ми отне десетина минути, докато той в същото време с труд се придържа към специално пригоденото за него шофьорско място. Най-накрая успях да сгъна и прибера стола, затворих вратата и заобиколих отпред.

Не беше запалил двигателя.

— Какво правиш?

— Само се опитвам да помогна.

— С мене.

— Не зная. Предполагам, исках да поговорим.

Започна да казва нещо, замисли се и отново започна.

— Какво ще ми кажеш? И защо сега? — отново се поколеба. — Бяхме дванадесетгодишни!

— Дойдох да се извиня.

— Няма да проявиш лош вкус да ми се извиняваш за факта, че си здрав и имаш успех, а аз съм предизвикващ състрадание инвалид.

— Не — отвърнах, — искам да ми простиш, че те направих инвалид. Тогава вече запали мотора.

— Няма защо да те слушам. Ти си се побъркал.

— Аз го направих, Гари. — Кимнах с глава към училището и игрището отвъд улицата. — Изблъсках те от люлката...

— И какво от това! И какво... — внезапният му вик бе вик на пълна разруха. Изтръгна ключа от таблото и се обърна към мене. — Влизай!

Влязох. Седяхме там във влажна, смразяваща тишина.

— Значи ти ме блъсна — промълви той. — Знаех го. Знам също, че това няма нищо общо с онова, което ми се случи.

— Но аз исках да паднеш. Исках да се разболееш. Исках да си мъртъв.

Изразът на лицето му ми беше познат — същият, който имам по летищата, когато искам да държа настрана досадниците.

— Това е глупост. Изминаваш целия този път, след всичкото това време... само за да ме накараш да чуя твоята изповед. — Понечи да включи на скорост. — Защо не поговориш с някой свещеник?

— Вече не разговарям със свещеници.

— Може би трябва да започнеш!

Викът му захвърли и двама ни в тишина. Разбрах колко неловко е всичко това за него. И за мене беше същото.

— Гари, извинявай.

Той спря мотора.

— Джеф, нещо е станало с тебе.

— Да.

Бог да го благослови. Всъщност се опитваше да ми помогне.

— Пари?

— Не.

— Наркотици?

— Не. Искам да кажа, че нямам проблеми с тях. Отказвал съм се на няколко пъти.

— Какво е тогава?

— Имам син на име Ной. На пет години е. Миналата седмица, когато го слагах да си легне, си говорихме и той ми зададе един въпрос. А аз не знаех отговора.

— Сигурно децата задават много въпроси...

— Попита ме: „Татко, кой е Бог?“ А аз не знаех какво да му кажа. Дълго време, или поне така ми се стори, Гари не отговори.

Наоколо Буена Виста се подготвяше за съботната вечер. Щеше пак да вали сняг.

— Бог е животът — промълви най-накрая. — Той е твоят живот и животът на Ной, и моят живот, и животът на онова дърво, и животът на слънцето. Ако можеш да приемеш това, ако можеш да повярваш, всичко е... по-лесно. — Прочисти гърлото си. — Джеф, би ли си разменил мястото с моето? Не отговаряй! Не би го направил. Гледаш

ме и си мислиш: „Боже, ето един приятел, който е на тридесет и две и никога не е целувал момиче или офейквал от къщи.“ Не съм напуснал Буена Виста, откакто бях на тринадесет, а тогава отидох само до болницата „Св. Пол“. Вероятно няма да съм жив след десет години. Понякога това е повече, отколкото мога да понеса.

Но не познавам никакъв друг начин на живот. Никой не познава друг начин на живот. Може би щеше да е по-лошо, ако се бях разболял на двадесет... Но бях момче. Играех си в задния двор. Карах колело. Предполагам. Трудно е да си спомня.

Сякаш винаги съм бил такъв. Но зная, че няма винаги да бъда такъв. Някой ден няма да мога да стана от леглото. И след това просто ще престана. Очите ми ще се затворят. Ще заспя.

Но няма да съм сам. Никога не съм сам, защото дори и в разгара на зимата Господ е около мене. Той е вятърът. Той е снегът. Той е къщата. Той е болката, която изпитвам винаги, когато искам да се движа.

Някой ден ще заспя. Но, обзалагам се, ще сънувам красиви сънища. Лицето му блестеше, но не от сълзи. Изглеждаше така, сякаш бе обзет от спокойствие, което никога не ще позная.

— Ще се справиш ли? — попита ме.

— Мисля, че да.

— Кажу ми, че когато е добре, когато обича — това е Бог.

И после потегли.

ИЗВЪРВЯХ ЦЕЛИЯ път нагоре по „Девета улица“ покрай дома на Хюстъд до съседното място, където живееха родителите ми.

Беше тъмно и лампите бяха запалени. Въпреки че можех просто да отида до вратата и да вляза, опитах се да си представя какво правеха — сигурно вечеряха, татко гледаше хоккейния мач, мама четеше или говореше по телефона. Питам се дали Даян им се беше обадила и им беше казала, че се спотайвам из града. Може би надничаха иззад пердетата и се чудеха дали онази смъртно хуманоидна сянка измежду дърветата не е техният син.

А какъв пък син! Отгоре-отгоре погледнато, не съм лош човек. Винаги съм имал работа. Никога не са ме арестували. Имах успехи и като юрист, и като съпруг, и като баща. Но съм такъв човек, от който забременява не само жена му, но и приятелката му. И който хладнокръвно плаща за аборта на приятелката си и после отново

продължава да си играе със своя подскачащ в скута син. И не чувства нищо. *Нищо*. Понякога се чувствах като в обвивка, само като във формата на човешко същество. Ако някой ме порежеше, нямаше да потече кръв.

Но внезапно, подобно на падаща мъгла, всичко започна да се отдалечава. Колежът, фирмата, Даян, Ной, приятелката. Виждах собствения си дом, но въпреки това очевидно не можех да го достигна. Втурнах се да тичам, но се спънах в тъмнината — ожулих си ръцете и лицето и скъсах панталона си на коляното, нещо, което не бях правил от времената на игрището при „Св. Николас“.

Върнах се надолу по хълма до църквата. Колата беше там, а очаквах да е изчезнала. Когато се прибрах в мотела, звъннах вкъщи. Нямаше автомат, нямаше отговор, само звъненето се чуваше.

Но от коляното ми течеше кръв. Слава Богу.

На следващата сутрин, неделя, напуснах мотела, като платих в брой. Забавно ми беше да разбера, че двата дена в мотела на Буена Виста все още струват по-малко от някои от обедите ми. Очевидно служителят се забавляваше от факта, че носех скъсани панталони.

Когато стигнах до църквата, литургията беше в разгара си. Родителите ми бяха там — открих колата на баща ми, паркирана на обичайното място. Но не влязох вътре. В края на краищата бях изпълнил задълженията си предишната вечер. Затова пресякох улицата по посока на училището. Игрището беше заградено, но не беше заключено. Отворих вратата и влязох.

Там беше и Гари, увит поради студа, с бастун в ръка, седнал на стъпалата на люлката. Не бях забелязал, че е паркирал колата си отзад.

— Не се изненадваш да ме видиш тук, нали? — попита.

— Не — отвърнах. — Исках да дойдеш.

— Какво трябва да значи това?

— Това, което исках да ти кажа, това, което исках да ти призная, е, че мечтите ми се сбъдват.

— Хайде, пак почваме...

— Тук си, нали? — нямаше какво да ми отговори. — Когато бях в колежа — продължих, — исках да имам момичето на най-добрия си приятел. Исках я със страст. Взеха го войник. Предполагаше се, че военната повинност е отменена, но него го взеха. И аз се ожених за момичето.

Въртях се на лоста. Уредите бяха боядисвани и пребоядисвани, а натискът от хиляди детски крака беше изкривил стъпалата; все пак, всичко си беше същото.

— Искях да стана адвокат, но не се учех достатъчно. Явих се на изпитите за юридическия факултет и не успях... Тогава едно от момчетата, точно преди мене, се разболя от мономания и трябваше да отпадне, а аз влязох.

Мисля, че в този момент той се страхуваше от мене. Е, и аз бих се страхувал.

— Винаги, когато исках да преспя с някоя от моите секретарки вкъщи, извикваха жена ми извън града. Когато исках пари — не казвам, когато имах нужда, — те се появяваха отнякъде.

Сега стоях пред него.

— Всичко ще бъде наред — казах кротко като го повдигнах. Стори ми се, че е по-лек от Ной.

Изкачихме се по стъпалата. Гари и аз. Не се съпротивляваше, а по-скоро съзерцаваше игрището, училището, кулата на „Св. Николас“.

Може би бе магия, може би — късмет. Може би това е силата на молитвата. Може би бях просто, както каза Гари, побъркан. Но доказателствата бяха навсякъде, във всеки миг от живота ми — поне от мига, в който Гари се нарани.

Затворих очи и задържах дъха си, и като прегърнах здраво Гари, паднах по гръб от люлката.

* * *

Стоварих се отгоре му и му изкарах въздуха. За миг нито един от нас не помръдна. После той ме изтърколи настрана и се изправи.

— Добре ли си?

— Добре съм — отговорих. — Подай ми бастуна. — С него се придърпах до стълбите на люлката.

— Трябва да повикам някого.

— Трябва да се качиш на самолета и да се върнеш в Калифорния — казах. — Отивай си вкъщи.

— Какво стана?

— *Мисля, че току-що се изповяда.*

Той се отдалечи несигурно, но с растящ ентузиазъм. На улицата се спря и помахна с ръка. Отвърнах му. Подхвърли ключовете на колата в ръката си, сякаш да провери тежината им. И после отмина.

Джеф, би ли си разменил мястото с моето?

* * *

Постоях на стъпалата и се питах кога ли ще започна да чувствам болката, яростта от несправедливостта на всичко това, страха от ужасите, които ме очакват, и все пак знаех, че точно от това имам нужда. А Гари е онова, от което Даян и Ной имат нужда. Докато небето притъмняваше и първите кротки снежинки започваха да падат, установих, че съм далече от гнева, че отчаянието съвсем не е наблизо, а всъщност ме изпълваше странно въодушевление.

---

[1] — ето, прихващат ме. ↑

[2] — странно въодушевление. ↑

[3] — Господи, помилуй! ↑

РОБЪРТ СИЛВЪРБЪРГ ИЗБОРИ

Лойд Янсен пристигна в града с хеликоптер. Запазили се бяха съвсем малко хеликоптери, нови все още не се произвеждаха, а надали имаше достатъчно запаси от качествено гориво и за тях. На него обаче му бяха дали един, защото знаеха, че е важно да направи добро впечатление на местните хора.

На картата пишеше, че това е Охайо, но старите имена вече нямаха почти никакво значение. Задачата на Янсен се състоеше единствено в това — да покрие територията на бившия щат с плакати за изборите. Временното федерално правителство разширяваше своите сондажи от базата си в Кентъки към вътрешността на страната. Охайо, Пенсилвания, Делауер, Мериленд, Вирджиния, Северна Каролина, Тенеси. По-късно и на запад. На североизток не бе останало твърде много.

Районът на Янсен бе Охайо. Огромна територия, а той разполагаше само с месец, за да я обиколи цялата. Но тези, които можеха да се изпратят, бяха малцина, а работата трябваше да се свърши.

Градът бе първият, който бе забелязал тази сутрин. Беше малък, от високо изглеждаше сгушен, разположен в сърцето на неголяма област от обработваема земя с доста плодороден вид. Янсен приземи хеликоптера в центъра на града на широк площад, ограден с ниски стари сгради. Още преди перките да спрат да се въртят, местните жители започнаха да се събират, като го наблюдаваха смутено от другата страна на улицата.

Янсен пъкна палец в камарата предизборни плакати в задната част на кабината, повдигна двадесетина от тях, взе тубата с лепилото-спрей и слезе от хеликоптера. Около двадесет души го гледаха — мълчаливо, следейки го само с очи.

Правило Първо: Опитайте се всякак си да разсеете враждебността към Временното федерално правителство и

неговите представители.

Янсен се усмихна. Никой обаче не отвърна на усмивката му.

Като вдигна рамене, той се запъти към най-близкия стълб на улична лампа, сложи на земята купа плакати, взе най-горния, нагласи го на средното ниво на очите и стисна ръкохватката на тубата с лепило-спрей. Удобно нещо бе това, лепилото-спрей. Плакатът залепна.

ВНИМАНИЕ!

В съответствие с членовете на Временната конституция на Съединените американски щати ще бъдат проведени избори за президент на

4 НОЕМВРИ 2013 Г., ВТОРНИК.

Предизборните събрания утвърдиха следните кандидати:

ПАРТИЯ НА АМЕРИКАНСКОТО ВЪЗРАЖДАНЕ:

Бенджамин В. Търстън за президент
Никълъс К. Райън за вицепрезидент

ПАРТИЯ НА НАЦИОНАЛНИЯ ПРОГРЕС:

Томас К. Макинтайр за президент
Ноел Пар за вицепрезидент

Изборът ще се извърши с директно всенародно гласуване и чрез тайно гласоподаване. Вашият местен представител на Временното федерално правителство ще ви обясни подробностите по процедурата на изборите, ако е необходимо. Избори за Национален конгрес ще се насрочат по нареждане на избрания президент.

Издадено по мое нареждане на 3 август 2013 г.

Бенджамин В. Търстън,
изпълняващ длъжността президент на
Временното федерално правителство,

Скотсвил, Кентъки

Янсен отстъпи, огледа плаката, кимна и продължи към следващия стълб. Двама-трима от жителите на града се приближиха да видят какво бе залепил. „Надявам се, че могат да четат“ — помисли си Янсен.

Погледна отново назад, след като бе поставил втория и третия плакат на стратегически места. Явно бе привлякъл тълпа. Хората четяха плакатите, обсъждаха ги, шушнеха си един на друг.

Тогава Янсен забеляза как момче на около дванадесет години, облечено само в джинси, протегна ръка и започна да рисува с въглен върху първия плакат.

— Хей! — извика Янсен, като се втурна през площада. — Не можеш да драскаш върху правителствено съобщение!

Момчето погледна ухилено нагоре към него. Беше нарисувало шокиращо неприлична карикатура на Янсен.

— Кой казва, че не мога?

Янсен прехапа устна.

— Слушай — рече той, — не можеш да се разхождаш и да драскаш върху плакатите. Не е хубаво.

— Кой го казва?

Като се намръщи, Янсен погледна тълпата. Тя се смееше. Смееше му се на него.

Посочвайки обезобразения плакат, той попита:

— Тук ли са родителите на това момче? — След като никой не отговори, продължи: — Няма ли тук някой, който да обясни на това момче, че не бива да се рисува по правителствени съобщения?

Тълпата се изкиска. Янсен сподави гнева си и избърса рисунката с носната си кърпа. Пресече отново площада, за да продължи работата си.

— Ей, господине, какво е това избори?

Той се обърна.

— Кой пита?

— Аз. — Висок млад мъж пристъпи напред — беше около двадесетте, така че явно никога не е познавал друг свят, освен този. Но в очите му се забелязваше интелигентност и Янсен разбра, че го изпитват.

Сбърчи вежди и отвърна:

— Изборите са свободно определяне на правителство.

— Имате предвид, че мога да избира между този Търстън и този Макинтайр, кой да бъде президент на Съединените щати?

— Точно така.

— Да предположим обаче, че не ги искам. Да предположим, че искам Нед Лъдлоу да стане президент.

Янсен успя да се усмихне, което не бе лесно.

— Разбира се, че би било хубаво, ако всички можехме да избираме най-добрите си приятели за ръководители на правителството. Но в действителност не можем да правим така, нали? Трябва да сме сигурни, че хората, които сме избрали, са подходящи за това място.

— А Търстън и Макинтайр подходящи ли са?

— Да.

— Кой казва това? — Във въпроса не се криеше явна нападателност, а просто бавна, непреклонна съпротива.

Янсен вдигна един плакат и посочи държавния печат.

— Временното федерално правителство казва, че са подходящи.

Събеседникът му избухна в кикот.

— Хайде де, господине! Че нали това е подписано от Бен Търстън! Нима искате да ми кажете, че Бен Търстън е подходящ да бъде президент, и да ви мине номерът?

Тълпата изхихика. Като почервеня, Янсен с ужас си даде сметка, че започваше да ги губи още в самото начало.

— Този плакат не е написан от Бен Търстън. Само е издаден от него като от временно управляващ. Кандидатите за президент са избрани на събрания на народни представители, проведени миналия месец в Кентъки.

— Аха. И кой избра народните представители?

— Ами... — Янсен се обърка за момент. — Те бяха избрани от всички гласоподаватели на Кентъки.

— А защо ние не сме взели участие в това?

— Следващия път ще участвате. Важното сега е правителството пак да започне да работи. След като изградим отново комуникационни канали, след като свържем пак цялата страна, ще можем да проведем събрания за определяне на кандидати наистина в национален мащаб. Дотогава обаче трябваше просто да подберем най-добрите хора, с които разполагаме, и да ви ги предложим за одобрение. Ще имате

възможност да ги чуете двамата — и Търстън, и Макинтайр. Те ще правят обиколка по тези места идния месец, за да обяснят програмите си.

Това доста дълго изявление бе посрещнато с мълчание. Янсен се полюшваше напред-назад, чакайки ново предизвикателство. Такова обаче не дойде. Усмихна се широко на тълпата, като се надяваше да има поне една усмивка в отговор. Но срещу него стоеше изправена плътна редица от мрачни лица.

Изведнъж тълпата сякаш изгуби интерес както към него, така и към плакатите му. Стопи се, отдалечавайки се, като го лиши от публика. Край него остана само едно четиригодишно момченце, което го зяпаше озадачено, но после и то изчезна.

Янсен вдигна рамене. Бяха го предупредили вчера, преди да го изпратят с тази задача, че бе вероятно са срещне съпротива. Хората от тази област са били изолирани в продължение на години. Можеха да не покажат особено голям интерес към възстановяване работата на правителството.

Изборите, помисли си Янсен, са великолепно нещо — признак, че петнадесетината години на анархия са минало и че повторното раждане на старите Съединени щати най-накрая е започнало. Вярно бе, че началото изглеждаше бавно. Най-напред ядрото в Кентъки — оживелите членове на старото правителство и новите лидери от периода след избухването се бяха обединили на Конституционно събрание. Новата Конституция приличаше доста на старата, с изключение на това, че предвиждаше по-постепенна федерализация. Постепенното развитие бе именно ключът. Така и трябваше да бъде. Никой от тази страна на Скалистите планини не бе чувал нищо за Западното крайбрежие през последните петнадесет години. Невъзможно бе да се започне с ускорено изграждане наново, докато страната бе толкова силно разпокъсана.

„Но поне спечелихме войната“ — помисли си Янсен.

Работата по повторното изграждане се движеше едва-едва. Бен Търстън бе направил чудеса при организирането на Кентъки. Но се смущаваше от самовъзкачането си на президентския пост. Искаше избори, които да го утвърдят на заеманата от него длъжност — ако не в национален мащаб, то поне такива, които да обхванат най-близките щати. Никой не смяташе сериозно, че можеше да бъде избран

Макинтайр, а и самият Том не искаше да взема работата на Бен. Но трябваше да има двама кандидати, за да се поддържат живи старите форми.

След изборите, мислеше си Янсен, Временното правителство щеше да има някакъв вид законна власт. Бен щеше да свика избори за Конгрес, щеше да назначи съдии, щеше да изпрати представители в по-отдалечените щати. Постепенно старата мрежа на традиции и обичаи щеше да се разпростре и обхване всичко наново. Правителството на Съединените щати пак щеше да се превърне във върховна власт от крайбрежие до крайбрежие, и то за по-малко от двадесет години след разрушението.

Янсен изпитваше чувство на гордост при мисълта, че бе част от това изграждане наново. Щеше да е славно нещо да си живял по времето на Бен Търстън.

Но въодушевляването му бързо бе охладено. Първият му контакт с гражданите отвъд Кентъки не бе окуражаващ. Щяха да са необходими къртовски труд и търпение, за да се поправят пораженията на анархията, да се убедят тези хора, че имат нужда да се включат в усилията за повторно изграждане.

В крайна сметка, заключи той, на практика те бяха просто едни селяни. Не искаше това да звучи надменно, но бе самата истина. Живееха тук, близо до земята, непрестанно се съсипваха от работа, а ако поглеждаха към звездите, то бе единствено за да разберат дали ще вали, или не. Не се интересуваха от големите философски и политически въпроси. Не бяха мислители. А навярно не можеха да видят също и ползата от федерално правителство.

„Но може би някой ден щяха да разберат — каза си Янсен. Някой ден тези хора ще благославят името на Бен Търстън. Можеше да благославят дори името на Лойд Янсен.“

Взе друг плакат от купа и се подготви да го закачи на един чинар. Тъкмо щеше да нанесе лепилото-спрей, когато чу глас зад гърба си.

— Бихме искали да си поговорим с вас, господине.

Подготвен за неприятности, Янсен се обърна и се видя изправен срещу трима мъже. Имаха неприятен вид — слаби, дрипаво облечени, с неспокойно шарещи очи и небръснати лица.

— Какво има? — попита Янсен.

Мъжът в средата протегна ръка.

— Казвам се Чък Уебстър. Видях плакатите, които закачате. Идвам да ви кажа, че съм стопроцентово с вас. На много хора тук тази работа с изборите не им се харесва, но аз съм с вас.

— Така е — каза единият от спътниците му. — Изборите са хубаво нещо.

Янсен се успокои. Тези тримата не изглеждаха особено надеждни, но все пак това бе началото. В този град имаше поне трима, които не посрещнаха с пълна апатия самата идея за федерални избори.

— Радвам се да чуя, че имам поддръжници тук — отвърна той.

Уебстър пъхна палци зад колана си.

— Решихме, че федералното правителство може да ни помогне по някакъв начин, затова сме с вас. Виждате ли, положението в този град е лошо. Тук си имаме диктатор, който управлява. Но навярно вие, федералните, ще можете да го поставите на мястото му.

— Диктатор? — рече Янсен.

— Името му е Бродерик, Сам Бродерик. — Самоназначи се като шеф веднага след избухването — обясни Уебстър. — Имахме няколко свестни хора, които движеха нещата, но Бродерик просто ги изхвърли и взе властта. Разпорежда се, сякаш градът е негов.

— Не позволява на свестните дори да се изкажат — добави другият. — Истински диктатор.

Янсен сбърчи вежди.

— А защо не го изхвърлите?

— Сплашил е хората — каза мрачно Уебстър. — На две трети от жителите на този град хич не им пука. Съгласни са Сам Бродерик да им нарежда какво да правят.

— Ами останалите?

— Мнозина от нас не харесват Бродерик, но не сме добре организирани. Твърде е силен за нас. Преди няколко години се опитах да го отстраня, но не успях. Имам обаче свои хора все пак. Доста от жителите тук смятат, че аз би трябвало да ръководя града вместо него. Много от хората на Бродерик също мислят така. Дълбоко в себе си ме предпочитат, но прекалено се страхуват от Бродерик, за да го признаят.

— Точно затова ни трябва отново централизирано правителство — заяви Янсен. — За да не позволим местните управи да попаднат в ръцете на самозвани ръководители.

— Така де — съгласи се Уебстър. — Вижте, аз ще се опитам да накарам хората да подкрепят изборите ви. Колкото до Бродерик, той няма да иска никакви избори, но аз ще се постарая те да се проведат. При условие, че федералното правителство признае мен и моите хора за законната власт в този град, разбира се.

Янсен се поколеба за момент. После кимна — трябваше да се прокарва идеята за избори. Уебстър можеше да не е олицетворение на порядъчността, но най-малкото изглеждаше, че уважава закона, докато Бродерик сигурно не бе такъв.

— Не мога, естествено, да ви гарантирам нищо — отвърна Янсен. — Ще кажа само, че след като властта на федералното правителство се възстанови в този град, ще проведем задълбочено разследване. Ако са нарушени конституционните права на гражданите, ще вземем мерки за възстановяване на демокрацията, закона и реда тук, което означава да изхвърлим Бродерик. Съгласни ли сте с това?

— Добра сделка — рече Уебстър, като се усмихна и показа стърчащите си зъби. — Ние ще подкрепим вашите хора, а вие ще ме подкрепите срещу Сам Бродерик. И...

— В този град няма да се сключват подобни сделки — избоботи внезапно гръмовен глас. — Махай се отгук, Уебстър.

Уебстър пребледня при вида на надвесилия се над него мъж.

— Всичко ли чу, Сам?

— Разбира се. Знам кога да очаквам неприятности. Хайде! Измитай се! — Бродерик сложи гигантска лапа върху врата на Уебстър и го бутна презрително. — Проклетата банда змийчета. Изчезвайте!

После се обърна и подаде същата ръка на Янсен.

— Аз съм Сам Бродерик — избумтя той. — Аз управлявам тук.

* * *

Бродерик бе около четиридесетте или може би около петдесетте, огромен мъж, най-малко метър и деветдесет висок. Лицето му излъчваше сила, която да отговаря на телосложението му. Грамадни черни мустаци висяха под носа му като страшен клюн. Усмивката му бе приятелска, но в нея се криеше нещо страховито. Янсен с изненада установи, че този мъж имаше по-властен вид дори от Бен Търстън.

— Значи правилно предположих, че тия хлапаци ще ти се хвърлят отгоре с някоя мръсна сделка — поклати глава Бродерик. — Е, все още аз съм шефът тук, независимо какво си мисли Уебстър. Прибери тия плакати във вихрената си птица, синко. Тук, във Фолбридж, няма да има никакви избори.

— Това е нещо, което трябва да реши градската управа.

— Аз съм градската управа — рече едрият мъж. — Никакви избори. Вашите момчета хич няма и да стъпят тук.

— С какво право ми говорите така?

— Аз се разпореждам тук. Това означава, че всеки път, когато възникнат проблеми, мен ме пращат да ги оправям. Не съм я искал тази работа, но са ми я дали и я върша. А твоето присъствие е проблем, господине.

— Аз не създавам никакви проблеми. Тук съм просто да...

— Да ни разкажеш за изборите. Знам това, естествено. Кое то именно означава проблеми. — Той посочи към другата страна на площада. — Ела с мен в сградата на кметството. В нея имам кабинет, който използвам, когато играя ролята на кмет. Там ще можем да си поговорим на спокойствие.

Янсен мълчаливо прекоси площада и влезе в сивото, сякаш сплескано кметство. Внутрителната фигура на Бродерик го смущаваше. Да се прекърши хватката на този местен властелин можеше да е почти непосилна работа.

Влязоха в малък кабинет. Бродерик отвори една вратичка на бюрото и извади оттам глинена кана и глинени чаши. Отпуши каната и наля по около четири пръста в чашите.

— Наздраве! — каза Бродерик.

Янсен опита колебливо напитката. Беше огнена и ужасно силна.

— Какво е това?

— Ябълкова ракия. Там, откъдето идваш, няма ли ябълкова ракия, господине?

— Предполагам, че има — усмихна се Янсен, като остави чашата. — Само че аз не си падам много по пиенето. А сега, по въпроса за изборите...

— Да, за изборите.

— Защо сте срещу тях? — запитва Янсен.

— Защото знам какво ще се случи след изборите, федералното правителство ще реши, че не му харесва начинът, по който се управлява тук, и първото нещо, което ще стане, е, че ще бъде въвлечен в борбата за власт. Този град е пълен с жадни за власт глупаци, които искат да прилъжат федералните да им я дадат. Добре, но аз ще продължа да се разпореждам тук дотогава, докато смятам, че мога да го върша по-добре от всеки друг. Затова тук няма да има никаква намеса на федералното правителство.

„Говори ми за жадни за власт глупаци — разсъждаваше Янсен. — Този юнак сигурно си мисли, че управлява тук по Божия воля или нещо подобно.“

— Имам въпрос към вас — продължи Бродерик. — Най-напред как така се реши, че трябва да има избори?

— Ами, за да се възстанови официално законната власт в Съединените щати. За да се излезе от състоянието на анархия, което настъпи след войната.

„И да се изземе властта от демагози като теб“ — добави мислено Янсен.

— Добре — усмихна се Бродерик, — тогава има друг въпрос. За какво са ни Съединени щати? Както и Конституция и всякакви други работи от този вид?

Янсен онемя.

— За какво... а-а, този въпрос е толкова глупав, че на него не може да се отговори!

— Наистина ли?

— Да, разбира се. Имаме нужда от Съединени щати, защото искаме да продължим да вървим напред. Докато стигнем дотам, където бяхме преди войната. Докато си възвърнем отново силата. Силата е в обединението, това не може да го отречете. Ако ни нападне някой враг...

— Не останаха никакви врагове — прекъсна го Бродерик.

— Да предположим.

— Всеки, който иска да ни бъде враг, трябва най-напред да се потруди яката за възстановяването си, за да стане силен колкото нас сега — каза Бродерик. — А ние не сме особено силни. Но избягвате въпроса ми. За какво изобщо ни е необходимо федерално

правителство, защо са ни Съединени щати? Какво ще ни дадат, какво, което в момента нямаме?

— Контакт с други американци. Пазари за продуктите ви. Комуникация. Закони.

— Закони си имаме — рече Бродерик. — Когато в този град възникне спор между двама души, те идват при мен. Аз го решавам. Имаме си и контакт с други американци, тук, в самия град: имам сто човека, които обичам като братя. Вие имате ли толкова приятели, господине? А също си имаме и комуникация. Когато искам да видя Джими Лайънс, отивам в къщата му. Ако го няма, оставям му бележка. А за нашите продукти не ни трябва пазари. Произвеждаме това, от което имаме нужда. И имаме всичко, което пожелаем. За какво са ни вашите избори, господине?

Янсен почувства тъпа болка на дъното на стомаха си. Отпи набързо глътка ябълкова ракия, но тя не подобри нервното му състояние.

Бродерик го лишаваше от почва под краката. Задаваше такива принципни въпроси, на които не можеше да се отговори лесно.

— Хубаво — каза Янсен, — признавам факта, че сте щастливи, като си живеете в самоиздържащо се, затворено в себе си градче. Но човешката раса не може да се развива по този начин. Трябва да се излезе навън, да се търсят по-добри неща.

— Защо? — спокойно запитва Бродерик.

— Ако стоим на едно място, ще стигнем до стагнация и ще измрем.

— Вие го казвате.

— Това е закон на човешката природа! Трябва да се развиваме — заяви Янсен, донякъде вече паникьосан. — Не можем просто да си седим така и да се абстрахираме от останалия свят.

— Защо пък не, дявол да го вземе?

— Развитието...

— И докъде ни докара то последния път? Какво стана с развитието на Ню Йорк? Бълбукаща локва, това е всичко. Къде е Вашингтон? Къде е Кливланд? Къде са всичките проклети големи градове на този свят? Къде е цялото ви развитие, господине?

— Направихме грешки — отвърна Янсен. — Те унищожиха света. Но сега отново имаме шанс.

— За да направим още веднъж същите грешки? Не, не, приятелю. Опитвахме вашия вид правителство и не сполучихме. Този път трябва да пробваме нещо друго.

— Като страна, представляваща сбирщина от независими градове, които се управляват от яки шефове със силни юмруци? — намръщи се Янсен. — Това ли е виждането ви за нова Америка?

— Сигурно си мислиш, че съм някой наистина зъл тип, нали? — попита неочаквано Бродерик. — Жаден за власт грубиян. Слушай, ако бях такъв, за какъвто ме смяташ, отдавна да съм ти прерязал гърлото, вместо да те водя тук да си говорим съвсем цивилизовано.

— Вие управлявате този град недемократично.

— Точно така. Но няма мислиш, че съм искал тази проклета работа? Нима смяташ, че предпочитам да слушам тъпи кавги, вместо да отида за риба? Вярваш ли, че ми се иска да прекарвам свободното си време в определяне на производствени планове или да внимавам властта да не попадне в ръцете на някой като Уебстър? Или да разговарям с идиоти от Кентъки, които искат да провеждат избори?

— Не приличате на човек, който управлява с нежелание — забеляза Янсен.

— Защото знам, че трябва да го правя. Но не съм тръгнал сам да си търся тази работа. Един ден след избухването при мен дойдоха група хора от околността и казаха: „Сам, трябва да поемеш властта. Уебстър и бандата му само развалят всичко.“ Изгоних ги от фермата си. Но те се върнаха. „Сам, имаме нужда от теб. Сам, помогни ни.“ Сам туй, Сам онуй. След известно време стигнах до заключението, че ако не се заема, всичко тук наоколо ще бъде унищожено. Но, братко, в момента, в който някой от този град ми покаже, че може да върши работата по-добре от мен, ще му я отстъпя, и то с благословия.

— Ами Уебстър? — попита Янсен.

— Тази змия ли? Имаше възможност да опита, веднага след избухването. Прехвърли градската хазна в собствените си джобове, раздаде на приятелчетата си лека работа, а на всички останали казваше какво да правят. Всичко в *негова* изгода. Е, този град не можеше да се примири с това. Никой не става за ръководител на други, след като не е способен да ръководи самия себе си. Затова, когато видях, че ако някой не спре Уебстър, той ще срине града до основи, и че ако аз не го спра,

никой друг няма да го направи, отидох в кметството и изхвърлих Уебстър. И оттогава той все плете интриги и се опитва да се върне.

— А откъде знаете, че вашето управление е по-добро?

Бродерик се засмя.

— Просто знам, това е. Вижте, този град беше като кола, тръгнала по нанадолнище, а на кормилото ѝ седеше малоумен. Така че аз го избутах и сам поех управлението, защото не исках да бъда прегазен. От този момент досега съм управлявал добре. Но ето, че се появихте вие, с вашите приказки за избори. И Уебстър и неговите нехранимайковци се опитват да се спазарят с вас. Те ви казват: „Ние ще ви подкрепим, а после вие ще ни подкрепите.“ Така че федералните да, дойдат тук и да предадат града в ръцете на Уебстър.

— Ние искаме единствено да възстановим демокрацията.

— Демокрацията е само дума — отвърна Бродерик. — Това, което би трябвало да ви интересува, е да възстановите законността и реда. А мен точно това ме интересува.

— Да предположим, че хората наистина искат Уебстър.

— Не бих се изненадал и така да е. Хората винаги искат глупави неща. И никога не знаят кога са добре.

— Вие обаче им пречите да изразяват свободно мнението си.

— Така е — съгласи се Бродерик. — Техните мнения не струват нищо! Те са просто група селяни. Искат да бъдат управлявани от този, при който ще им е най-лесно. Така че Уебстър може да им обещае Луната и те ще гласуват за него, ако им се удаде такава възможност.

— Нямате доверие в собствените си съграждани — укори го Янсен. — Страх ви е да ги оставите да гласуват, както желаят.

Бродерик се подсмихна.

— Добре, приятелю. Искаш демокрация? Ще си я получиш. Ще свикам градско събрание. Ще разкажеш на хората за федерацията и нека да видим как ще гласуват.

* * *

В залата на кметството се събраха близо четиристотин жители на града. Въведението на Бродерик бе кратко:

— Това е Лойд Янсен. Той е от федералното правителство. Иска да говори пред вас.

Изказването на Янсен продължи двадесет минути. В него той включи всичко, с което разполагаше: откъси от речи на Бен Търстън, цитати от старата Конституция, както и от новата, цели параграфи от учебниците си по психология. Придумваше, ласкаеше, заплашваше, подкупваше. Обясни половин дузина пъти по половин дузина начини, колко необходимо е всеки да подкрепи реорганизираното Временно правителство. И завърши с нещо, за което се надяваше, че ще е достатъчно силно да породи сълзи:

— ... И ние тук твърдо сме решили, че с помощта на Бог тази нация ще се роди отново свободна и че правителството на народа, от народа и в името на народа няма да изчезне от земята. Една нация — неделима — със свобода и справедливост за всички. Изборът е ваш. Ще ни помогнете ли да изградим нова Америка?

След което слезе от трибуната. Нямахше одобрителни ръкопляскания, нито патриотични викове. В продължение на двадесет минути публиката го гледаше мълчаливо и с непроницаемо изражение като статуетка на индианец. Ръцете им останаха в скутовете. Янсен прехапа устни. „Въобща ли не успях да стигна до съзнанието им?“ — зачуди се той.

Бродерик се изправи отново. Високата му фигура сякаш се бе надвесила над цялата зала. Мощният му глас я изпълни без никакво усилие, докато Янсен трябваше здравата да се напруга.

— Речта ти беше много хубава, млади момко — рече приятелски Бродерик. — Наистина знаеш как да говориш като оратор. Хора, нека да го поздравим!

За момент се чуха леки ръкопляскания. Янсен стисна зъби. С три покровителствени изречения Бродерик успя да изтрие ефекта от речта му, какъвто и да бе той.

— Искам да кажа нещо съвсем кратко, преди да гласуваме — продължи грамадният мъж. — На мен тази история с федералното правителство не ми харесва. Смятам, че се управляваме добре и сами. Мисля също така, че федералните ще се намесят в работата ни по начин, който няма да ни хареса. Нека да ви води съзнанието ви. Но запомнете едно: твърде много са все още гладните хора от градовете, които скитат наоколо и обират фермите. Аз организирах доста силна

малка група, която да ви защитава от нападателите. Обаче всеки, който иска да гласува за присъединяване към това Федерално правителство, може, предполагам, да получи защита от него. Затова ще кажа на милицията да престане да охранява фермите на тези, които смятат, че федералните могат да се справят с управлението на града по-добре от мен. Мисля, че това е правилно, нали? И сега стигнахме до самото гласуване. Ние всички сме приятели, затова не е нужно да се мотаем с разни хартийки. Всеки може да се изправи и да изрази явно мнението си. Тези, които искат да проведем изборите и да се оставим да ни управлява правителството на Бен Търстън, нека станат прави.

Бродерик изчака, но никой не се надигна.

— Изглежда губиш — заяви небрежно Бродерик. — А сега да видим за другата страна. Всички, които не желаят никакви избори, нека отговорят с „не“.

Оглушително „не“ от четиристотин гърла почти издуха Янсен от трибуната.

— Добре, добре — рече Бродерик — събранието свърши. Можете да си вървите.

Докато гълпата се изнизваше навън, Янсен измърмори:

— Не беше честно. Вие ги изнудихте да гласуват срещу мен.

— Не е така, синко. Аз само им представих действителността и ги оставих да гласуват.

— Заплашихте ги, че ще ги лишите от закрила!

— Естествено. Ако отхвърлят градската управа, няма да има правителство, което да ги защитава. Вие, федералните, не можете да поддържате полиция във всяко градче. Просто аз им го казах малко по-иначе.

— Трябваше да предвидя, че ще ме изхитрите — каза горчиво Янсен. — Събранието беше фарс. Не бихте им позволили да гласуват срещу вас.

— Трябваше да бъдат подбутнати леко — обясни Бродерик. — Дълбоко в себе си мнозина от тях биха се радвали, ако можеха да ме изхвърлят и да поставят Уебстър на мое място. Оставете ги да решават сами и те навярно биха направили точно това. Уебстър обаче не е способен да управлява града, за разлика от мен.

— Доста високо мнение имате за себе си.

— Имам здрав разум — отговори Бродерик. — Тук наоколо съм почти единственият, който го притежава.

— А Уебстър къде беше?

— Изобщо не беше на събранието. Нима мислиш, че ще допусна той и другарчетата му да ни създават проблеми?

Въпреки яда си Янсен се засмя:

— Ето каква е представата ви за свободно и открито събрание — противниците ви са отстранени, а гласоподавателите се заплашват! Цялата работа тази вечер бе просто игра с демонстриране на сила, за да запазите властта си.

— Наричай я както искаш. Но бе необходима. — Една от масивните лапи на Бродерик стисна рамото на Янсен. — Хайде сега, върви си. По-добре ще е да напуснеш града. Не искам да те виждам наоколо, че ми мътиш водата. Ще те изпратя до хеликоптера.

* * *

Луната бе осветила градския площад. Няколко души бяха заети със сваляне на предизборните плакати. Янсен дочу откъслечни фрази:

— Проклет глупак! Че кой има нужда от федерално правителство?

— Да. Нали едно време имахме такава. Знаеме си го ние. И какво добро ни направи?

— Унищожи абсолютно всичко, това е.

Янсен и Бродерик се спряха до хеликоптера.

— Изглеждаш страшно засегнат — каза с изненадващо благ глас Бродерик. — Не го приемай лично.

— Не съм засегнат. Ядосан съм. Такава ужасна тъпота ме дразни.

— Не е тъпота — отвърна Бродерик. — Това е страх.

— Страх от правителството?

— Страх да не се повторят тежките грешки. Слушай, върви си направо там, откъдето си дошъл. В следващия град, в който спреш, могат направо да те линчуват.

— Ще си опитам късмета — рече Янсен. — Скоро правителството отново ще стане силно и тогава пак ще се върнем тук, за да изчистим този град.

— Още ли ще опяваш лошотията ми? — попита Бродерик.

— Вие не сте нищо друго, освен един дребен тиранин.

— Точно там грешиш — заяви Бродерик, без да се засяга. — Предпочитам да мисля за себе си като за цар-философ, за каквото говори Платон.

— Чели сте Платон?

— Ти за съвсем глупав ли ме смяташ? — каза язвително Бродерик. — Тук си имаме библиотека. Е, не съм силен в граматиката, но мога да чета. И най-вече да разсъждавам. А това, за което съм си мислил, е, че трябва да попроменим малко тази страна. Разбира се, че ще имаме нужда от централизирано правителство, ако искаме някога да се качим отново там, където сме били. Но не правителство от едни и същи глупаци.

— Смятате ли, че Бен Търстън е глупак?

— Не е, но усилено се опитва да се държи като такъв. Той и дружината му в Кентъки си мислят, че могат с един замах да оправят тази страна. Има право да опита, но аз знам, че греши, и затова няма да го подкрепя. — Бродерик се прозя. — Търстън е добър и силен мъж, а аз уважавам силните хора. Но има твърде много налудничави идеи. Сега не е време човек да се перчи наоколо с шантави работи като избори, конгреси и политически партии.

— Изминаха петнадесет години от избухването. Колко мислите, че ще трябва да чакаме? Хиляда години ли?

— Избухването — рече Бродерик — върна тази страна триста години назад. На това, което е станало на пух и прах, ще му е необходимо доста време, за да зарасне наново в едно цяло. Независимо колко много ви се иска на вас, хората там в Кентъки, да върнете добрите стари дни на телевизията и рекламата, на демократите и републиканците, по-добре е да разберете, че това е невъзможно. Може би дори *нежелателно*. Виждаш ли тези хора там?

Янсен кимна. Вече сваляха последния от плакатите му.

— Тези хора са напалшени от правителства — каза Бродерик. — Правителствата създадоха бомбите. Ако нещата останат разпокъсани както сега, няма да има вече бомби. Тези хора не желаят централизирано правителство. Чухте ги. Вече са го преживели веднъж.

— Трябва ли тогава да оставим нещата просто да се наместват сами?

— Разбира се, че не. Но не можем да върнем нещата от миналото с изборни прокламации. Времето не е подходящо за нова демокрация, все още не. В това е грешката на Бен Търстън. Иска да възроди цялата отмряла работа с предизборни кампании, определяне на кандидати, партии, тайно гласуване. Добре, всичко това е хубаво. Но трябва да оставите старите рани да зараснат. Нека страната да си възвърне равновесието. Точно сега тя е изпълнена със слаби, уплашени хора. Те искат просто да бъдат оставени на мира, да си скрият главите като щрауси. И ако се появи някой кандидат за президент, който им обещае, че ще им позволи да се правят на щрауси, те ще гласуват за него. Как ще изградите тогава всичко отново? — Бродерик поклати глава. — Търстън прави много голяма грешка с тези избори. Ако се бе провъзгласил за император на Съединените щати, щях да го подкрепя. Но той иска да бъде конституционен президент, а за това още не е дошло времето.

— Търстън смята, че е дошло.

— Е, той греши — заяви Бродерик. — Нека да види какво ще се случи. Някой тип като Уебстър ще успее да спечели изборите за президент. Наоколо винаги ще се намери някой глупак като него, за когото хората да гласуват. Във времена като тези човек трябва да проумее, че хората винаги грешат. Те трябва да бъдат водени, да бъдат теглени нагоре, защото избухването смачка фасона на повечето от тях и те не могат да се оправят сами. Търстън ще осъзнае това рано или късно, надявам се. И тогава той ще започне да води. Няма да има никакви подобни избори. А аз ще бъда с него. — Бродерик се намръщи. — Или може би той няма да разбере какво имам предвид. Тогава ще се наложи сам да предприема нещо. По дяволите, не искам да се намесвам в политиката, но ако е необходимо, ще го направя, тъй както изхвърлих Уебстър, когато трябваше.

Янсен се качи в хеликоптера. Бродерик погледна нагоре и каза:

— Ще ми дадеш ли един от плакатите, синко?

— Защо?

— За спомен. Сувенир от правителството на Бен Търстън. Имам чувството, че няма да се задържи дълго.

Янсен мълчаливо подаде един плакат на едрия мъж. Бродерик кимна в знак на благодарност. Янсен включи двигателя на хеликоптера.

— Когато се върнеш в Кентъки — дочу се гласът на Бродерик през шума на витлото, — кажи на Бен Търстън всичко, което ти разказвах, чуваш ли?

— Нищо няма да се получи от това.

— Не бъди толкова сигурен в това, синко. Бен Търстън е умен мъж. Съвсем скоро той ще разбере, че е заложил на грешна карта.

Двигателят забуча оглушително. Хеликоптерът се вдигна право нагоре и увисна над Фолбридж.

Янсен се задържа за момент на около сто и петдесет метра. Долу под него, на площада, забеляза точката, която бе Сам Бродерик. Плакатът плющеше в ръцете му. Янсен бе сигурен, че Бродерик се смееше.

„Но нали тъкмо затова всички сме работили толкова дълго — помисли си Янсен съвсем объркан. — За възстановяването на конституционното правителство. Може ли да сме сгрешили?“

Сбърчи вежди. Повърхностно погледнато, Бродерик бе типичен местен диктатор. Но в него се криеше нещо повече. Имаше дълбочина в очите му, искреност в гласа му. Янсен го болеше главата. По време на цялото си обучение бе учил, че демокрацията е идеалната форма за едно правителство, че едноличното или олигархическото управление бе нещо лошо.

Тези правила обаче бяха стари, отпреди избухването. Сега светът се бе върнал в дванадесети век от гледна точка на техниката. Навярно демокрацията не бе най-подходящата форма тъкмо сега. Може би — Янсен се бореше с мисълта, опитвайки се да я потисне, — може би Бродерик бе прав. „Не приемам това — каза си Янсен. — Не може да е така. Не може олигархията да е правилният избор, а демокрацията грешният.“

Но неговите протести звучаха с тънко плачевно гласче в бучащия му череп. Чувстваше се вцепенен, зашеметен, давайки си сметка, че ценностите, в които се бе клел цял живот, изведнъж бяха поставени под въпрос и — навярно — разрушени. В миг на лудост изпита желание да свие към езерото вляво и да изхвърли останалата купчина плакати през прозореца.

Успя да се пребори с желанието си. „Ще опитам в още един град — каза си той. — В още два или три. Може би в половин дузина. И тогава ще видим кой греша — Бродерик или ние.“

Хеликоптерът се понесе на север. На десетина километра напред се забелязваха светлините на селце. Янсен се приготви за още един рунд. Но имаше неприятното усещане, че ще се наложи да се върне в Кентъки и да обясни нещата на Бен Търстън много по-скоро, отколкото някой бе очаквал.

ВОНДА МАКИНТАЙЪР НАЧАЛОТО НА КРАЯ

По време на дългия плен се научих да имитирам речта на хората, но не и да разбирам мислите, които тя изразява. Как някой може да се научи да разбира поведението на тези, които прекарват живота си в такова отчаяно търсене на независимост? Въпреки че ме насилиха да бъда като тях, и досега не мога да го проумея. Трябва да съм луд, за да желая подобна самота, а все още не съм луд.

Направиха ме ням и почти сляп. Оставиха ми очите, но за какво могат да ми служат очи в това тъмно и студено море. Все още мога да различавам вкус и миризма. В леко солените води, съпътстващи еволюцията, се носят разнообразни частици: тънки диатомеи, ярки раковидни животинки, които могат да се ядат (и са така добре дошли след годините на парчетата разфасована риба с лед), горчивият привкус на развалената вода, стичаща се от бреговете на човека (в морето Големите пеят, чезнещи в забрава песни за незамърсени океани, но Големите загиват, убити; песните им ще умрат с тях и никой няма да си спомня вкуса на чисто море), и пясъчната утайка, достигаща до мен от широката, придошла от дъждовете река. Именно утайката ме ослепява. Хората ме лишиха от глас, така че не мога да викам за помощ, а по този начин почти загубих и слуха си.

Вече не мога да се надпявам с приливите. Хората прикрепиха към мен машина, която издава противен звук. Макар металният звук да се смесва с глъчката, изпълваща океана, и понякога да се стопява в нея, той е достатъчен за навигация (това го провериха много внимателно). Но я няма красотата на дома ми. Дори камъните са непрозрачни.

Изскачам на повърхността, за да поема въздух. Тъмно е и водата искри на лунната светлина. Забавям движението си, за да се огледам, тъй като отдавна не съм виждал океана или небето. Почивам си, оставил гърба и очите си над топлата, милваща ме вода. Но скоро хората разбират, че съм спрял, и изпращат сигнал, който ме тласка напред. Не мога да му се съпротивлявам. Не намирам удовлетворение

даже в това, да се опитам, щом не съм в състояние да превъзможна болката. Няма болка, а само принуда, от която не мога да се освободя, както и от стъклото и бетонните стени, чийто затворник съм.

Докато едва не полудях от самотата, си мечтаех, че са ме пуснали и плувам навътре в обширния сладък океан. Другарката ми ще дойде с народа ни, ще пеem, ще скачаме, ще се любим и ще се радваме на свободата ми. Но не мога да я повикам, не мога да пея. Няма свобода, нито радост.

И другарката ми никога няма да ме намери, но ще чака и ще ме търси напразно край построеното от човека място, където ме бяха затворили. Никой няма да знае, че хората ме завиха във влажни миризливи парцали (мислех, че се опитват да покрият кожата ми, както покриват своята), и ме сложиха в кутия, а нея в едно от техните метални създания. (Хората изпитват ужасна нужда да пъхат едни неща в други, за да преодолеят неизбежната случайност на живота. Нашият народ е на друго мнение.)

Металното създание се издигна във въздуха и ме отнесе от Средния океан в Широкия океан, където се намирам сега, плувайки по лунната пътека, за да стигна Земята на залеза. Когато я достигна, ще умра.

Тялото ми престана да ме боли от това, което хората му направиха. Разрезът зарасна, но все още чувствам белега. Тежестта на метала вътре в мен нарушава равновесието ми. Те не разбират колко много страдам, че повече не мога да играя. Не мога да пея, не мога да скачам. Хората сигурно изобщо не познават изкуството.

Дочувам слабите звуци от песента на кит, почти заглушени от острото свистене и тракане на водните машини на хората. Песента заглъхва и се изкривява — може би идва чак от другия край на Широкия океан. Като информация е безсмислена, но създава илюзията, че имам спътник. През следващите няколко часа всеки път, когато какофонията стане непоносима или единственият звук на навигационните ми уреди започне да ми досажда прекалено, ще мога да потърся и открия дългите бавни тонове от песента на Големия. В по-добри времена тази песен би могла да ми разкаже историята си почти от обратната страна на света.

Сега, когато Големите не възпяват вкуса на морето, те пеят за звуците му. Преди сто години песен, изпята в полунощ, би стигнала

място, на което в същия момент е пладне, макар, когато тя изминава огромния път, над целта ѝ вече да се е стъмнило, а при източника ѝ да е станало ден. Естествените звуци на морето не бяха пречка за песните, които си пробиваха път през хорозете от стонове и шептения, плясъци и викове, дори през бърбенето на по-малките народи като моя. Китозете никога не бяха разделени един от друг, независимо какво разстояние ги делеше. Сега те са изоставени самотни същества, които не знаят какво е страх.

Плувам, плувам. Сигналът на хората не ме оставя на мира. Има срок. Сроковете са за хората и машините, не за народа ми. Но сега съм машина или нещо малко по-добро. Какво е машината, ако не създаване без воля?

Машината вътре в мен е студена.

Ако можех да намеря народа си, щях да им кажа — дори и ням, бих могъл да им покажа с движения — да ме спрат. Вероятно ако ме задържат достатъчно дълго, хората ще се откажат от мен.

Може би и тогава ще трябва да умра,... но хората ще ме убият, когато достигна края на пътешествието си. Нищо не би ги възпряло да ме унищожат, ако не мога да изпълня мисията си. Унищожението ми ще е по-сигурно за хората, които биха си помислили, че съм заловен от враговете им. Ако моят народ ме спре и машината избухне, няма да съм единственият, който ще загине. Така че трябва да оставя надеждата да намеря някой, който да ми помогне.

Чувам ниското боботене на косатка, звук, представляващ почти единственото нещо, от което се страхуваме. Но тя не търси, а просто си почива в среднощното море. Трябва да знае, че съм тук, но сега не е гладна. Хората я наричат косатка, но апетитът ѝ не е за човешко месо, а за малкия ми народ.

Не искам да изпълня желанието на хората. Ако загубата щеше да е само моят живот, мисля, че бих могъл да я приема, ако има причина, която да разбере. Но краят на живота ми ще е сигнал за хората да пристъпят към взаимното си изстребване. Те вече не се убиват само един друг. Когато този път започнат да се избиват, те ще убият също и света.

Тренираха се да разрушават върху малките южни острови. Когато свършат с обучението, ще изпратят машините си да се взривят върху земята и ураганите ще разнесат праха от експлозиите над сушата

и морето, отравяйки всичко. Ние, които умираме бързо, ще сме късметлии.

Ако можех да пея, щях да се подиграя на косатката и тя щеше да ме убие. Но нямам възможност да привлека вниманието ѝ, а хората няма да ме оставят да се отклоня достатъчно от пътя си, за да я раздразня, да я мушна в слабините, да предизвикам гнева ѝ.

Командата на хората ме кара да продължа напред. Ще се уморя по-рано, отколкото по времето, преди да ме затворят, но все още не съм достигнал границата си. Луната се скрива зад облак и морето става черно на светли петна. Лунната светлина е презаредила блясъка на луминесциращия планктон, но в тъмнината той се струи на проблясващи ивици на фона на водата. Минавам под него, насочвам се нагоре и изскачам през него. Пръскам дъжд от пламнали капки във всички посоки. Падам обратно по корем, доста несръчно. Отново бях забравил нарушеното си равновесие.

Питам се дали има и други като мен, които плуват към човешките врагове на хората и се опитват да проумеят желанието им да убиват събратята си. Или аз съм единственият, отправил се на път през мрачното море? Единствен аз ли съм задължен да започна разрушението?

Ако има и други, страховете на всички ни са подобни. Чудя се дали някой от нас ще е толкова умен или с късмет, че да намери начин да спре.

Облаците, които закриват Луната, са дебели и застрашителни. Мога да видя дъждовните пръски по гладките вълни на океана. Сега дъждът е над мен и аз забавям плуването си, доколкото смея. Обичам да плувам точно под повърхността и да чувствам капките дъжд по гърба си.

Сладката и солената вода се смесват в прелестни шарки на струите върху кожата ми. Но това става единствено, когато стоя неподвижен. Сигналът ме принуждава да продължа нататък, шарките изчезват. Усещам само морската вода да гали страните и гърба ми, докато плувам.

Някакво глухо бумтене се засилва. Това е звукът от машините на кораб, който се намира почти на пътя ми. Отначало не мога да го забележа, но накрая светлините му се появяват на хоризонта, докато аз се движа към него. Възможно ли е това да е целта ми? Мислех, че съм

изпратен към пристанище, така че се надявах на още няколко часа живот.

Сега мога да видя кораба ясно. Риболовен е.

Може би той ще ме спре. Подходът на хората за ловене на риба е да намерят място, където народът ми се храни, и да ни хванат в мрежите си. Рибата се спасява по-рано от нас. Ние сме удобен знак, много полезен за хората, но когато мрежите се затворят, няма как да избягаме. Хванати сме и се давим. Много са загинали по този начин. Хората убиват най-младите от нас, тези, които поради липсата на опит стават жертви на паниката. Смъртта в мрежите е жестока.

Плувам право към траулера, близо до повърхността. Ако мрежите са хвърлени, то те са невидими от такова разстояние. Генераторът на звук на хората не дава достатъчно ясна картина, за да ми ги покаже.

Колко странно е да си мисля, че хора ще ми попречат да изпълня задачата, поставена ми от други хора...

Мога да доловя миризмата и вкуса на студения метален корпус, топлия метал и топлото масло на перките и двигателите. А сега дори мога да чуя зловещата завеса на риболовните мрежи, разпрострени като огромни крила, пресяващи морето при приближаването си. Толкова много пъти съм ги избягвал по-рано...

След няколко мига животът ми ще свърши. Народът ми може би ще е в безопасност за известно време, след като умра — но аз искам да живея. Трябва да се откажа от живота си, но ще го направя, без да се почувствам щастлив, нито дори смел. Мрежите ще се затворят около мен и ще ме притиснат, а заедно с тях и паниката. Ще се мятам, ще се боря с тях и мълчаливо ще викам, когато въжетата и кабелите се врежат в мен.

Мрежите са точно пред мен. Докосвам ги и твърдите им възли драскат кожата ми.

Изведнъж тялото ми се отдръпва, извъртвайки се плавно, подтикнато от сигнала. Против волята си се гмуркам и завивам, заобикалям кораба и мрежите. И бягам.

Как могат да знаят хората с такава точност какво става толкова навътре в океана? Могат ли да знаят къде се намира всеки кораб и къде плува всяко същество?

Придвижвам се напред с мощни принудителни удари на опашката си, уплашен от откритието до каква степен хората могат да ме контролират и все пак успокоен от факта, че имам още няколко минути.

Но не изпитвам никаква радост. Хората са ми дали ужасна дарба, за която народът ми ще плати с живота си. Дори хората да не започнат да се избиват и да не унищожат света заради действията ми, ако изпълня тази задача, всички морски животни, дишащи въздух, ще бъдат под подозрение. Подводните машини вече ни избиват, ако се приближим прекалено. Научихме се да ги отбягваме, но не можем да избегнем всички човешки машини. Те са твърде много и глупавите ни младежи намират удоволствие и смъртта си, когато си играят, яхнали породените от тях вълни.

Вкусът на суша става все по-силен и водата е вече доста по-плитка. Ехото на металните звуци, които ме водят, е гръмко и бързо. Водата е пълна с отпадъци от хората и техните създания. Народът ми повече не посещава този залив.

Гласкано напред, цялото ми тяло трепери от изтощение и страх. Всред всичко това аз съм просто предмет, способен да избягва най-лошите острови от боклук и отрова, но не и нещо друго. Ако можех да изключая слуха си, както мога да затворя очите си, щях да го направя, за да не науча нищо повече до края.

Аз съм единственото живо същество в този пустинен свят.

Когато заобикалям един нос от сушата, върху ми се изсипват писъците и ръмженето на някаква машинария, звукова вълна срещу вълните на морето. Влизам в пристанище, пълно с кораби и други важни за човека неща. Изплувам на повърхността, поемам тежък въздух, слушам звуците във въздуха. Светлините пред мен са ярки.

Гмуркам се отново. Хората са вградили в мен принудителна реакция — да се задържам под водата колкото е възможно по-дълго. Ако можеха, щяха да ми присадят и хриле.

Лабиринтът от форми и отразени звуци не е място, където моят народ би дошъл по собствено желание, въпреки че с истинския си глас надали щях да съм толкова объркан. Всяка нота щеше да ми съобщава нещо ново за околната среда.

Към мен се приближава някакво тяло.

Тези хора са ме открили. Разбрали са, че съм създание на другите хора, и изпращат оръжие да ме убие. Хвърлям се напред, опитвайки се да го изпреваря.

Изведнъж преставам да бягам. Тъкмо това бях търсил: смърт по някакъв друг начин, различен от плана на хората, които ме бяха уловили.

Тялото се приближава и аз плувам колкото се може по-бавно. Не искам да умра.

Тялото не се движи като машина.

Сега го виждам въпреки тъмнината и мръсотията. Това не е оръжие, направено от човек.

Ако бях свободен, в никакъв случай не бих плувал така спокойно напред в очакване на акулата. Предшествениците ѝ са изстребвали моите, когато народът ми е решил да се върне в морето. От своя страна ние сме се научили как да убиваме единствените същества, които винаги сме мразели.

По-добре косатката, мрежите, оръжията на хората. Вече мога да подуша студеното животно. То ще се мята обезумяло, когато вкуси кръвта ми. Ще ме убие с това, което дребният му мозък може да възприеме като радост, тъй като знае, че в морето народът ми представлява единственото предизвикателство за него. С изключение на хората. А и моят народ, и акулите са беззащитни пред хората.

Акулата ще ме спре, но аз не мога да възпра хората да се избиват сами. След като се самоубият и отровите им умъртвят моя народ, акулите ще останат, както са оцелявали в продължение на милиони години, както и ще се запазят до края на света.

Това е Началото на края.

ДЕЙВИД БРИН
КРИСТАЛНИТЕ СФЕРИ

1.

Беше просто щастлив шанс да ме размразят точно в годината, когато изследователска станция 992573-aa4 съобщи за откриването на добра звезда с разчупена Кристална сфера. Бях един от дванадесетте космически вълци, стоплени към живот по това време, така че естествено бе да взема участие в начинанието.

В началото не знаех нищо за това. Когато се появи фливерът, аз се катерех по склоновете на Сицилианското плато, из необятната долина, в която наскорошната ледникова епоха бе превърнала Средиземно море. Аз и още пет новосъбудени кръстосвахме и къмпингувахме из това чудо, докато се аклиматизираме към времето.

Бяхме разноцветен подбор от различни епохи, но нямаше по-стар от мене. Тъкмо бяхме приключили с посещението на руините на Атлантида, потънала преди хилядолетия, и се тътрехме по горска пътека под вечерното сияние на града-пръстен високо над нас. През вековете, които бях проспал в дълбок сън, земната реалност бе променена до неузнаваемост. В средните ширини нощта сега бе нещо доста бледичко. Към Екватора тя почти не се различаваше от деня — толкова грандиозни бяха светещите гирлянди в небето.

Не че нощта можеше вече да бъде това, което е била по времето на прадядо ми, дори ако изключим всичко, що е дело на човека. Защото още от двадесет и втори век насам съществуват Парчетата, хвърлящи разноцветни отблясъци там, където преди се виждаха галактики и слънца.

Тъй като бях размразен само от година, не се чувствах готов да питам кой век сме, камо ли да си потърся подходяща работа за този живот. Обикновено на новосъбудените се даваха десетина години, за да се запознаят и нарадват на настъпилите промени на Земята и в Слънчевата система, преди да получат възможност за избор. Това бе особено нужно на нас — космическите вълци, представителите на една почти изчезнала професия. Затова не очаквах да ме безпокоят по време на пътешествието ми като новороден. Толкова по-изненадан бях,

когато в онази вечер на гористия склон на Сицилия видях от дантелените облаци да се спуска кремавият правителствен фливер и да планира към лагера, където нашата група от скитници във времето се бе разположила за празни приказки и дрямка.

Всички станахме и го проследихме с поглед. После се заоглеждахме подозрително, зачудени кой от нас е толкова важен, че да накара винаги вежливите Световни компютри да нарушат покоя ни, изпращайки тази сълзичка тук, долу, под възвишенията на Палермо, където хич не й беше мястото.

Запазих чувствата си в тайна. Това нещо бе дошло за мене. Знаех го. Не ме питайте как. Космическият вълк ЗНАЕ някои неща. Просто така. Ние, които сме били отвъд разчупените Парчета на пропуканата Кристална сфера на Слънцето и сме се взирали през стените на други Сфери към живите светове вътре в тях...

Ние сме тези, които притискаха лица към витрината на сладкарския магазин с очи, вперени в това, което не можем да получим. Ние сме тези, които ПОЗНАВАМЕ болката от лишението, шегата, която Вселената си направи с нас.

Запътих се към площадката, където бе кацнал правителственият фливер. Така поне дадох на другарите си цел, към която да отправят упреците си. Усещах с гърба си изгарящите им погледи.

Люкът се отвори и от него излезе стройна жена. Притежаваше онзи тип статуеткова красота, която бе извън мода по време на моите четири предишни живота на Земята, но явно бе естествено дело на природата, а не на биоскулптирането.

Трябва честно да призная, че в първия миг не я познах, макар да сме били женени три пъти през тези дълги години на очакване.

Първото нещо, което разпознах, най-първото, бе, че носи нашата униформа... Униформата на Службата, която бе „нафталинизирана“ (о, какъв термин!) преди хиляди години.

Сребърно и тъмносиньо и очи, които са в тон...

— Алис — въздъхнах след дълга пауза, — нима наистина, най-накрая?

Тя се приближи и хвана ръката ми. Трябва да е усещала колко слаб и напрегнат се чувствам.

— Да, Джошуа. Една от станциите е открила друга разчупена черупка.

— И няма грешка? Това е добра звезда?

Тя разтърси глава, казвайки ДА с очите си. Черни къдрици очертаваха лицето ѝ, блестящи като следа от ракета.

— Станцията излъчи клас А сигнал — тя се усмихна. — Навсякъде около звездата има Парчета, блещукащи като тези в нашето небе. Станцията съобщи, че вътре има СВЯТ! Свят, който можем да докоснем!

Разсмях се високо. Притеглих я към себе си и се прегърнахме. По реакцията на хората зад мен можех да определя, че са от епохи, в които това не е било прието.

— Кога? Кога дойде новината?

— Разбрахме преди няколко месеца, малко след като са се опитвали да те разубедят. Един от Световните компютри настояваше да ти оставим поне година за събуждане и аз дойдох веднага, след като тя изтече. Чакали сме достатъчно дълго, Джошуа. Мойше Бок събира всички космически вълци, които са живи в епохата. Джошуа, искаме да дойдеш и ти. Нуждаем се от теб. Експедицията ни тръгва след три дни. Ще се присъединиш ли към нас?

Не беше нужно да пита. Прегърнахме се отново. И този път трябваше да преглътна сълзите си.

През последните седмици на моите скитания се бях чудил с каква професия да се захвана в този живот. Но толкова щастие... Нито за миг не бях предполагал, че ще бъда космически вълк отново! Че ще облека още веднъж униформата и ще пътувам надалече към звездите!

2

Проектът беше секретен. Правителствените психолози бяха на мнение, че човечеството не може да понесе още едно разочарование. Опасяваха се от епидемия на свръхдепресия, а някои от тях дори се опитаха да ни разубедят.

За щастие Световните компютри си спомниха за древното обещание. Много отдавна ние, космическите вълци, се съгласихме да преустановим пътешествията и събуждането на надежди в хората. В замяна милиони роботизирани изследователски станции бяха изпратени и ни бе позволено да изучаваме всички доклади за пропукани черупки.

Корабът бе почти готов, когато Алис и аз пристигнахме в Черън. Надявах се, че ще използваме „Робъртс Роджърс“ или „Поне де Леон“, два кораба, които бях командвал. Но вместо тях бяха избрали стария „Пеленор“. Беше достатъчно голям, без да е просторен.

Совалката, в която пътувахме с Алис, подмина Плутон и започна скачваща маневра. Тук, навън, на около една десета от пътя до Ръба, Парчетата блестяха в невероятно ярки, почти неописуеми цветове. Прехвърлих пилотирането на Алис и се загледах в искрящите фрагменти на разчупената Слънчева Сфера.

Черън ще да е бил средище на подобна активност, когато дядо ми е бил малко момче. Представям си тези хиляди развълнувани мъже и жени, струпани на кораба-астероид, голям колкото половин луна, изпълнени с надежди бъдещи колонисти, с животните и покъщнината си. Тези ранни изследователи са знаели, че никога не ще видят своята крайна цел. Но не са били тъжни. Не са знаели що е свръхдепресия. Те са живели с надеждата, че техните праправнуци ще достигнат един ден света, който свръхмощни телескопи са забелязали да обикаля около звездата Тау Сети.

Десет хиляди години по-късно аз гледах към гигантските Черънски Дворове, докато прелитахме над тях. Безкрайни редици от космически кораби, подредени в тях. Всеки един, носещ белезите на

епохата, в която е сътворен — кораби със сменни поколения, хибридни баржи, таран-шкипери, щурмоваци.

Всички те сега лежах там долу, всички с изключение на онези, които не са се завърнали — поради повреда, катастрофа или масово самоубийство на отчаяния екипаж.

Разглеждах най-старите модели, корабите със сменни поколения, и си мислех за времето на дядовата ми младост, когато „Търсец“ е пресякъл устремно Ръба и се е врязал с десета от скоростта на светлината във вътрешната повърхност на Кристалната сфера на Слънцето.

Така и не е разбрал с какво се сблъсква, този първи екипаж. Тъкмо са пресичали външния периметър на Слънчевата система... Облакът на Урт, където милиони комети кръжат като снежинки в поотслабналата хватка на Слънцето.

Инструментите на „Търсец“ са се взирали в този редиичък облак, докосвайки отделните, носещи се в различни посоки ледени топки. Бъдещите колонисти са потривали доволно ръце, изпълнени с желание да правят наука по време на дългото пътуване. Между многото въпроси те са искали да разрешат и загадката с масите на кометите.

„Защо — задавали са си въпроса астрономите в различни времена — всички тези ледени тела са с еднакви размери — около една миля 8 диаметър?“

Инструментите на „Търсец“ заорали в градината на познанието. Едва ли неговите пилоти са знаели, че вместо отговор ги чака сблъсък с Божията шега.

Когато се сблъскал с Кристалната сфера, в протекание на няколко светлинни минути корабът я огънал навън. „Търсец“ е имал време едва за няколко трескави лазер-послания към Земята. Знаели са само, че става нещо много странно. Нещо, което започнало да ги разкъсва, сякаш се разцепвала самата космическа материя!

След това Кристалната сфера се разчупила.

И там, където преди миг имало десет милиона комети, сега станали десет трилиона.

Никой никога не могъл да открие останките на „Търсец“. Може би се е изпарил. Почти половината човечество загинало в битката срещу кометите, така че векове по-късно, когато планетите били отново в безопасност, следите на „Търсец“ отдавна се били изгубили.

Никога не можахме да открием как, по каква случайност той е успял да пробие черупката. Сега Парчетата от нея осветяват небето. Слънцето грее в ореол от светлини, отразени от десет трилиона комети... Признак за единствената добра звезда, достъпна за човека.

— Приближаваме се — каза Алис.

Изправих се на седалката и се загледах в танца на гъвките й ръце по контролния панел „Пеленор“ изплува пред нас.

Няколко големи влекача, приключили с товаренето на колонисти, бавно се отдалечаваха от него. Десетте хиляди замразени не се нуждаеха от особено внимание по време на полета, но ако добрата звезда наистина огряваше един достъпен добър свят, щяхме да ги събудим от леденостудения им сън и доставим в техния нов дом. Заповедта на Световните компютри бе да ги будим само ако колонизирането е възможно. Вероятно бе да ни чака поредното разочарование и тогава замразените не биваше в никакъв случай да узнаят, че са пътували напразно двадесет хиляди парсека.

— Да се окачваме — промърморих нетърпеливо. — Искам да тръгваме.

Алис се усмихна:

— Винаги нетърпелив. Космическият вълк на вълците. Потърпи още ден-два, Джошуа. Скоро ще напуснем гнездото.

Нямаше нужда да ѝ напомням, че съм чакал доста повече от нея — всъщност, повече от всички други. Преглътнах нетърпението си и се заслушах в музиката на Сферите.

3.

По мое време имаше четири начина да бъде измамен Айнщайн и два да бъде превърнат в глупак. По време на пътуването „Пеленор“ ги използва всичките. Пътят ни бе спираловиден — от „гореща дупка“ към квантова точка и колапсар. Когато пристигнахме, вече се чудех как изобщо автоматичната станция е стигнала толкова далече, да не говорим за обратния сигнал. Откритието се намираше в почти микрогалактиката Скулптор. Необходими ни бяха дванадесет години корабно време да стигнем до там.

По пътя си минахме в близост до не по-малко от двеста добри звезди, блестящи в топложълто, стабилни и самотни. И почти всичките, заобиколени от планети. На няколко пъти в свръхскопите ни се мяркаха сини, богати на вода светове, изкушаващи и недостижими.

В други времена щяхме да картографираме тези места, спрели развълнувани отвъд опасната зона, изучавайки тези земеподобни светове с нашите прибори. Готвейки се за деня, когато човечеството ще постига със знания онова, което „Търсец“ постигна с невежество.

В един от случаите спряхме и се приближихме на около два светлинни часа от една добра звезда — почти до Кристалната сфера. Може би беше глупаво да се доближаваме толкова много, но не можахме да се сдържим. Защото водният свят вътре излъчваше радиовълни!

За четвърти път попадахме на технологична цивилизация. Прекарахме една вълнуваща година в изучаване на феномена.

Но не се опитахме да влезем в контакт. Вече знаехме какво ще се случи. Всички наши станции ще се блъснат в Кристалната сфера около тази звезда. Ще бъдат разрушени, а впоследствие обвити в планини от лед — новородени комети.

Всеки фокусиран лъч, който изпратим, ще се отрази като в огледало, блокиращо опитите за комуникация с местните същества.

Поне можем да слушаме техния ефир. Кристалната сфера е едноразсочна бариера за светлинни и радиовълни на разум от всякакъв

вид.

В конкретния случай стигнахме до извода, че се касае за насекомоподобна цивилизация. Съществата отвъд нито се интересуваха, нито пък имаха концепция за космическо пътешествие. Разочаровани, оставихме автоматични наблюдатели и продължихме.

От разстояние няколко светлинни седмици целта ни бе ясно различима. Вълнението ни порасна, когато открихме, че станцията не ни е измамила. Това беше добра звезда — стабилна, стара, самотна и приятелската ѝ жълта светлина се пречупваше през бледата, блестяща аура на десет квадрилона снежинки. Нейната разчупена Кристална сфера.

— Има пълен набор планети — обяви Йен Чинг, нашият космофизик. Ръцете му ровичкаха из сензоконтейнера, напипвайки в сумрака му това, което приборите ни улавяха 8 далечината.

— Мога да почувствам три газова гиганта, около два милиона малки тела и... — той ни накара да чакаме, докато опипваше внимателно, за да се увери — ... и три малки свята!

Нададохме одобрителни възгласи. Имаше голяма вероятност поне една от планетите да е в Зоната на Живота.

— Я да видим... Има един малък свят тук, който... — Йен извади ръка от контейнера. Той пхна пръст в устата си, вкуси го за момент и завъртя очи като дегустатор на изискани вина.

— Вода — той примлясна замислено. Всички въздъгнахме щастливо.

— Да! Много вода. Вкусвам също така живот. Стандартен, базиран на аденин въглероден живот. Хммм. Освен това е хлорофилен и ляво-въртящ!

Сред развълнуваната шумотевица, която последва, Мойше Бок, нашият капитан, трябваше да вика, за да го чуем.

— Отлично! Хора, ясно е, че едва ли скоро някой от нас ще успее да заспи. Биолог Тайга, готови ли сте със списъка на замразените, които трябва да събудим, в случай че открием добър свят?

Алис извади от джоба си лист.

— Готова съм, Мойше. Имам биолози, техници, планетолози, кристалографи...

— Няма да е зле да събудите и няколко археолози и контактолози — допълни Йен сухо.

Обърнахме се и видяхме, че ръцете му са потънали отново в сензоконтейнера. Лицето му бе придобило замечтано изражение.

— Три хиляди години бяха необходими на нашата цивилизация да подреди астероидите в оптимална орбита за космически колонии. Но сравнени с тази система, ние сме аматьори. Всяко малко тяло в орбита около звездата е било трансформирано. Маршируват около нея като древни войници на парад. Не можех да си представя, че е възможно преустройство с такъв размах.

Очите на Мойше блеснаха към мен. Като оперативен офицер моята задача включваше да вляза с кораба в бой, ако „Пеленор“ попадне в беда... И да го унищожа, ако го заплашва плен.

Много отдавна бяхме стигнали до един извод. Ако добрите звезди без Кристални сфери са рядкост и мечта за обезвереното човечество, същото може да важи и за някоя ДРУГА космопътешестваща цивилизация. Ако и някоя друга раса е успяла да разчупи черупката си и сега странства като нас в търсене на отворена добра звезда, какво би направила тази раса, когато засече нашия кораб?

Какво бихме направили НИЕ? Бихме се опитали да открием добрата звезда, от която идва този кораб. И моята задача бе да попреча на другите да проследят „Пеленор“ обратно до Земята.

Кимнах на моя асистент Йоко Муруками, който ме последва до оръжейния купол. Разопаковахме контролното табло и зачакахме, докато „Пеленор“ продължи на бавен ход.

Йоко огледа таблото с недоверие. Тя очевидно се съмняваше в ефикасността дори на мега-терават лазера срещу развитата технология, описана от Йен.

Свих рамене. Скоро щяхме да разберем. Дългът ми бе изпълнен в момента, в който бях включил системата за автоматично самоунищожаване. В последвалите часове следях всичко внимателно, но не можех да се отърва от вълната дълбоки спомени, която ме заля.

4.

Тогава, в дните преди космическите кораби, преди „Търсец“ да разчупи черупката и да предизвика двестагодишната Война с кометите, в човечеството се бе пробудило недоумение, основна причина за безсънните нощи на неговите най-големи мислители.

С усъвършенстване на телескопите, с разширяване познанията на биолозите за живота и дори придобиване на умения за неговото скрояване, все повече и повече хора отправяха поглед към небето и питаха: „Къде, по дяволите, са всички?“

Огромни камери, разположени на лунната повърхност, следяха планетите около всички близки жълти слънца. Някои от данните от тези наблюдения бяха многообещаващи още в началото на ХХІ век. Философи правеха прибързани заключения, че галактиките трябва да гъмжат от живи светове.

И докато се подготвяха първите звездни кораби, мислителите започнаха да се чудят. Ако пътуването между звездите бе толкова лесно, колкото обещаваеше, защо подходящите звезди не са колонизирани вече от някой ДРУГ!

Та нали ние сме готови да започнем колонизиране. Дори при най-скромни темпове на експанзия със сигурност ще запълним галактиката с човешки поселения само след няколко милиона години.

Така че, защо това вече не се е СЛУЧИЛО? Защо никъде не се наблюдаваха следи от постоянен трафик между звездите? Защо очакваната радиомрежа от комуникации не бе засечена?

Още по-загадъчно... Защо нямаше абсолютно НИКАКВО доказателство, че Земята е била колонизирана в миналото? По онова време вече бяхме напълно сигурни, че Земята никога не е приютявала посетители от други светове.

Например, историята на предкамбрийския период.

Преди епохата на влечугите, преди дори рибите или трилобитите, или даже амебите, в мъчителната борба за изграждане основната структура на живота на Земята е имало двумилиарден

период, в който единствените живи форми са били простите едноклетъчни организми без ядро — прокариотите.

Никакви извънземни колонисти не са посещавали Земята по онова време. Знаем го със сигурност, защото иначе дори техните отпадъци биха променили историята на живота на нашата планета. Обикновена разхерметизирана тоалетна би напълнила океаните с по-висши форми на живот, за които нашите далечни едноклетъчни предшественици щяха да са лесна плячка.

Два милиарда години, без да бъдем колонизирани... А след това безмълвната пустота на радиоефира... философите на ХХІ век я нарекли Великата тишина. Надявали се, че космическите кораби ще открият отговора.

След това първият космически кораб „Търсец“ по някакъв начин разбил Кристалната сфера, чието съществуване никой не подозирал и поднесъл първото обяснение на загадката.

По време на последвалата Война с кометите сме имали малко време за философски размишления. Аз се родих в тази битка и прекарах първите си петстотин години в малки кораби, разрушавайки и отблъсквайки ледени топки, които иначе биха пресрещнали и унищожили нашите крехки светове.

Бихме могли да им оставим Земята. В края на краищата повече от половината човечество по онова време живееше в космическите колонии, които не бяха така беззащитни като тази неподвижна мишена — Земята.

Може би това би било логично. Но когато под заплаха бе поставена родната планета, човечеството полудя! Обитатели на астероидния пояс подкарваха цели градове-пръстени на пътя на ледените топки, за да спасят един свят, който познаваха само от книгите, синя точкица в чернотата на Космоса. Доста време им трябваше на психолозите да обяснят защо. Тогава това изглеждаше като божествена лудост.

Накрая войната бе спечелена. Кометите бяха укротени и отново отправихме поглед навън. Построихме нови звездолети, по-усъвършенствани.

Трябваше да чакам за свободно място на дванадесетия звездолет и точно това очакване ми спаси живота.

Първите седем кораба не се завърнаха. Оставяйки след себе си възторжени съобщения за красивите сини и зелени светове, към които се приближаваха, те се забиваха в невидимите Кристални сфери и прекратяваха съществуването си. И за разлика от „Търсец“, те не постигнаха нищо със смъртта си. Кристалните сфери оставаха, след като корабите се разбиваха и превръщаха в комети.

А имахме такива надежди... макар и попарени от трагедията с „Търсец“. Най-накрая човечеството се надяваше да въздъхне свободно! Искахме да поставим наши яйца и в други кошници и за първи път да се почувстваме в безопасност. Да не се страхуваме повече от свръхпопулация, теснотия и стагнация.

И само в един миг — всички наши надежди рухнаха. Разбити в тези невидими, смъртноопасни Сфери.

Трябваше да минат векове, докато открием докъде се простират опасните зони. ЗАЩО, питахме ние. Защо Вселената е толкова жестока? Дали това не е само една лоша шега? Какви бяха тези чудовищни бариери, които обръщаха с главата надолу всички наши представи и затваряха достъпа ни до красивите и желани малки светове?

Три столетия човечеството потъна в лудост.

Аз пропуснах най-лошите години от свръхдепресията. Бях в група, която се опитваше да изучи Сферата на Тау Сети. По времето, когато се завърнах, редът до известна степен бе възстановен.

Но аз се върнах в една Слънчева система, напълно загубила покоя на своето сърце. Доста време мина, преди да чуя отново истински смях на Земята и нейните малки тела.

Аз също се пъгнах в леглото и се завих през глава в следващите неколкостотин години.

5.

Целият екипаж въздъхна с облекчение, когато капитан Бок ми нареди да включа отново предпазителите. Пуснах ръчката на самоунищожавашото устройство и се изправих. Напрежението напусна тялото ми с вълни от тръпки и Алис трябваше да ме подкрепя, докато се възвърнат силите ми.

Мойше бе дал отбой, защото системата на добрата звезда се бе оказала празна.

Ако трябва да съм по-точен, системата ГЪМЖЕШЕ от живот, но живот, напълно лишен от разум.

Големите астероиди притежаваха великолепни самоподдържащи се екосистеми, абсорбиращи слънчева светлина през огромни прозорци. Двадесет луни бяха обрасли с гори под неимоверни куполи. И никакъв трафик, никакви радио и светлинни послания. Детекторите на Йен не долавяха никакво движение на машини, нито телепатични вълни на разумни същества.

Пресичахме системата в зловеща тишина.

През онези първи столетия след Кристалната криза някои все още мислеха, че е възможно да се живее сред звездите. Повечето от жителите на Пояса твърдяха, че планетите са мръсни, тежки места. Така че, за какво са ни?

Отправиха се към ИЗТЪРСАЦИТЕ — червените гиганти, червените джуджета, бинарите и нестабилните звезди. Изтърсаците не бяха защитени с Кристални сфери. Бъдещите колонисти откриха край тях плаващи облаци от материя и се опитаха да построят летящи градове като тези у дома. Всеки опит се проваляше след няколко поколения. Колонистите просто загубваха интерес за продължаване на рода.

Психолозите най-сетне разкриха механизма на божествената лудост, помогнала ни да спечелим Войната с кометите.

Казано просто, хората можеха да живеят на астероиди, но трябваше ДА ЗНАЯТ, че наблизо има един син свят — да го виждат в

небето над тях. Наречете го слабост, но няма съмнение — не можем да живеем в открития Космос.

Трябват ни водни светове, ако искаме Вселената да ни принадлежи.

Нарекохме водния свят на тази система Търся — като чудовището, търсено от крал Пеленор, патрона на нашия кораб. Блестеше в синьо и кафяво под прозрачната пелена на облаците. С часове го обикаляхме и плачехме.

Алис събуди десет замразени — многообещаващи учени, които според Световните компютри не ще се сринат с първия порив на надеждата.

Наблюдавахме ги да се трупат около екрана, сълзи на радост се стичаха по лицата им и ние заплакахме с тях на воля отново.

6.

„Пеленор“ не би могъл да се справи сам с изследването на системата. Прекарахме цяла година във възстановяване и модифициране на античните кораби, легнали на дрейф край планетата, за да могат няколко групи да огледат далечните краища на тази система.

Към втората годишнина от пристигането ни стотици биолози кръстосваха повърхността на Търся. Изучаваха генотипа на локалната флора и фауна с вълнение и вече бяха пригостили няколко земни растения към екосистемата, без да нарушават баланса ѝ. Скоро щяха да извадят и първите животни от нашите геноконтейнери.

Инженерите, изучаващи малките тела, развълнувани докладваха, че ще съумеят да възстановят почти половината от машините, оставени от предишните обитатели.

Но с най-голямо нетърпение очаквахме доклада на археолозите. Натовариха ме с прехвърляне на тяхната екипировка, когато бях свободен от вътрешносистемни полети. Присъединих се към тях в прашните руини на Стария град, в края на Дългата долина, където подреждаха купища артефакти за каталогизиране и последващ анализ.

Научихме, че предишните обитатели са се наричали „Натарал“.

Били са почти като нас, както се очакваше — двукраки, десетопръсти, чудновати. С течение на времето свикнахме с лицата им, които ни гледаха от многобройните скулптури и картини. Съумявахме дори да различим отделни черти, деликатни, чувствителни отънъци на изражението. Когато разшифровахме езика им, научихме техните имена и малко от историята им.

За разлика от другите извънземни цивилизации, които бяхме наблюдавали от разстояние, натаралите бяха индивидуалисти и изследователи. Те също са се разпрострели в планетната си система след обществено развитие, цветущо и противоречиво като нашето.

Имали са мечти като нашите. Тъгували са по звездите, по безкрайния простор. Жадували са и за други лица, за съседи.

По времето, когато построили първия си звездолет, те вече са се били отказали от идеята за съседи. Не намерили никакъв знак, че светът им е бил посещаван. Не доловили нищо друго освен тишина от звездите.

Въпреки това, когато приключили с подготовката, изстреляли първия кораб. Няколко седмици след старта тяхната Кристална сфера се пропукала.

Повече от две седмици проверявахме отново и отново преводите.

Повече от хилядолетие бяхме търсили начин да разрушим тези смъртоносни бариери около добрите звезди... Да съумеем да контролираме това, което „Търсец“ бе постигнал случайно. И сега имахме готов отговор!

Подобно на нас натаралите са успели да разрушат само една-единствена Кристална сфера. Тяхната собствена. И моделът е бил абсолютно същият, включително Войната с кометите, която почти щяла да унищожи тяхната цивилизация.

Изводът бе очевиден. Смъртоносните бариери са разрушими, **НО САМО ОТВЪТРЕ!**

Едва бяхме осмислили тази идея, когато археолозите откриха Обелиска.

7.

Нашият най-добър лингвист, Гарсия Карденас, имаше усет за драматичност. Когато го посетихме с Алис в лагера край прясно изровения монумент, той настоя да отложим всички обсъждания на откритието до следващия ден. Вместо това ни предложиха специална вечеря, на която вдигнаха тост за Алис.

Тя се изправи и прие техните аплодисменти със сухо кимване, след което седна и продължи да кърми нашето бебе. За разлика от другите жени в експедицията, които все още се бореха с предразсъдъците си, Алис първа реактивира яйчниците си и дари нашия нов свят с дете.

Когато празненството приключи, Гарсия Карденас ми кимна и двамата се отправихме по тясната, стръмна пътека към изкопа, огрени от пояс от ярки малки тела, които натаралите бяха въвели в постоянна орбита над екваториалното небе на Търся. Накрая се приближихме към стена от блестяща смес, издигаща се високо над главите ни. Материалът, от който бе направена, ни бе напълно непознат, но едно бе сигурно — че е непроницаем за промените на времето. Върху него бяха изсечени символи, разказващи за последните дни на натаралите.

По-голямата част от написаното вече знаехме от други източници. Но самият край оставаше загадка, която ни изнервяше. Някаква ужасна чума? Бунт на мислещите машини? Загуба на контрол върху сложните биоинженерни технологии?

ТОВА, което знаехме, бе, че натаралите са страдали. Подобно на хората, те са излезли, за да видят, че Вселената е затворена за тях. Двете им големи мечти — добри места за разселване и срещи с други умове, са се разбили като Сферата около техния свят.

В мрака, в дъното на изкопа, Карденас ми бе обещал, че ще намеря всички отговори.

Заслушах се в звуците на обкръжаващата ни джунгла, докато Карденас приготвяше приборите си. Животът изобилстваше на този свят. Имаше чудесни, сложни създания, повечето от тях дело на

природата, но някои със сигурност — на биоскулптирането. В тези същества, в изкуството и архитектурата на този народ аз чувствах могъща близост. Бях сигурен, че ще мога да ги обикна.

Бях щастлив да поднеса този свят на човечеството, защото той можеше да означава спасение за него. Въпреки това съжалявах, че този народ си бе отишъл.

Карденас ме повика при сензоконтейнера, който бе монтирал в основата на Обелиска. Когато поставихме ръцете си в мрака, светлина озари повърхността на монумента. Там, където тя преминаваше, ние докосвахме и чувствахме страданието на тези последни дни за натаралите.

Погалих гладката, резонираща повърхност. Карденас ме поведе и аз почувствах Времето на Края такова, каквото натаралите искаха да бъде почувствано.

Както и ние, натаралите също са преминали през дълъг период на горчивина, даже по-дълъг от този, който сме преживели до момента. Мислели са, че Вселената им е поднесла една голяма, лоша шега.

Живот има навсякъде сред звездите. Но разум се появява рядко и израства бавно, с много фалшиви стартове. Още по-рядко успява да протегне ръка към Космоса и звездите.

Но ако не съществуваха Кристалните сфери, дори тези редки кълнове постепенно ще успеят да засеят Вселената. Видове като нашия ще се разпрострат и неминуемо ще влязат в контакт помежду си. По-възрастна раса може да се появи там, където друга тъкмо започва своя път и да помогне в преодоляване на кризисните моменти.

Ако не съществуваха Кристалните сфери...

Но не така бе тръгнало всичко. Космическите цивилизации не успяваха да се разпрострат, защото Кристалните сфери можеха да бъдат разчупени само отвътре! Каква ужасна Вселена беше това!

Или поне така бяха решили натаралите.

Но бяха избързали.

След векове, прекарани в търсене на добри звезди, разузнавателните им станции открили пет водни свята, незащитени от смъртоносни бариери.

Ръцете ми трепереха, когато докосвах координатите на тези планети. Преглъщах с труд, развълнуван от величието на дара, който ни поднасяше Обелискът. НИЩО ЧУДНО, че Карденас ме бе накарал да чакам! И аз бих постъпил така на негово място.

И тогава се зачудих къде са изчезнали натаралите? И защо? С тези пет свята духът им сигурно се е повдигнал!

Имаше някакво объркващо място върху Обелиска... Приказки за черни дупки и за Времето. Докосвах мястото отново и отново, докато Карденас следеше внимателно реакцията ми. Накрая разбрах.

— Велико яйце! — възкликнах аз. Това, което бях осъзнал, засенчваше напълно откритието за петте добри свята.

— ТОВА ли е, за което са предназначени Кристалните сфери? Не можех да повярвам.

Карденас се усмихна.

— Внимавай да не хлътнеш в теология, Джошуа. Наистина бариерите приличат на създание от висша ръка. Но това може да е по-скоро съвпадение, отколкото божествен знак.

— Всичко, което знаем, е това. Без Кристалните сфери самите ние не бихме съществували. Разумът щеше да е по-рядък, отколкото е сега. Почти нямаше да има живот сред звездите.

— Проклинахме Кристалните сфери десет хиляди години — въздъхна Карденас. — Натаралите са го правили още по-дълго, докато накрая са разбрали.

8.

Ако ги нямаше Кристалните сфери...

Мислех за това през цялата нощ. Лежах, вперил поглед в кръжащите Парчета, в отблясъците на най-ярките звезди зад тях.

Ако ги нямаше Кристалните сфери, тогава във всяка галактика щеше да царува първата раса звездни авантюристи. Дори ако повечето цивилизации бяха домошари, рано или късно щеше да се появи някоя агресивна, колонизаторска раса, това бе неминуемо.

Ако ги нямаше Кристалните сфери, тази първа раса би завладяла всички светове, които срещнеше на пътя си. Би заселила всички подходящи планети и малките тела около добрите звезди.

Две столетия, преди да открием нашата Кристална сфера, ние, хората, вече се бяхме зачудили защо това не се е случвало със Земята. Защо по протежение на трите милиарда години, когато Земята е била „райско кътче“, нито една раса не е дошла да я колонизира?

Открихме, че се дължи на смъртоносните бариери около Слънцето, те са държали нашите предшественици на безопасно разстояние, позволявайки на нашия малък свят да израсне в мир и самота.

Ако ги нямаше Кристалните сфери, първите звездни авантюристи щяха да запълнят галактиката, може би дори Вселената. Това щяхме да направим НИЕ, ако не бяха бариерите. Историята на тези светове щеше да се промени завинаги. Невъобразимо щеше да се измени цяла сложна верига от събития. И така, бариерите охраняваха световите, докато на тях се развие живот, способен да разчупи черупката отвътре.

Но какъв беше смисълът? Имаше ли смисъл да пазиш нещо младо само за да достигне до горчива, мъчително самотна зрелост.

Представям си какво е било за най-първите. Дори ако са притежавали търпението на Йов, не биха успели да открият друга добра звезда. Поне докато не се разчупи следващото яйце.

Няма съмнение, че много преди това са загубили надежда.

Сега ние, човечеството, бяхме дарени с шест красиви свята. И ако не можехме да се срещнем с натаралите, то поне можехме да се запознаем с тях чрез техните книги. И чрез тях да научим за още по-древните раси, произлезли от всеки един от петте добри свята в самотната Вселена.

Може би след още милиард години Вселената ще наподобява повече научнофантастичните клишета от времето на моя дядо. Търговски линии ще свързват множество разноцветни, интересни светове.

Но ние, подобно на натаралите, сме дошли твърде рано. Обречени сме, ако дочакаме този ден, да бъдем една от Възрастните раси.

Погледнах още веднъж към съзвездието, наречено от нас Феникс, накъдето преди милиони години са се отправили натаралите. Не можех да видя тъмната звезда, в която са изчезнали. Но знаех съвсем точно къде е разположена тя. Благодарение на техните подробни инструкции.

Обърнах се и влязох в палатката, която споделях с Алис и нашето дете, оставяйки звездите зад мен.

Предстоеше ми труден ден. Бях обещал на Алис да започна строежа на къща на хълма, недалеч от Стария град.

Тя промърмори нещо насън и се сгуши към мен, когато се вмъкнах в леглото. Бебето спеше тихо в люлката до нея. Прегърнах я и поех дълбоко въздух.

Но сънят не идваше. Продължавах да мисля за това, което натаралите ни бяха дали.

Поправка... — ни бяха заели. Можехме да използваме техните шест свята при условие, че сме грижливи към тях. С това условие ТЕ ви бяха приели от предшествениците си — Лап-Кленно,... а пък те на свой ред са ги наследили от Туузуун...

Световите бяха наши, докато ни владееше желанието за разселване, тези и всички други, които открием.

Но някой ден неминуемо ще настъпи промяната. Това първично желание ще избледнее пред безкрайната самота.

Знаех, че са прави. Някой ден, моите пра-пра, на Н-та степен внуци ще открият, че повече не могат да живеят във Вселена, в която техните гласове са единствени. Ще си стегнат багажа, ще се откъснат от тези красиви светове и ще тръгнат към тъмната звезда.

Там, всред равния хоризонт на голямата черна дупка, те ще открият натаралите, и Лап-Кленно, и Туузуун, очакващи ги в шепата на неподвижното Време.

Заслушах се във вятъра, разклащащ палатката, и изпитах завист към тези мои пра-Н-внуци. Аз поне страшно много бих искал да се срещна с тези космически скитници, толкова приличащи на нас.

О, бихме могли да почакаме няколко милиарда години до онова далечно време, когато повечето от черупките ще бъдат разчупени и Вселената ще кипи от живот. Но тогава ще бъдем променени. По необходимост ще се превърнем в една ВЪЗРАСТНА раса...

И кои същества със здрав разум биха избрали такава съдба? Колко по-хубаво е да се запазиш млад за времето, когато Вселената ще се е превърнала в чудесно място за игра!

За да дочакат този ден, расите, дошли преди нас, спят дълбоко в разтегнатото Време на черните дупки. Там вътре, те ни чакат, за да преживеем заедно тези ранни, пустинни хилядолетия на галактиката.

Усетих как последните остатъци на старата свръхдепресия изчезват, докато оценявах елегантното решение на натаралите. Толкова дълго бяхме живели с опасението, че Вселената е лош шегаджия и че нашето място в нея е на безпътни жертви. Но сега, най-накрая, моите мрачни мисли се разчупиха като черупка на яйце... Като стените на Кристална клетка.

Притеглих жена си. Тя въздъхна насън. Докато заспивах, се почувствах за първи път добре, от хиляди години насам. Почувствах се много, много млад.

Издание:

Изгубеното бъдеще

Съвременна американска фантастика

SF разкази и новели

Съставител-редактор: Петър Кърджилев

Художествено оформление: Любомир Михайлов

Художник на корицата: Фико Фиков

Технически редактор: Младения Яначкова

Коректор: Стоян Панайотов

София, ноември 1992 година

ИК „Златното пате“

Печатница „София принт“

ISBN 954-431-023-1

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.